

KONCEPCE ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

POPISNÁ ČÁST

Zpracovatelé:

**Regionální agrární komora
Hradec Králové**

Ekotoxa Opava s.r.o.

září 2003

I.1 PROFIL KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE	5
---	----------

I.1.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ	6
I.1.1.1 Geografická poloha.....	7
I.1.1.2 Sídlní struktura	7
I.1.1.3 Regionální vztahy	8
I.1.1.4 Vlastní příjmy obcí a daňová výtěžnost	8
I.1.1.5 Ekonomická základna.....	9
I.1.1.6 Odvětvová struktura	13
I.1.1.7 Obyvatelstvo	18
I.1.2 EKONOMICKÝ PROFIL.....	18
I.1.3 CHARAKTERISTIKY POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI	19
I.2 ZEMĚDĚLSTVÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE	21
I.2.1 SOUČASNÝ STAV	21
I.2.1.1 Bilance půdy.....	21
I.2.1.2 Sklizeň vybraných zemědělských plodin	21
I.2.1.3 Osevní plochy vybraných zemědělských plodin.....	25
I.2.1.4 Stavy hospodářských zvířat	27
I.2.1.5 Intenzita chovu hospodářských zvířat	29
I.2.1.6 Výroba masa.....	30
I.2.1.7 Průměrná porážková hmotnost jatečních zvířat	30
I.2.1.8 Užítkovost hospodářských zvířat	31
I.2.1.9 Zpracovatelský průmysl.....	32
I.2.1.9.1 Mlékárenství.....	32
I.2.1.9.2 Masný průmysl.....	34
I.2.1.9.3 Zpracování cukrové řepy.....	35
I.2.1.9.4 Mlynářství	36
I.2.1.9.5 Výroba krmiv a krmných směsí	37
I.2.1.9.6 Výroba piva.....	37
I.2.1.10 Stroje a zařízení v zemědělství.....	38
I.2.2 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ	43
I.2.2.1 Zásady pěstování rostlin v EZ.....	43
I.2.2.2 Zásady chovu hospodářských zvířat v EZ	43
I.2.2.3 Skladování a přeprava bioproduktů a biopotravin v EZ.....	44
I.2.3 EKONOMIKA ZEMĚDĚLSTVÍ.....	45
I.2.3.1 Právní forma podnikání v zemědělství	45
I.2.3.2 Cena půdy.....	48
I.2.3.3 Výsledky zemědělského hospodaření v kraji.....	51
I.2.3.4 Výsledky zemědělského hospodaření v podnicích dle okresů	53
I.2.3.4.1 Jičín	53
I.2.3.4.2 Hradec Králové	54
I.2.3.4.3 Trutnov	55
I.2.3.4.4 Náchod	56
I.2.3.4.5 Rychnov nad Kněžnou	57
I.2.3.5 Dotační programy pro zemědělství	57
I.2.3.5.1 NV 505/2000 Sb.....	57
I.2.3.5.2 Přímé dotace do zemědělské prvovýroby	59
I.2.3.5.3 NV 420/2000 Sb. Sucho.....	64
I.2.3.5.4 Podpora na uvádění půdy do klidu	64
I.2.3.5.5 Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF)	65
I.2.3.5.6 Program SAPARD	66
I.2.4 CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ.....	68
I.2.4.1 Krkonošský národní park (KRNAP)	69
I.2.4.2 CHKO ORLICKÉ HORY.....	71
I.2.4.3 CHKO BROUMOVSKO.....	72
I.2.4.4 CHKO ČESKÝ RÁJ.....	72
I.3 REGISTR PRODUKČNÍCH BLOKŮ	77
I.3.1 ÚVOD.....	77
I.3.2 PRODUKČNÍ BLOK A ZEMĚDĚLSKÁ PARCELA - ZÁKLADNÍ DEFINICE	78
I.3.3 IDENTIFIKACE PRODUKČNÍCH BLOKŮ	78

I.3.4 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE KULTURY, INTENZITY ZAVLAŽOVÁNÍ A REŽIMU EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	79
I.3.4.1 Kategorizace zemědělské půdy podle kultury.....	80
I.3.4.2 Kategorizace zemědělské půdy podle intenzity zavlažování.....	80
I.3.4.3 Kategorizace zemědělské půdy v režimu ekologického zemědělství.....	81
I.3.5 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE SVAŽITOSTI	81
I.3.6 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE NZO (NITRÁTOVĚ ZRANITELNÉ OBLASTI).....	82
I.3.7 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PRÁVNÍ FORMY UŽÍVÁNÍ.....	83
I.3.8 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PHO (PÁSMO HYGIENICKÉ OCHRANY).....	84
I.3.9 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE CHOPAV (CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD).....	85
I.3.10 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY V ZCHÚ (ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ)	86
I.3.11 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PŮ (PODDOLOVANÁ ÚZEMÍ)	88
I.3.12 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE STŘEDNÍ NADMOŘSKÉ VÝŠKY	89
I.3.13 BODOVÉ HODNOTY VÝNOSNOSTI NA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ	90
I.3.14 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE LFA	91
I.4 PEDOLOGICKÁ MAPA.....	93
I.4.1 PEDOLOGICKÁ MAPA.....	93
I.4.1.1 Litozem	94
I.4.1.2 Ranker.....	94
I.4.1.3 Rendzina.....	95
I.4.1.4 Fluvizem modální, fluvizem oglejená.....	95
I.4.1.5 Černozem modální, černozem luvická, černozem pelická a černozem černicová	96
I.4.1.6 Černice modální, černice glejová.....	96
I.4.1.7 Šedozem modální.....	96
I.4.1.8 Hnědozemě.....	97
I.4.1.9 Luvizem typická, luvizem pseudoglejová.....	97
I.4.1.10 Kambizemě.....	98
I.4.1.11 Podzol typický, podzol kambizemní.....	98
I.4.1.12 Organozem (bez rozlišení subtypu)	99
I.5 KLIMATICKÉ POMĚRY.....	102
I.6 LIDSKÉ ZDROJE.....	106
I.6.1 PRACOVNÍ SÍLY	106
I.6.1.1 Trutnov.....	106
I.6.1.2 Jičín.....	107
I.6.1.3 Náchod.....	108
I.6.1.4 Rychnov nad Kněžnou.....	109
I.6.1.5 Hradec Králové.....	110
I.6.2 VZDĚLÁVÁNÍ	110
I.7 LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ.....	114
I.7.1 VLASTNICTVÍ LESŮ.....	114
I.7.2 SEZNAM ORGANIZAČNÍCH JEDNOTEK V KRAJI	114
I.7.3 TĚŽBA DŘEVA	115
I.7.4 VÝSADBA	120
I.8 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ.....	121
I.8.1 PŘEHLED HLAVNÍCH SOUSTAV RYBNÍKŮ A NÁDRŽÍ	121
I.8.2 JAKOST VODY VE VODNÍCH TOCÍCH.....	124
I.9 VENKOV, VENKOVSKÝ PROSTOR ČR.....	126
I.9.1 DEFINICE POJMU VENKOV	127
I.9.2 OBČANSKÁ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VENKOVA	128
I.10 ZÁVĚR.....	131

I POPIS ZEMĚDĚLSTVÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

ÚVOD

Zemědělství

Kromě nezastupitelné úlohy při tvorbě krajiny a ochrany životního prostředí a podílu na úrovni života na venkově má zemědělská výroba prvořadý úkol: výrobu základních surovin pro potravinářský a zpracovatelský průmysl.

Koncepce rozvoje zemědělství Královéhradeckého kraje si klade za cíl popsat stávající stav zemědělství ve srovnání s ukazateli Evropské unie, České republiky, na úroveň kraje a okresů. Cílem je rovněž představit území kraje dle jak statistických údajů, tak i novým Registrem produkčních bloků, který zpracovává pro celé území České republiky firma Ekotoxa Opava. Její výsledky by měly postihnout oblasti, na které by se měla orientovat následná konkrétní opatření a návrhy řešení. Důležitým faktem je změna dotování zemědělské prvovýroby od roku 2004 a s tím spojené i možnosti např. spolufinancování projektů zaměřených na environmentální opatření, vzhled krajiny, využití zemědělské půdy k ekologickému hospodaření, podpora rozvoje agroturistiky.

Autoři čerpají z následujících pramenů:

- Statistiky krajského úřadu, nevládních organizací
- Koncepční dokumenty Královéhradeckého kraje
- přehledy Českého statistického úřadu (dále ČSÚ), Ministerstva financí ČR (dále MF), Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dále MMR), Ministerstva zemědělství ČR (dále MZe), Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále MPSV), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále MŠMT)
- dotazníky zemědělských prvovýrobců a zpracovatelů
- další prameny a materiály.

I.1 PROFIL KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

Poloha	Severovýchodní část České republiky, státní hranice s Polskem - 100 km																					
Rozloha	4 758 km ² , podíl zemědělské půdy 59 % (ČR 54,3%), podíl velkoplošných chráněných území 21,8 % (ČR 14,7%)																					
Pověřené územní obvody II. stupně	Hradec Králové, Nový Bydžov, Jičín, Hořice, Nová Paka, Dvůr Králové n. L., Jaroměř, Nové Město n. Metují, Dobruška, Rychnov n. K., Kostelec n. O., Náchod, Broumov, Trutnov, Vrchlabí																					
Tvorba HDP na obyvatele	169 000,- Kč v roce 2000, tj. o 11,4% nižší než celostátní průměr (190 750,- Kč). Procentuální podíl kraje na tvorbě národního HDP 6,7% jej řadí na páté místo v ČR. V letech 1995 – 2000 osciluje HDP kraje kolem 50% průměru EU (v paritě kupní síly).																					
Obyvatelstvo	Celkem 554 348 obyvatel, tj. 5,4 % obyvatel ČR. Počet obyvatel dle bývalých okresů: <table style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>Hradec Králové</td> <td>161 844</td> <td>(29,2%)</td> </tr> <tr> <td>Jičín</td> <td>78 193</td> <td>(14,1%)</td> </tr> <tr> <td>Náchod</td> <td>113 288</td> <td>(20,4%)</td> </tr> <tr> <td>Rychnov n. K.</td> <td>79 335</td> <td>(14,3%)</td> </tr> <tr> <td>Trutnov</td> <td>121 688</td> <td>(22,0%)</td> </tr> </table> Věková struktura obyvatelstva: <table style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>do 15 let</td> <td>16,6%</td> </tr> <tr> <td>15 – 59 let</td> <td>64,5%</td> </tr> <tr> <td>nad 60 let</td> <td>18,9%</td> </tr> </table> Hustota osídlení 116,5 obyvj./km ² (ČR 130,5 obyvj./km ²)	Hradec Králové	161 844	(29,2%)	Jičín	78 193	(14,1%)	Náchod	113 288	(20,4%)	Rychnov n. K.	79 335	(14,3%)	Trutnov	121 688	(22,0%)	do 15 let	16,6%	15 – 59 let	64,5%	nad 60 let	18,9%
Hradec Králové	161 844	(29,2%)																				
Jičín	78 193	(14,1%)																				
Náchod	113 288	(20,4%)																				
Rychnov n. K.	79 335	(14,3%)																				
Trutnov	121 688	(22,0%)																				
do 15 let	16,6%																					
15 – 59 let	64,5%																					
nad 60 let	18,9%																					
Pracovní síla	Míra nezaměstnanosti : <table style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>k 31.12. 2001</td> <td>6,12 %</td> </tr> <tr> <td>k 31.12. 2002</td> <td>6,55 %</td> </tr> <tr> <td>k 28. 2. 2003</td> <td>6,65 %</td> </tr> </table> Podíl pracujících ke všem obyvatelům kraje činí 45,9 % . V nezaměstnanosti byl kraj za posledních deset let vždy pod republikovým průměrem. K 31.12.2002 měl Královéhradecký kraj míru nezaměstnanosti 7,3% (průměr ČR .. 9,8%). V rámci okresů byla míra nezaměstnanosti v rozmezí 6,0 % (Rychnov nad Kněžnou) až 9,3 % (Trutnov).	k 31.12. 2001	6,12 %	k 31.12. 2002	6,55 %	k 28. 2. 2003	6,65 %															
k 31.12. 2001	6,12 %																					
k 31.12. 2002	6,55 %																					
k 28. 2. 2003	6,65 %																					
Školství a vzdělání obyvatelstva	Základní vzdělání 21,23% (ČR 23,0%) Středoškolské vzdělání 69,36% (ČR 66,3 %) Vysokoškolské vzdělání 7,48 % (ČR 8,9 %) Dvě univerzity s magisterským stupněm na pěti fakultách.																					

Zdroj: Deskriptory krajů ČR, ČSÚ, MMR 2002

Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001. Úřad práce Hradec Králové. ČSÚ Krajská reprezentace Hradec Králové 2002

I.1.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Královéhradecký kraj má, z hlediska základních velikostních charakteristik (rozloha a počet obyvatel), průměrné až mírně podprůměrné hodnoty v rámci souboru nově vymezených vyšších územně samosprávných celků – krajů. Populační velikostí se Královéhradecký kraj řadí na 10. místo mezi 14 kraji ČR (cca 500 tis. obyv.) a rozlohou na 9. místo (4758 km²). Hustota zalidnění kraje nedosahuje republikového průměru (KH kraj - 115 obyv. na 1 km²). Královéhradecký kraj byl podle nomenklatury územních statistických jednotek EU – NUTS vymezen Usnesením vlády ČR č. 707 ze dne 28.11. 1998 jako součást NUTS 2 Severovýchod, která se skládá ze tří krajů – Královéhradeckého, Pardubického a Libereckého. Na úrovni NUTS 2 patří region Severovýchod jak rozlohou, tak i počtem obyvatel k největším v republice.

Tabulka č. I.1: Základní charakteristiky krajů ČR (k 1.1. 2002)

kraj	počet obcí		rozloha		počet obyvatel		hustota obyv. na 1 km ²
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Praha	1	0,0	496	0,6	1 160 118	11,4	2339
Středočeský	1 148	18,3	11015	14,0	1 123 931	11,0	102
Českobudějovický	623	10,0	10056	12,8	624 568	6,1	62
Plzeňský	506	8,1	7561	9,6	549 600	5,4	73
Karlovarský	132	2,1	3314	4,2	303 714	3,0	92
Ústecký	354	5,7	5335	6,8	819 450	8,0	154
Liberecký	216	3,5	3163	4,0	427 396	4,2	135
Královéhradecký	448	7,2	4758	6,0	549 329	5,4	115
Pardubický	453	7,2	4518	5,7	507 176	5,0	112
Jihlavský	730	11,7	6925	8,8	518 315	5,1	75
Brněnský	647	10,3	7066	9,0	1 124 493	11,0	159
Olomoucký	394	6,3	5140	6,5	638 374	6,3	124
Zlínský	304	4,9	3964	5,0	594 060	5,8	150
Ostravský	302	4,8	5554	7,0	1 265 912	12,4	228
Česká republika	6 258	100,0	78866	100,0	10 206 436	100,0	129

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.2: Základní charakteristiky NUTS2 ČR (k 1.1. 2002)

region (NUTS 2)	počet obcí		rozloha		počet obyvatel		hustota obyv. na 1 km ²
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Praha	1	0,0	496	0,6	1 160 118	11,4	2339
Střední Čechy	1148	18,3	11015	14,0	1 123 931	11	102
Jihozápad	1129	18,0	17617	22	1174168	11,5	67
Severozápad	486	7,8	8649	11,0	1123164	11,0	131
Severovýchod	1117	17,9	12439	15,8	1483901	14,5	120
Jihovýchod	1377	22,0	13991	17,7	1642808	16,1	119
Střední Morava	698	11,1	9104	11,5	1232434	12,1	136
Ostravsko	302	4,8	5554	7,0	1 265 912	12,4	228
Česká republika	6 258	100,0	78866	100,0	10 206 436	100,0	130

Zdroj: ČSÚ

Královéhradecký kraj se administrativně člení na 15 pověřených územních obvodů II. stupně a stále se dosud zachovává sledování území v hranicích 5 bývalých okresů (Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov n.K., Trutnov) a 448 obcí. Rozdíly v územní rozloze bývalých okresů

jsou relativně malé. Nejvyšší hustotu zalidnění vykazují okresy Hradec Králové a Náchod. V ostatních z nich je hustota zalidnění v rámci ČR podprůměrná. Nejnižší hustota zalidnění je přirozeně v horských oblastech, dále na území Broumovského výběžku a řídko osídlena je také východní část okresu Jičín (Sobotecko, Kopidlensko).

Tabulka č. I.3: Základní charakteristika bývalých okresů Královéhradeckého kraje (k 1.1. 2002)

okres, kraj	počet obcí		rozloha		počet obyvatel		hustota obyvatel na 1 km ²
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
HK	101	22,5	875	18,4	159 958	29,1	183
Jičín	111	24,8	887	18,6	77 524	14,1	87
Náchod	78	17,4	851	17,9	112 480	20,5	132
Rychnov n.K.	83	18,5	998	21,0	78 881	14,4	79
Trutnov	75	16,7	1 147	24,1	120 486	21,9	105
KH kraj	448	100,0	4 758	100,0	549 329	100,0	115

Zdroj : ČSÚ

I.1.1.1 Geografická poloha

Královéhradecký kraj se rozkládá v severovýchodních Čechách. Na severovýchodě území kraje ohraničuje mezistátní hranice s Polskem, která tvoří cca 40% jeho celkové hranice. V ČR Královéhradecký kraj hraničí s 3 dalšími kraji (Pardubický, Středočeský a Liberecký).

I.1.1.2 Sídlní struktura

Na území Královéhradeckého kraje bylo k 1.1. 2002 448 administrativně samostatných obcí a 962 katastrálních území. Královéhradecký kraj se obecně vyznačuje vyšší hustotou sídel a v okrese Jičín, Rychnov n.K. a Náchod také jejich nižší lidnatostí. Zcela rozdílné typy územních jednotek dominují v okresech Jičín a Trutnov. Zatímco pro okres Jičín je typická vysoká hustota malých sídel, sídla okresu Trutnov patří rozlohou a počtem obyvatel k největším. V okrese Jičín je výrazně vyšší podíl malých obcí.

Tabulka č. I.4: Počet obcí s definovaným počtem obyvatel

okres/kraj	obce s počtem obyvatel						
	0-199	200 - 499	500-999	1000-4999	5000-19999	20000-49999	50000 a více
Hradec Králové	29	42	17	9	3	-	1
Jičín	46	39	14	9	3	-	-
Náchod	15	32	18	6	6	1	-
Rychnov n/K	19	31	19	10	4	-	-
Trutnov	16	21	18	16	3	1	-
KH kraj	125	165	86	50	19	2	1
Česká republika	1 664	2 036	1 275	1 022	198	41	22

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.5: Počet obyvatel v obcích k 1.1.2002

okres/kraj	počet obyvatel v obcích						
	0-199	200 - 499	500-999	1000-4999	5000-19999	20000-49999	50000 a více
Hradec Králové	4 315	14 100	11 120	16 050	17 965	-	96 408
Jičín	5 389	11 118	9 034	17 252	34 731	-	-
Náchod	2 216	11 601	12 266	13 458	51 679	21 260	-
Rychnov n/K	2 312	9 806	13 144	22 160	31 459	-	-
Trutnov	2 331	7 295	12 884	30 847	35 270	31 859	-
KH kraj	16 563	53 920	58 448	99 767	171 104	53 119	96 408
Česká republika	205 191	662 719	889 702	2 033 728	1 858 784	1 215 185	3 341 127

Zdroj: ČSÚ

Populační váha malých obcí v kraji je mírně nad průměrem České republiky (i po případném odečtení Prahy). Pokud použijeme pro vymezení venkovských, resp. nevenkovských obcí kritérium 1000 obyvatel, pak nejméně urbanizovanými okresy jsou Jičín a Rychnov nad Kněžnou, kde více jak 33% obyvatel žije v obcích do 1000 obyvatel. Nejvyšší míru urbanizace vykazuje okres Hradec Králové. To je dáno populační vahou krajského města, která výrazně převyšuje populační váhu ostatních regionálních center. Naproti tomu sledovaná míra v Jičíně a zvláště Rychnově n.K. je v rámci souboru okresních měst ČR nízká.

I.1.1.3 Regionální vztahy

Podle sociálně geografické regionalizace ČR, zpracované na základě dat z posledního Sčítání v roce 1991, se na území Královéhradeckého kraje nachází celkem 15 mikroregionálních a jedno mezoregionální centrum - krajské město. Podle rozsahu ovládaného území, resp. počtu obyvatel na tomto území, byla mikroregionální centra rozdělena do čtyř kategorií (velmi silná, silná, střední a slabá). Nejsilnějšími mikroregionálními centry v kraji byly, vedle Hradce Králové, okresní města Trutnov a Náchod. Regionální vliv zbývajících dvou okresních měst – Jičína a Rychnova n.K. - je nižší. Významným regionálním centrem v kraji je díky málo exponované poloze východní části okresu Trutnov také Vrchlabí, které se jako jediné z mikroregionálních center zařadilo svojí regionální působností mezi okresní města Jičín a Rychnov nad Kněžnou. Zbývajících mikroregionálních center byla klasifikována jako slabá s nízkou regionální působností.

I.1.1.4 Vlastní příjmy obcí a daňová výtěžnost

Hradecký kraj vykazuje podprůměrnou daňovou výtěžnost ve srovnání se zbytkem České republiky. Z jednotlivých okresů je na tom, z hlediska zmíněné charakteristiky, nejlépe okres HK, na druhém pólu se nachází okres Jičín, který je v mnoha kategoriích poddimenzován. Daň ze závislé činnosti v Královéhradeckém kraji dosahuje 1540 Kč na obyvatele, průměr ČR bez Prahy je 1900 Kč, se započtením Prahy dokonce 3100 Kč.

Podíl jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů je přílohou popisné části.

I.1.1.5 Ekonomická základna

Vývoj hospodářství a charakter ekonomické základny Královéhradeckého kraje byl ovlivněn přírodními podmínkami. V severovýchodní hornaté části kraje, kde jsou méně příznivé podmínky pro zemědělství, došlo v období industrializace k rychlému rozmachu textilního průmyslu a následně i strojírenství. Ekonomický rozvoj se soustředil do většího počtu menších měst v podhůří.

Jedním z nejvýznamnějších ukazatelů při hledání rozdílů mezi regiony je hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele. Jeho hodnocení jsme zaměřili na podrobnější (krajskou) úroveň NUTS 3, přestože pro mezinárodní srovnání je vyžadována pouze agregace do tzv. „oblastí“ (NUTS 2), jež byly vytvořeny seskupením vybraných krajů, které samostatně nesplňovaly stanovené velikostní kritérium stanovené EU.

Vzhledem k tomu, že Český statistický úřad ani jiná instituce v současné době nemá ze statistických ani jiných dostupných zdrojů k dispozici některé potřebné krajsky členěné informace o tvorbě hrubé přidané hodnoty, řeší tuto problematiku cestou klíčování údajů z národní úrovně do nižších regionálních celků s využitím regionálně statisticky zjišťovaných údajů o pracovnících a mzdách. Tento přístup byl akceptován Statistickým úřadem Evropské unie (Eurostat). Pro účely mezinárodního srovnání jsou přitom využívány mezinárodní klasifikace, metodika a doporučení používané v členských zemích EU.

Pro hodnocení byly použity údaje z ročních národních účtů za období let 1993 až 2000, zpracované v sekci národních účtů Českého statistického úřadu. Navíc pro dosažení maximální aktuálnosti byly využity předběžné výsledky ze čtvrtletních národních účtů i za rok 2001.

Na základě vypočtených údajů o regionálně členěném hrubém domácím produktu na 1 obyvatele je zřejmé, že rozdíly mezi čtrnácti kraji (NUTS 3) z roku na rok vzrůstají. Je však třeba říci, že tento jev prohlubující se diferenciaci regionů zcela zásadním způsobem ovlivňuje odlišný vývoj za hlavní město Prahu. V případě, že provedeme statistické porovnání krajů bez Prahy, tj. pouze za zbývajících 13 krajů, nejenže variabilita mezi kraji výrazně poklesne, ale dokonce se ve sledovaném období změní i trendy, jak je patrné i z následující tabulky.

Tabulka č. I.6: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (v Kč)

kraj	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 ¹⁾
Praha	164 482	198 989	245 338	271 888	308 803	363 252	388 937	408 259
Středočeský kraj	78 845	89 793	103 946	117 991	127 609	143 335	151 689	159 813
Jihočeský kraj	92 061	105 733	121 614	139 692	149 207	161 165	164 986	170 695
Plzeňský kraj	97 974	112 444	132 855	153 993	161 607	170 278	175 255	184 812
Karlovarský kraj	96 268	107 615	122 782	135 952	138 710	146 188	149 133	157 260
Ústecký kraj	93 876	102 488	126 068	144 347	145 357	153 442	154 981	155 305
Liberecký kraj	87 636	98 653	114 008	128 269	138 058	144 382	151 791	161 031
Královéhradecký kraj	87 577	103 351	116 629	132 710	145 971	154 617	159 387	168 765
Pardubický kraj	88 230	101 699	117 900	131 275	142 523	154 482	155 385	160 562
Vysočina	81 892	94 275	108 358	124 848	129 439	138 024	144 578	152 820
Jihomoravský kraj	96 710	111 926	123 985	141 825	150 977	164 237	166 314	171 977
Olomoucký kraj	83 376	93 956	110 792	127 764	134 607	138 949	143 376	148 455
Zlínský kraj	88 258	103 749	116 757	129 117	143 612	152 779	152 745	158 124
Moravskoslezský kraj	95 006	110 818	126 210	149 160	153 148	158 110	157 573	159 690
ČESKÁ REPUBLIKA	98 763	114 432	133 683	151 906	163 041	177 695	183 542	190 750
Česká republika bez Prahy	89 979	103 152	118 834	136 003	143 782	153 282	156 662	162 417

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ Experimentální propočet ze čtvrtletních národních účtů

Z tabulky je patrný vývoj HDP v kupních cenách v přepočtu na jednoho obyvatele v jednotlivých krajích za roky 1993 až 2000. Nejvyšší dynamika (v běžných cenách) byla zaznamenána v Praze, k druhému nejvyššímu nárůstu došlo ve Středočeském kraji. Naopak nejnižší přírůstky byly v Karlovarském a Ústeckém kraji. Tyto údaje potvrzují dominantní postavení Prahy nejen mezi regiony v rámci České republiky na úrovni krajů, nýbrž i mezi regiony všech kandidátských zemí.

Rozdílnost Prahy a ostatních krajů jak co do úrovně HDP a jeho struktury, tak i přírůstků ve sledovaných letech, je dána řadou vlivů; např. odlišnou odvětvovou strukturou ve srovnání s ostatními krají. Zatímco mimo Prahu je rozhodujícím odvětvím průmysl, kde se vytváří někde i více než 40 procent hrubé přidané hodnoty, v Praze se jeho podíl pohybuje pouze okolo deseti procent. Pro Prahu jsou nejvýznamnější odvětví komerční služby, obchod včetně oprav spotřebního zboží a také peněžnictví a pojišťovnictví. Tato tři odvětví se zde podílejí na tvorbě přidané hodnoty z více než poloviny

Tabulka č. I.7: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v PPS

kraj	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 ¹⁾
Praha	16 209	17 739	20 109	21 425	23 216	24 883	26 364	28 866
Středočeský kraj	7 770	8 004	8 520	9 298	9 594	9 819	10 282	11 300
Jihočeský kraj	9 072	9 425	9 968	11 008	11 217	11 040	11 184	12 069
Plzeňský kraj	9 655	10 024	10 889	12 135	12 150	11 664	11 880	13 067
Karlovarský kraj	9 487	9 593	10 064	10 713	10 428	10 014	10 109	11 119
Ústecký kraj	9 251	9 136	10 333	11 375	10 928	10 511	10 505	10 981
Liberecký kraj	8 636	8 794	9 345	10 108	10 379	9 890	10 289	11 386
Královéhradecký kraj	8 630	9 213	9 559	10 458	10 974	10 591	10 804	11 933
Pardubický kraj	8 695	9 066	9 664	10 345	10 715	10 582	10 533	11 353
Vysočina	8 070	8 404	8 881	9 838	9 731	9 455	9 800	10 805
Jihomoravský kraj	9 530	9 977	10 162	11 176	11 351	11 250	11 274	12 160
Olomoucký kraj	8 216	8 376	9 081	10 068	10 120	9 518	9 719	10 497
Zlínský kraj	8 697	9 249	9 570	10 175	10 797	10 466	10 354	11 180
Moravskoslezský kraj	9 362	9 879	10 345	11 754	11 514	10 831	10 681	11 291
ČESKÁ REPUBLIKA	9 732	10 201	10 957	11 971	12 258	12 172	12 441	13 487
Česká republika bez Prahy	8 867	9 195	9 740	10 717	10 810	10 500	10 619	11 484

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ Experimentální propočet ze čtvrtletních národních účtů

V zájmu mezinárodního srovnání úrovně HDP na 1 obyvatele se výsledky získané v jednotlivých zemích přepočítávají z národních měn do jediné měny, obvykle do tzv. „mezinárodních EUR“. Pro toto srovnání má rozhodující význam propočet HDP na 1 obyvatele nikoli podle nominálního kurzu, nýbrž v paritě kupní síly (PPS – Purchasing Parity Standard), tj. po očištění o odchylky směnného kurzu od reálné kupní síly dané měny, což zejména u kandidátských zemí hraje značnou roli. Tento přepočet se prováděl vždy jednou za tři roky v rámci rozsáhlého a náročného mezinárodního srovnávacího programu, do něhož je prostřednictvím ČSÚ zapojena i Česká republika. Po reformě tohoto programu se nyní přechází ke každoročním výpočtům, jejichž definitivní výsledky se publikují zhruba až 2 roky po sledovaném období. Vývoj relace HDP na 1 obyvatele přepočítaného do jednotek PPS uvádí tabulka.

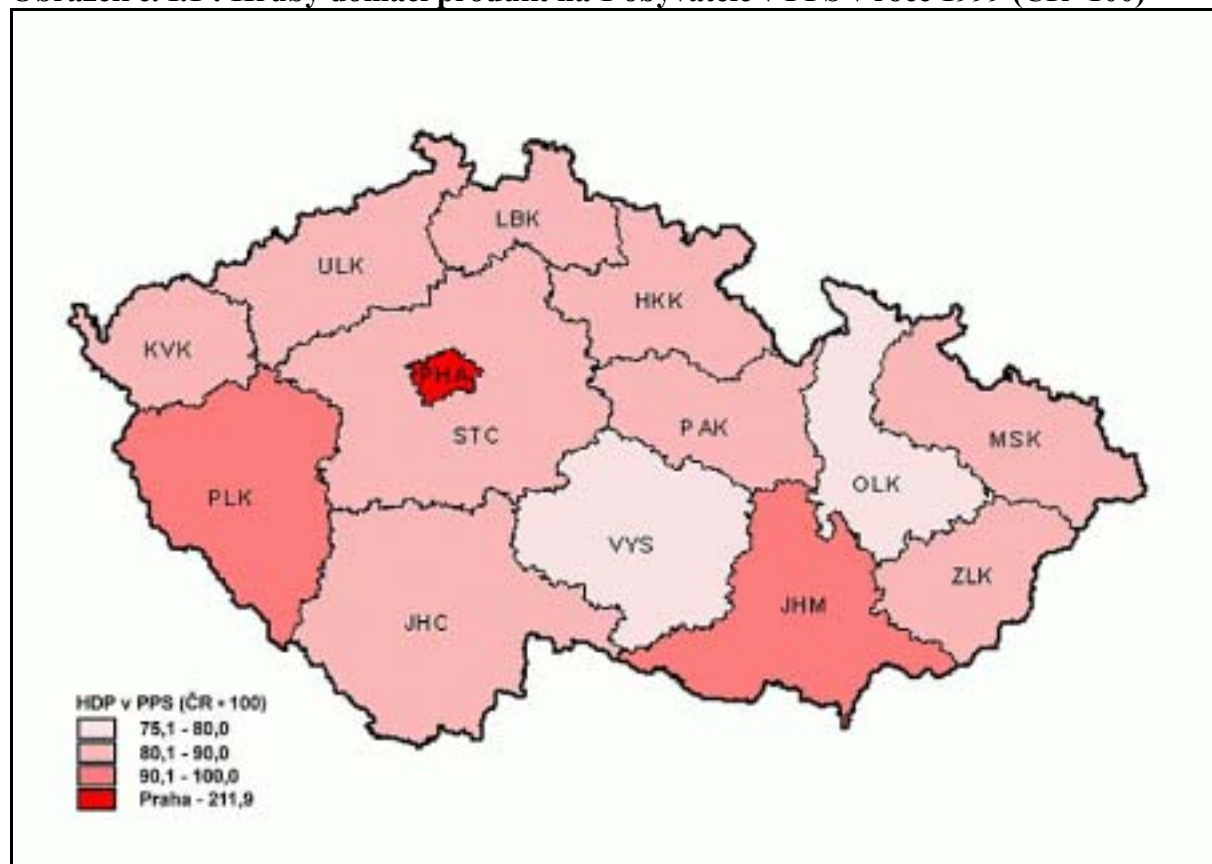
Vlivem snížení reálného HDP v ČR koncem devadesátých let a naopak růstu tohoto ukazatele v členských státech EU poklesl podíl HDP na 1 obyvatele (měřeno k průměru EU) i ve všech našich krajích (s výjimkou Prahy a Středočeského kraje) a dosáhl v úhrnu za celou republiku 60 % průměrné úrovně EU. Následující tabulka umožňuje vzájemné porovnání našich 14 krajů s průměrem Evropské unie.

HDP na jednoho obyvatele je v ČR na úrovni 60 % průměru EU.

Tabulka č. I.8: Regionální HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 15 = 100 (v %)

region NUTS-2 NUTS-3	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Praha	114,1	116	119,7	122,9	124,3	128,3
Středočeský kraj	48,3	50,3	49,5	48,5	48,5	50,2
Jihozápad	59	62,5	60,1	56	54,3	55,7
Jihočeský kraj	56,5	59,6	57,9	54,5	52,7	53,6
Plzeňský kraj	61,8	65,7	62,7	57,6	56	58,1
Severozápad	58,2	60,6	55,7	51,2	49	49
Karlovarský kraj	57,1	58	53,8	49,5	47,7	49,4
Ústecký kraj	58,6	61,6	56,4	51,9	49,5	48,8
Severovýchod	54,1	55,9	55,3	51,3	49,8	51,5
Liberecký kraj	53	54,7	53,5	48,8	48,5	50,6
Královéhradecký kraj	54,2	56,6	56,6	52,3	50,9	53
Pardubický kraj	54,8	56	55,3	52,3	49,7	50,5
Jihovýchod	55,4	58,2	55,9	52,8	51	52,2
Vysočina	50,4	53,3	50,2	46,7	46,2	48
Jihomoravský kraj	57,6	60,5	58,5	55,6	53,2	54
Střední Morava	52,8	54,8	53,9	49,3	47,3	48,1
Olomoucký kraj	51,5	54,5	52,2	47	45,8	46,7
Zlínský kraj	54,3	55,1	55,7	51,7	48,8	49,7
Moravskoslezsko	58,7	63,6	59,4	53,5	50,4	50,2
ČESKÁ REPUBLIKA	62,2	64,8	63,2	60,1	58,7	59,9

Výše hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v paritě kupní síly má zásadní význam v rámci pravidel uplatňovaných pro regionální politiku v zemích Evropské unie. Ukazuje se, že u tohoto ukazatele nejsou v České republice (s výjimkou Prahy) zásadní regionální rozdíly. Pozice Prahy je přitom dána řadou objektivních, ale i subjektivních specifik.

Obrázek č. I.1 : Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v PPS v roce 1999 (ČR=100)

I.1.1.6 Odvětvová struktura

V odvětvové struktuře ekonomické základny Královéhradeckého kraje dominuje podle kategorie zaměstnanosti průmyslový sektor, který je následován službami a dále s velkým odstupem zemědělstvím a stavebnictvím. Podíl celkového počtu zaměstnanců ve službách byl v Královéhradeckém kraji druhý nejnižší mezi novými kraji. Naopak zaměstnanost v zemědělství a v průmyslu je na území Královéhradeckého kraje v kontextu ČR vysoká.

Ve většině zemí, ucházejících se o členství v EU (kandidátské země), hraje zemědělství na venkově stále dominantní úlohu. Pokud srovnáme tyto země s EU (k roku 1996) podle podílu zemědělství na celkové zaměstnanosti, průměr kandidátských zemí činí 22,5%, zatímco ČR je se svými 4,1% dokonce pod průměrem EU (5,1%). To je především důsledek transformace našeho zemědělství ze státního a družstevního na soukromé během posledních devíti let.

Tabulka č. I.9: Statistické údaje zemědělství kandidátských zemí

zemědělství v kandidátských zemích na členství v EU			
ozn.	stát	počet pracovníků v zemědělství (v tis.-1996)	podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti (v %)
CZ	Česká republika	211	4,1
	Královéhradecký kraj	15	5,6
SVK	Slovensko	169	6,0
SLO	Slovinsko	61	6,3
H	Maďarsko	298	8,2
PL	Polsko	4 130	26,7
EU	EUR 15	501	5,1

Pozn.: Dle Eurostatu, údaje zahrnují pouze zem. výrobu (bez lesnictví, rybářství a dalších činností),
dopočet Ekotoxa Opava s.r.o., k 31.12. 1996

Průvodním jevem rychlého poklesu zaměstnanosti v zemědělství (o 57% od roku 1991, tj. téměř o 400 000 osob) je růst nezaměstnanosti na venkově nad průměr republiky. Bilančně propočteno při celkovém snížení počtu pracovníků v národním hospodářství o 4%, tj. o 230 000 osob, přešla část pracovníků v zemědělství do jiných oborů, cca 170 000 osob, zatímco větší část původních zaměstnanců ze zemědělství zůstala nezaměstnaných. Od posledního propadu cen zemědělských výrobků v roce 1999 za tři roky odešlo ze zemědělství 48 000 osob. Pokles zaměstnanosti v zemědělství je největší ze všech oborů národního hospodářství.

Porovnáváme-li zatížení půdy počtem pracovníků v zemědělství, je ČR se svými 20,3 ha/1 prac., na 113% průměru EU (více vykazuje z kandidátských zemí Maďarsko a průměr kandidátských zemí je 5,9 ha/prac.), což neodpovídá postavení ČR v Evropě z hlediska celkového ekonomického a společenského rozvoje ani z hlediska přírodních podmínek (SRN má 13 ha/prac. a Rakousko dokonce jen 6,3 ha/prac.). EU rozlišuje dva základní typy zemědělství (jižní a severský). Protože pro ČR je odpovídajícím typem severské zemědělství (střední farmy), odpovídajícím postavením by bylo umístění mezi SRN a Rakouskem - tedy cca 400 - 450 tis. pracovníků v zemědělství.

Tabulka č. I.10: Základní ukazatele struktury zaměstnanosti v krajích za rok 2000

kraj	podíl zaměstnaných v sektoru (%)		
	primárním	sekundárním	terciárním
Hl.m. Praha	0,2	20,1	79,6
Středočeský kraj	6,5	47,4	46,1
Jihočeský kraj	9,6	46,6	43,8
Plzeňský kraj	8,1	46,6	45,3
Karlovarský kraj	3,2	49,2	47,6
Ústecký kraj	3,0	47,2	49,8
Liberecký kraj	2,8	54,7	42,5
Královéhradecký kraj	6,3	49,5	44,2
Pardubický kraj	7,6	48,6	43,8
Vysočina	12,8	50,4	36,8
Jihomoravský kraj	5,7	40,8	53,5
Olomoucký kraj	7,5	44,9	47,6
Zlínský kraj	4,4	53,7	41,9
Moravskoslezský kraj	3,1	49,5	47,4
Česká republika	5,1	43,6	51,2

Zdroj dat: Evidenční počty zaměstnanců a jejich mzdy za rok 2000 (bez dopočtů)

primární sektor: zemědělství, lesnictví, rybářství
sekundární sektor: dobývání a úprava nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví
tercierní sektor: tržní i netržní služby

Tabulka č. I.11: Pořadí krajů podle podílu zaměstnaných v hlavních sektorech NH

kraj	pořadí kraje		
	primární sektor	sekundární sektor	tercierní sektor
Hl.m. Praha	14	14	1
Středočeský kraj	6	8	7
Jihočeský kraj	2	10	11
Plzeňský kraj	3	11	8
Karlovarský kraj	10	6	5
Ústecký kraj	12	9	3
Liberecký kraj	13	1	12
Královéhradecký kraj	7	4	9
Pardubický kraj	4	7	10
Vysočina	1	3	14
Jihomoravský kraj	8	13	2
Olomoucký kraj	5	12	4
Zlínský kraj	9	2	13
Moravskoslezský kraj	11	5	6

V podílu zaměstnaných podle sektorů je v primárním sektoru (zemědělství a lesnictví) Královéhradecký kraj ve středu ČR, významnější je podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru (průmysl) na 4 místě v rámci ČR a nejslabší je terciální sektor (služby), kde se kraj umístil až na 9. místě v rámci krajů ČR.

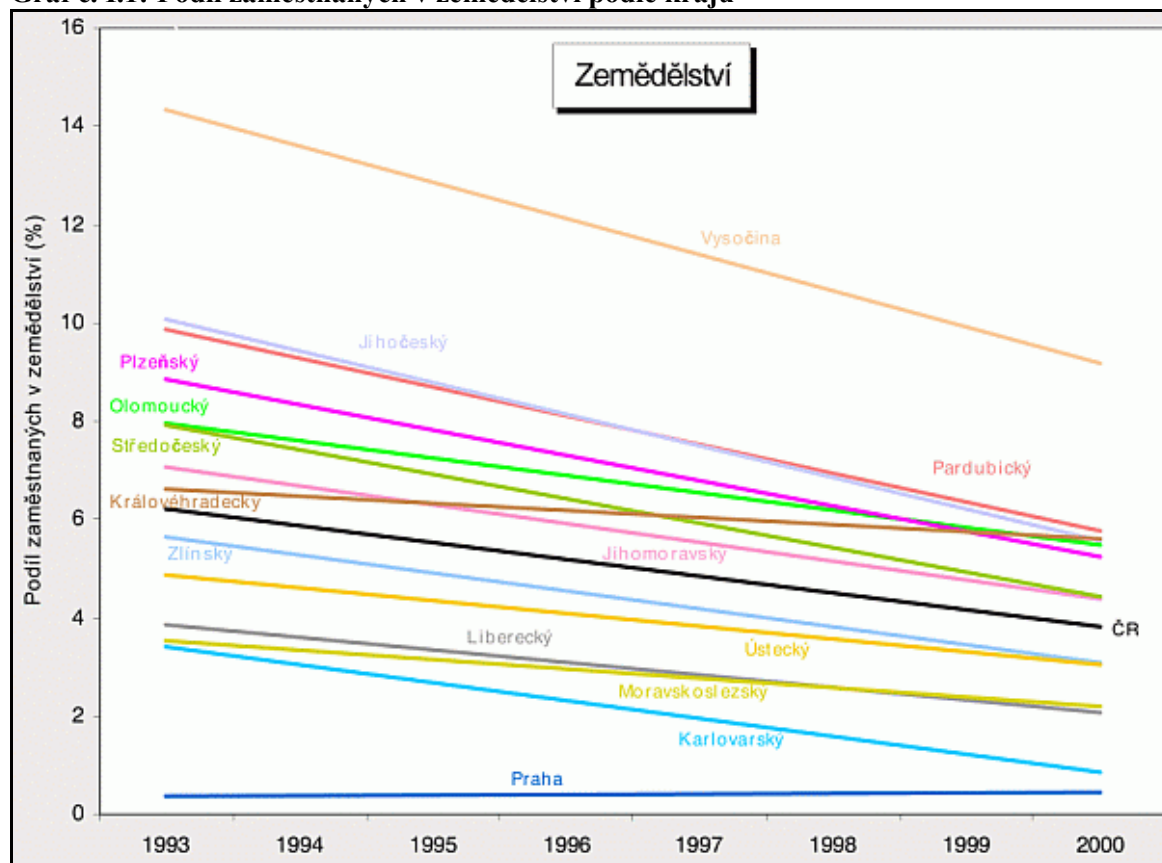
Tabulka č. I.12: Srovnání vnitřní diference krajů podle podílu zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví (2000)

název kraje	podíl obyvatel (%) zaměstnaných v zemědělství a lesnictví					
	průměr kraje	maximum		minimum		variační rozpětí okresů
		okres	hodnota	okres	hodnota	
Hl.m. Praha	0,2	x	x	x	x	x
Středočeský	6,5	Kutná Hora	13,5	Kladno	2,7	10,8
Jihočeský	9,6	Jindřichův Hradec	14,6	České Budějovice	5,8	8,8
Plzeňský	8,1	Domažlice	17,0	Plzeň - město	0,5	16,5
Karlovarský	3,2	Karlovy Vary	4,6	Sokolov	1,1	3,5
Ústecký	3,0	Louny	10,2	Ústí nad Labem	0,2	10,0
Liberecký	2,8	Semily	5,5	Jablonec nad N.	0,6	4,9
Královéhradecký	6,3	Jičín	11,3	Trutnov	3,2	8,1
Pardubický	7,6	Svitavy	13,6	Pardubice	3,1	10,5
Vysočina	12,8	Pelhřimov	16,2	Jihlava	7,8	8,4
Jihomoravský	5,7	Znojmo	15,1	Brno - město	0,6	14,5
Olomoucký	7,5	Prostějov	10,8	Olomouc	6,4	4,4
Zlínský	4,4	Kroměříž	7,1	Zlín	2,5	4,6
Moravskoslezský	3,1	Opava	7,6	Karviná	0,3	7,3

Zdroj dat: Evidenční počty zaměstnanců a jejich mzdy za rok 2000 (bez dopočtů).

V Královéhradeckém kraji je velká okresní diference mezi podílem zaměstnaných v zemědělství a lesnictví. Na Jičínsku 11,3 % oproti 3,2 % na Trutnovsku.

Graf č. I.1: Podíl zaměstnaných v zemědělství podle krajů

Největší pokles zemědělství nastal ve městech (od roku 1991 o 62 %), ale i v regionech nejméně zalidněných poklesla zaměstnanost v zemědělství o 50 %. Zde je to zejména důsledek rozpadu někdejších státních statků v pohraničí.

Tabulka č. I.13: Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců a index nárůstu mzdy podle vybraných odvětví OKEČ

období	ČR celkem		OKEČ							
			zemědělství a myslivost, lesní hospodářství		průmysl		stavebnictví		obchod, opravy motorových vozidel a spotř. zboží	
			A	C - E	F	G				
Kč	index	Kč	index	Kč	index	Kč	index	Kč	index	
1990	3 286	103,7	3 603	105,0	3 410	103,0	3 612	102,4	2 818	106,0
1991	3 792	115,4	3 706	102,9	3 972	116,5	4 041	111,9	3 259	115,6
1992	4 644	122,5	4 264	115,1	4 805	121,0	5 024	124,3	4 165	127,8
1993	5 817	125,3	5 100	119,6	5 893	122,6	6 529	130,0	5 131	123,2
1994	6 894	118,5	5 865	115,0	6 888	116,9	7 622	116,7	6 315	123,1
1995	8 172	118,5	6 878	117,3	8 148	118,3	8 837	115,9	7 201	114,0
1996	9 676	118,4	7 808	113,5	9 587	117,7	10 166	115,0	8 499	118,0
1997	10 691	110,5	8 506	108,9	10 726	111,9	11 234	110,5	10 488	123,4
1998	11 693	109,4	9 222	108,4	11 871	110,7	12 129	108,0	11 889	113,4
1999	12 666	108,3	9 589	104,0	12 671	106,7	12 783	105,4	12 847	108,1
2000 ¹⁾	13 499	106,6	10 284	107,2	13 589	107,2	13 531	105,9	14 171	110,3
2001 ²⁾	14 640	108,5	11 241	109,3	14 523	106,9	14 648	108,3	15 460	109,1

dokončení tabulky I.13

období	OKEČ									
	doprava, skladování, pošty a telekomunikace		peněžnictví a pojišťovnictví		veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení		školství		zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	
	I		J		L		M		N	
	Kč	index	Kč	index	Kč	index	Kč	index	Kč	index
1990	3 438	101,9	3 351	107,5	3 299	102,7	2 894	101,7	3 043	106,5
1991	3 914	113,8	5 192	154,9	3 994	121,1	3 423	118,3	3 663	120,4
1992	4 602	117,6	7 877	151,7	5 324	133,3	4 206	122,9	4 387	119,8
1993	5 672	123,3	10 336	131,2	6 914	129,9	5 249	124,8	5 525	125,9
1994	6 807	120,0	12 081	116,9	8 321	120,4	6 325	120,5	6 475	117,2
1995	8 241	121,1	14 017	116,0	9 608	115,5	7 426	117,4	7 529	116,3
1996	9 853	119,6	16 407	117,1	11 460	119,3	8 994	121,1	9 068	120,4
1997	11 306	114,7	18 665	113,8	11 788	102,9	9 422	104,8	9 622	106,1
1998	12 616	111,6	21 177	113,5	12 066	102,4	9 851	104,6	9 945	103,4
1999	13 646	108,2	23 182	109,5	13 651	113,1	11 088	112,6	11 312	113,7
2000 ¹⁾	14 842	108,8	25 630	110,6	13 933	102,1	11 283	101,8	11 747	103,8
2001 ²⁾	16 036	108,0	29 138	113,7	15 338	110,1	12 446	110,3	13 360	113,7

Zdroj: ČSÚ

Z uvedeného přehledu jednoznačně vyplývá nejhorší průměrný hrubý výdělek v zemědělství, který zaostává i za průměrem ve školství. Index nárůstu mzdy v zemědělství 1990/2001 činí 3,12 a index ve školství je 4,3.

Tabulka č. I.14: Zaměstnanci a jejich průměrné hrubé měsíční mzdy podle okresů v roce 2001^{*)}

kraj, okresy	evidenční počet zaměstnanců k 31.12. ve fyzických osobách	z toho ženy	průměrná hrubá měsíční mzda v Kč
Královéhradecký kraj	171 955	83 935	13 183
Hradec Králové	55 423	26 978	14 015
Jičín	22 300	10 798	13 004
Náchod	34 301	17 188	12 115
Rychnov n. K.	21 536	9 896	12 847
Trutnov	38 395	19 075	13 252

*) bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců

Průměrná hrubá měsíční mzda je logicky nejvyšší v okrese Hradec Králové, díky samotnému městu Hradec Králové.

Průměrná hrubá měsíční mzda v zemědělství za rok 2001 v Královéhradeckém kraji byla 11 114 Kč což je o 15,7 % méně než průměr kraje.

I.1.1.7 Obyvatelstvo

Tabulka č. I.15: Věková struktura obyvatelstva k 1.1. 2002 podle okresů

okres, kraj, ČR	počet obyvatel	věkové skupiny obyvatel						prům. věk
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	
		absolutně			relativně %			
HK	159 958	25 083	111 138	24 488	15,2	69,2	15,2	39,7
Jičín	77 524	12 473	52 565	12 000	16,2	68,2	15,6	39,4
Náchod	112 480	19 281	77 330	16 246	17	68,5	14,4	38,7
Rychnov n.K.	78 881	13 426	54 306	11 154	17	68,8	14,1	38,4
Trutnov	120 486	19 858	85 193	16 239	16,7	65,6	17,7	38,6
KH kraj	549 329	90 121	380 532	80 127	16,3	69	14,7	39
ČR	10 206 436	1 683 205	6 673 935	1 849 296	16,6	65,2	18,2	39,1

Zdroj: ČSÚ, dopčet Ekotoxa Opava, 2003

Situace v proporcích obyvatelstva Královéhradeckého kraje je porovnatelná s celkovou úrovní platnou pro Českou republiku. Počet osob ve věku 0 – 14 let je procentuelně v kraji téměř identický se stavem v České republice. Výrazně podprůměrnou se v tomto ohledu jeví situace v okrese Hradec Králové. Naopak výrazně nadprůměrná je v okresech Náchod a Rychnov. Okres Trutnov patří, společně s okresem Jičín, mezi dva nejstarší okresy kraje, které zároveň výrazně převyšují celkovou situaci v ČR. Počet osob starších 60-ti let v Královéhradeckém kraji je vyšší, než je průměr v ČR. Osob v produktivním věku je naopak méně. Předpokládaný vývoj počtu obyvatelstva ve sledovaných okresech od roku 2000 do roku 2005 je obdobný s vývojem počtu obyvatelstva v celé republice.

Pro Královéhradecký kraj, na základě věkového složení jeho obyvatelstva, vyplývá nutnost péče o osoby staré a zároveň i osoby mladé, děti, mládež a mladé dospělé (do 21 let). Z pohledu potřebných sociálních služeb se nabízí především služby terénní, rezidenční a intervenční.

I.1.2 EKONOMICKÝ PROFIL

Ve svém úhrnu je Královéhradecký kraj na základě údajů z roku 1997 (novější data nejsou k dispozici) charakterizován jako průmyslový s relativně vyšším zastoupením primárního výrobního sektoru než je tomu v celorepublikovém kontextu.

Tabulka č. I.16: Odvětvová struktura podle zaměstnanosti za okresy ČR – celkový počet zaměstnanců (1996)

	Celkem	Zeměděl.	Průmysl	Staveb.	Služby	Zeměděl.	Průmysl	Staveb.	Služby
	absolutní hodnoty					relativní hodnoty v %			
HK	88 617	8 317	28 050	7 286	44 964	9,4	31,7	8,2	50,7
Jičín	37 303	4 751	12 560	2 721	17 271	12,7	33,7	7,3	46,3
Náchod	60 637	7 425	27 800	4 272	21 140	12,2	45,8	7,0	34,9
Rychnov n.K.	39 288	5 505	15 942	2 810	15 031	14,0	40,6	7,2	38,3
Trutnov	63 714	5 442	25 568	4 756	27 948	8,5	40,1	7,5	43,9
KH kraj	289 559	31 440	109 920	21 845	126 354	10,9	38,0	7,5	43,6
ČR	4 860 730	289 709	1 567 430	425 457	2 578 134	6,0	32,2	8,8	53,0

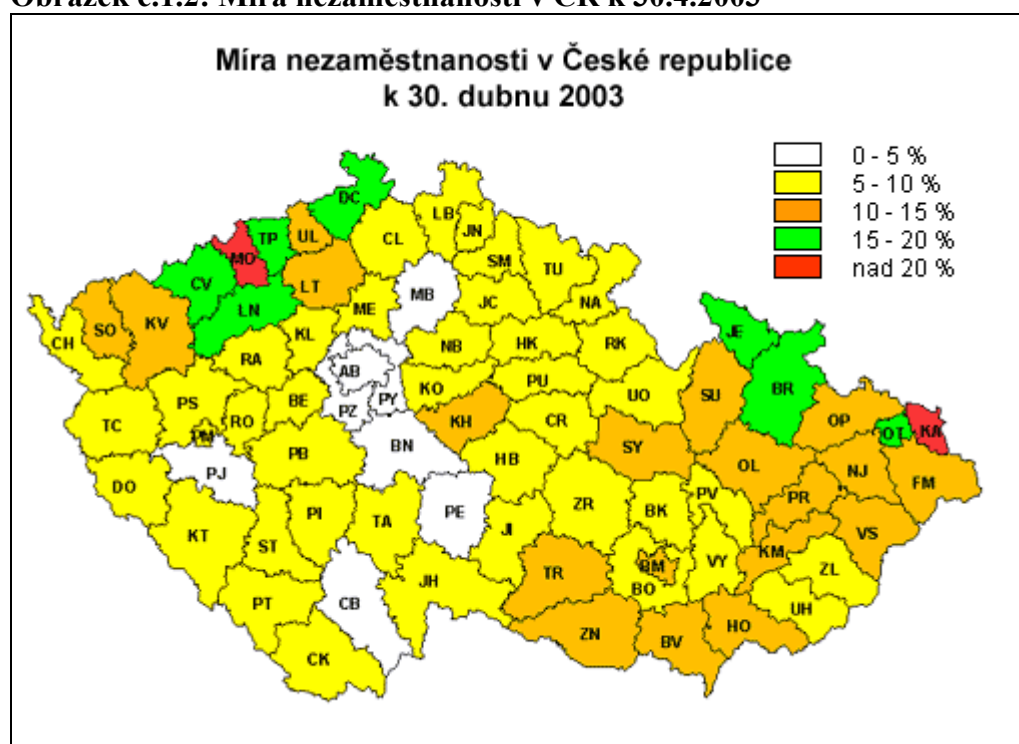
Zdroj: KROK (PRK)

I.1.3 CHARAKTERISTIKY POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI

Situace v ČR a kraji Královéhradeckém byla v první polovině roku 2002 charakterizována postupným ekonomickým růstem. Proti předchozímu roku (k 30.6.2001) byla však nezaměstnanost kraje vyšší o 16,5 %. Ve struktuře základních charakteristik trhu práce (nezaměstnaných, volných pracovních míst ad.) nedošlo k význačnějším změnám.

Vývoj nezaměstnanosti v ČR, kraji Královéhradeckém a okresech kraje dospěl k 30.4.2003 do stadia, které zachycuje následující mapa. V pásmu 5 – 10 % nezaměstnanosti se nacházejí všechny okresy Královéhradeckého kraje. V roce 2002 klesla nezaměstnanost pod pětiprocentní hranici pouze v okrese Rychnov n.K. (viz Tabulka č. I.17).

Obrázek č.1.2: Míra nezaměstnanosti v ČR k 30.4.2003

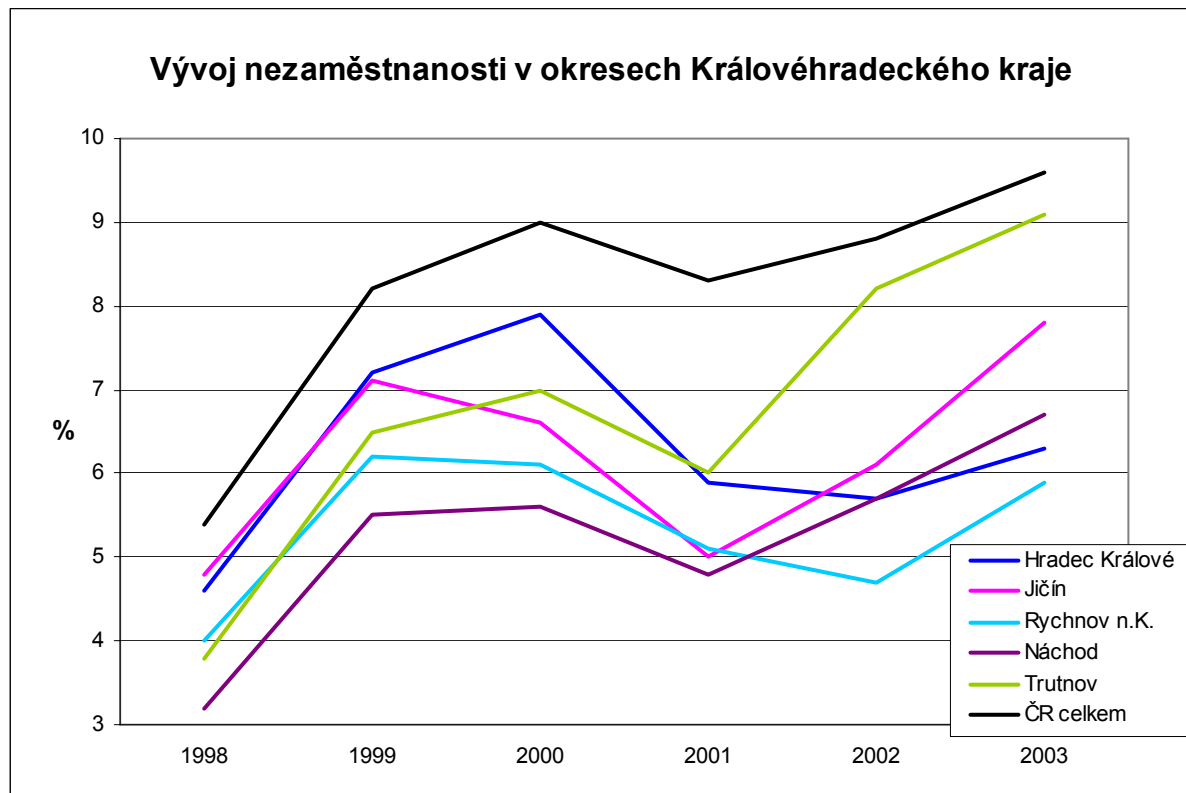
Zdroj: MPSV ČR

Tabulka č. I.17: Základní ukazatele struktury nezaměstnanosti v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1998-2003 (údaj vztažený k dubnu)

	Charakteristiky nezaměstnanosti k dubnu příslušného roku											
	1998		1999		2000		2001		2002		2003	
	N %	UZ	N %	UZ	N %	UZ	N %	UZ	N %	UZ	N %	UZ
Hradec Králové	4,6	4,1	7,2	11,9	7,9	6,6	5,9	2,9	5,7	6,4	6,3	6,3
Jičín	4,8	1,8	7,1	9,3	6,6	6,4	5,0	3,5	6,1	4,3	7,8	9,4
Rychnov n.K.	4,0	2,8	6,2	10,0	6,1	6,8	5,1	5,9	4,7	4,4	5,9	11,1
Náchod	3,2	1,5	5,5	4,5	5,6	4,3	4,8	2,3	5,7	3,4	6,7	5,0
Trutnov	3,8	2,8	6,5	7,9	7,0	5,8	6,0	3,4	8,2	7,9	9,1	8,8
ČR celkem	5,4	4,2	8,2	12,9	9,0	11,4	8,3	7,5	8,8	9,3	9,6	12,4

Vysvětlivky: N ... míra nezaměstnanosti, UZ ... počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo

Zdroj: MPSV ČR

Graf č. I.2: Vývoj nezaměstnanosti v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1998-2003 (údaj vztažený k dubnu)

Zdroj: MPSV ČR

Upraveno: Ekotoxa Opava

V současné době patří kraj, po hlavním městě, společně s Jihočeským krajem, mezi tři kraje s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Z okresů Královéhradeckého kraje je na tom od roku 2002 nejlépe okres Rychnov nad Kněžnou. Naopak nejhůře je na tom v posledních dvou letech okres Trutnov (viz. Graf č.I.2).

Na celkovém počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání se značnou měrou podílí mladí lidé ve věku do 30 let a absolventi škol všech stupňů a vzdělání.

Trvalým problémem zůstává umísťování uchazečů bez vzdělání a se základním vzděláním a občanů, kteří ztratí zaměstnání v předdůchodovém věku (starších 50-ti let).

Počet osob dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob nezaměstnaných déle než 12 měsíců, se udržuje na konstantní, nelichotivě vysoké úrovni.

Nezaměstnaností byly nejvíce zasaženy pohraniční horské oblasti. To je dlouhodobá záležitost, kterou by bylo třeba v rámci kraje koncepčně řešit.

I.2 ZEMĚDĚLSTVÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

I.2.1 SOUČASNÝ STAV

I.2.1.1 Bilance půdy

Ve srovnání s ostatními kraji je Královéhradecký kraj (dále též KHK) svou půdní bilancí na počátku druhé poloviny krajů.

Nejmenší plochu zemědělské půdy zaujímá okres Trutnov, který má i nejmenší procento zornění, největší výměru lesních ploch a nezemědělské půdy. Nejvyšší zornění je v okrese Hradec Králové.

Tabulka č. I.18: Bilance půdy podle okresů Královéhradeckého kraje k 31. 12. 2000 v ha

Kraj, okresy	zemědělská půda	z toho:			nezemědělská půda	z toho lesní půda
		orná půda	trvalé travní porosty	zahrady		
Královéhradecký kraj	280 605	194 727	69 951	11 545	195 214	146 801
Hradec Králové	62 295	52 221	6 834	2 410	25 253	14 267
Jičín	60 770	46 406	10 364	2 138	27 890	19 100
Náchod	52 781	34 369	14 988	2 371	32 371	22 885
Rychnov n. K.	54 359	33 709	18 059	2 227	45 425	37 197
Trutnov	50 400	28 022	19 706	2 399	64 275	53 352

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.19: Bilance půdy podle krajů k 31. 12. 2001 v tis. ha

Území/kraj	zemědělská půda	z toho				nezemědělská půda	z toho	
		orná půda	chmelnice	vinice	trvalé travní porosty		lesní pozemky	vodní plochy
Česká republika	4 277	3 075	11	16	966	3 610	2 639	160
Hl. m. Praha	21	16	-	0	1	29	5	1
Středočeský	670	558	3	0	70	432	305	21
Jihočeský	496	321	-	-	161	510	374	43
Plzeňský	384	266	0	-	106	372	298	11
Karlovarský	125	57	-	-	64	206	143	7
Ústecký	278	187	7	1	69	255	159	10
Liberecký	141	71	0	-	61	175	140	5
Královéhradecký	281	194	-	0	70	195	147	7
Pardubický	275	202	-	-	60	177	132	6
Vysočina	421	326	-	0	83	272	210	12
Jihomoravský	427	359	-	14	28	280	196	15
Olomoucký	277	211	1	0	50	237	177	5
Zlínský	196	127	-	1	56	200	157	6
Moravskoslezský	285	180	-	-	87	270	196	11

Zdroj: ČSÚ

I.2.1.2 Sklizeň vybraných zemědělských plodin

Ve srovnání se sklizní v ČR se pohybuje sklizeň vybraných plodin v Královéhradeckém kraji mezi 4–8 % sklizně v ČR..

Okresy Hradec Králové s Jičínem sklízí největší podíl obilovin a řepky, brambory dominují v Jičíně, Náchodě, Rychnově n. K. Okres Trutnov má nejnižší podíl ve všech vybraných komoditách. Hektarové výnosy jsou nejnižší v okrese Trutnov.

Tabulka č. I.20: Sklizeň vybraných zemědělských plodin podle okresů v roce 2000 (v t)

Kraj, okresy	obiloviny celkem	z toho:		brambory pozdní konzumní	řepka	kukuřice na zeleno a na siláž
		pšenice	ječmen			
Královéhradecký kraj	414 515	291 611	81 808	45 495	47 477	601 666
Hradec Králové	130 268	100 914	21 216	6 726	14 121	131 146
Jičín	117 172	87 630	22 864	¹⁾ 15 113	11 205	158 586
Náchod	67 887	47 493	12 538	9 481	9 696	101 209
Rychnov n. K.	68 494	39 388	17 385	9 589	8 968	146 538
Trutnov	30 694	16 186	7 805	4 587	3 487	64 188

% podíl na celkové sklizni

Hradec Králové	31,4	34,6	25,9	14,8	29,7	21,8
Jičín	28,3	30,0	27,9	²⁾ 33,2	23,6	26,4
Náchod	16,4	16,3	15,3	20,8	20,4	16,8
Rychnov n. K.	16,5	13,5	21,3	21	18,9	24,4
Trutnov	7,4	5,6	9,6	10	7,3	10,7

Zdroj: ČSÚ

Poznámky:

¹⁾ údaj neodpovídá výměře, viz tabulka 2.4. Dle zjištění RAK a výměry dle ČSÚ je 202 ha správná výměra a při průměrném výnosu v roce 2000 21 t/ha odpovídá sklizeň v okrese Jičín brambor konzumních pozdních 4 242 t

²⁾ podíl okresu dle zjištění RAK je v okrese Jičín u brambor pozdních konzumních nejmenší s ohledem na výměru této komodity

Tabulka č. I.21: Sklizeň vybraných zemědělských plodin podle okresů v roce 2001 (v t)

Kraj, okresy	obiloviny celkem	z toho:		brambory pozdní konzumní	řepka	kukuřice na zeleno a na siláž
		pšenice	ječmen			
Královéhradecký kraj	465 408	315 336	92 465	30 861	64 980	567 543
Hradec Králové	152 963	110 807	23 998	5 915	19 293	133 511
Jičín	131 632	95 122	26 805	9 388	17 874	152 900
Náchod	76 700	49 987	16 161	6 872	11 792	89 657
Rychnov n. K.	77 136	44 380	19 283	6 413	11 635	138 059
Trutnov	26 977	15 040	6 218	2 273	4 386	53 416

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.22: Sklizeň vybraných zemědělských plodin podle krajů v roce 2000 (v t)

ČR, kraje	obiloviny celkem	z toho:		brambory pozdní konzumní	řepka	kukuřice na zeleno a na siláž
		pšenice	ječmen			
Česká republika	6 454 237	4 084 107	1 629 372	1 136 375	844 428	7 431 370
Hl. m. Praha	42 329	34 008	7 376	9 634	3 608	5 406
Středočeský	1 249 484	848 658	283 546	163 386	149 990	1 086 295
Jihočeský	656 264	396 459	170 846	137 027	109 630	1 104 066
Plzeňský	504 829	316 417	139 473	58 356	86 720	858 986
Karlovarský	73 193	45 411	18 539	7 160	13 876	69 128
Ústecký	356 049	248 831	89 892	37 816	22 481	229 492
Liberecký	103 626	60 662	25 369	23 188	15 682	121 294
Královéhradecký	414 515	291 611	81 808	45 495	47 477	601 666
Pardubický	417 796	252 177	105 479	58 356	59 087	607 863
Vysočina	656 389	332 050	239 876	335 373	99 620	1 011 190
Jihomoravský	785 289	500 323	164 000	59 901	84 966	549 010
Olomoucký	548 794	348 634	151 260	51 189	68 527	538 123
Zlínský	291 028	194 146	55 046	68 187	31 856	303 441
Moravskoslezský	354 653	214 722	96 862	81 307	50 908	345 410

% podíl na celkové sklizni

Královéhradecký	6,5	7	5	4	5,6	8
-----------------	-----	---	---	---	-----	---

Tabulka č. I.23: Sklizeň vybraných zemědělských plodin podle krajů v roce 2001 (v t)

ČR, kraje	obiloviny celkem	z toho:		brambory pozdní konzumní	řepka	kukuřice na zeleno a na siláž
		pšenice	ječmen			
Česká republika	7 337 589	4 476 080	1 965 611	812 443	973 321	7 114 078
Hl. m. Praha	47 889	37 325	8 844	5 099	7 291	6 423
Středočeský	1 437 961	939 638	344 925	133 626	200 528	1 075 534
Jihočeský	739 189	440 236	190 548	107 479	131 961	1 028 295
Plzeňský	535 119	331 273	149 495	38 807	98 440	739 602
Karlovarský	83 521	53 545	21 342	4 539	18 803	62 222
Ústecký	406 863	276 155	107 581	30 133	33 256	211 524
Liberecký	92 687	52 676	26 195	8 860	18 648	112 276
Královéhradecký	465 408	315 336	92 465	30 861	64 980	567 543
Pardubický	437 562	248 977	115 585	42 766	60 650	627 938
Vysočina	742 885	376 558	277 924	272 572	115 864	956 584
Jihomoravský	1 125 219	675 462	272 323	49 501	92 237	555 179
Olomoucký	585 131	341 541	188 014	30 498	59 328	532 388
Zlínský	304 668	196 593	72 494	30 070	24 902	297 703
Moravskoslezský	333 487	190 764	97 875	27 632	46 433	340 867

pokračování

	Měřicí jednotka	KHK	v tom okresy				
			Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
Sklizeň							
obiloviny celkem	t	465 408	152 963	131 632	76 700	77 136	26 977
brambory celkem	t	37 634	7 321	13 577	7 065	7 367	2 304
řepka	t	64 981	19 293	17 874	11 792	11 635	4 386
Hektarové výnosy							
obiloviny celkem	t/ha	5,01	5,60	5,37	4,51	4,45	3,99
brambory celkem	t/ha	18,92	21,78	18,43	20,59	17,34	15,51
řepka	t/ha	3,09	3,23	3,10	3,09	3,01	2,67

Zdroj: ČSÚ 2001

Tabulka č. I.24: Sklizeň zemědělských plodin v Královéhradeckém kraji

Plodina	Celková sklizeň (t)		Výnos (t/ha)	
	2000	2001	2000	2001
Obiloviny	414 515	465 408	4,34	5,01
Pšenice	291 611	315 336	4,62	5,38
Žito	7 338	6 866	3,26	3,61
Ječmen	81 808	92 465	3,80	4,47
Oves	8 128	5 898	2,82	2,66
Triticale	14 288	22 253	3,90	3,97
Kukuřice na zrno	10 254	22 132	6,58	6,19
Ostatní obiloviny	1 089	457	2,36	1,93
Luskoviny	10 721	10 774	2,79	2,74
Hrách setý	9 865	9 868	2,83	2,80
Fazol jedlý	10	-	2,00	-
Ostatní luskoviny	846	905	2,41	2,19
Okopaniny	x	x	x	x
Brambory rané	7 998	6 774	12,49	16,96
Brambory pozdní konzumní	45 495	30 861	20,95	19,41
Brambory průmyslové	8	-	12,31	-
Cukrovka technická	410 462	475 181	49,65	47,05
Krmná řepa	14 532	7 103	40,41	38,38
Ostatní okopaniny	1 051	107	27,44	24,88
Technické plodiny	x	x	x	x
Řepka	47 477	64 980	2,70	3,09
Slunečnice na semeno	678	272	3,01	1,60
Soja	50	49	1,03	1,50
Mák	1 025	1 823	0,48	0,74
Hořčice na semeno	493	517	1,15	0,82
Len setý olejný	.	146	.	1,14
Ostatní olejniny	116	23	1,24	0,73
Len setý přadný ¹⁾	696	139	1,54	1,11
Kořeninové rostliny	265	415	0,43	0,89
Léčivé rostliny	14	6	0,30	0,19
Ostatní technické plodiny	129	744	0,56	3,56
Píceiny na orné půdě	x	x	x	x
Kukuřice na zeleno a na siláž	601 666	567 543	35,48	36,81
Ostatní jednoleté pícniny	84 648	66 078	16,10	16,41
Jetel červený	49 024	40 643	8,12	8,02
Vojtěška	67 026	63 932	9,02	8,57
Ostatní víceleté pícniny	63 546	43 494	3,81	3,88

¹⁾ v roce 1999 a 2000 len celkem

dokončení

Plodina	Celková sklizeň (t)		Výnos (t/ha)	
	2000	2001	2000	2001
Zelenina konzumní	41 459	34 786	x	x
Celer	1 725	1 174	15,83	16,01
Mrkev	8 721	6 919	25,11	23,06
Petržel	1 118	906	8,08	8,97
Kedlubny	1 707	867	16,04	12,08
Kapusta	1 649	1 424	19,50	23,76
Květák	2 162	2 010	13,90	18,08
Zelí	13 912	9 687	39,59	39,14
Okurky nakladačky	630	360	6,56	5,85
Okurky salátové	933	542	9,91	8,95
Rajčata	338	185	6,33	5,40
Cibule	6 292	8 549	15,56	22,85
Česnek	468	345	4,46	4,70
Hrách dřeňový	100	67	2,23	2,30
Ostatní zelenina	1 706	1 752	12,07	10,45
Plochy na semeno	x	x	x	x
Sazečka okopanin	-	-	-	-
Semenačka okopanin	-	-	-	-
Sazečka zeleniny	98	115	5,85	5,39
Semenačka zeleniny	10	15	0,16	0,30
Ostatní plodiny	x	x	x	x
Jahody	1 132	1 080	4,32	4,69
Maliny	136	38	2,95	2,68
Školky ovocné ¹⁾	227 934	127 133	v kusech	v kusech

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ v kusech

I.2.1.3 Osevní plochy vybraných zemědělských plodin

V ČR jsou stabilizovány osevní plochy obilovin, ale zvyšují se plochy pšenice, tritikale a kukuřice na zrno na úkor ostatních obilovin. Klesají plochy luskovin, okopanin, narůstají plochy řepky.

Trutnovský okres má jen 9,2 % podíl na osevu kraje.

V okrese Jičín je 37 % intenzivních sadů. Nejméně intenzivních sadů je v okrese Trutnov.

Tabulka č. I.25: Osevní plochy zemědělských plodin (stav k 31. 5.) (v ha)

Plodina	1995	1997	1998	1999	2000	2001
Obiloviny celkem	1 581 341	1 696 325	1 680 760	1 586 592	1 647 508	1 626 785
Pšenice	831 992	834 137	914 011	867 561	972 711	927 247
Žito	79 377	75 740	72 153	55 160	44 178	40 987
Ječmen	560 218	653 451	580 453	543 696	496 382	497 864
Oves	60 112	77 823	58 794	54 415	50 950	49 388
Triticale	16 391	15 068	20 362	25 972	37 168	50 738
Kukuřice na zrno	27 315	34 985	29 185	33 036	39 317	54 295
Ostatní obiloviny	5 936	5 121	5 802	6 752	6 802	6 266
Luskoviny celkem	60 671	51 636	58 140	46 776	40 587	38 435
Hrách setý	52 503	44 879	51 698	39 925	34 445	33 133
Fazol jedlý	285	287	334	291	198	139
Ostatní luskoviny	7 883	6 470	6 108	6 560	5 944	5 163
Okopaniny celkem	185 073	177 986	167 986	139 892	138 791	138 138
Brambory rané	18 112	18 604	18 493	17 941	15 690	11 378
Brambory pozdní konzumní	54 953	49 316	49 562	49 685	49 505	37 686
Brambory průmyslové	4 980	4 919	4 032	3 879	4 041	5 232
Cukrovka technická	93 654	94 498	85 471	59 078	61 574	77 849
Krmná řepa	11 879	10 020	9 750	8 787	7 597	5 625
Ostatní okopaniny	1 495	629	678	522	384	368
Technické plodiny celkem	352 972	293 946	369 686	482 075	426 675	452 226
Řepka	252 285	229 767	265 560	350 353	325 338	344 117
Slunečnice na semeno	19 476	11 055	17 326	28 500	30 757	28 583
Soja	543	281	266	397	1 916	2 743
Mák	35 253	17 865	28 513	46 018	31 473	34 478
Hořčice na semeno			37 120	39 927	15 512	21 009
Len setý olejný						3 262
Ostatní olejnin ¹⁾	18 849	15 147	3 822	3 283	3 667	2 359
Len setý přadný ²⁾	10 626	2 191	4 744	7 315	8 484	6 977
Kořeninové rostliny	6 519	7 276	3 433	3 127	5 217	5 107
Léčivé rostliny	3 539	6 232	6 495	1 026	2 307	1 510
Ostatní technické plodiny	5 882	4 132	2 407	2 129	2 004	2 081

¹⁾ v letech 1995 až 1997 vč. hořčice na semeno²⁾ v letech 1995 až 2000 vč. lnu olejného

pokračování

	Měřicí jednotka	Královéhradecký kraj	v tom okresy				
			Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
Osevní plochy celkem	ha	182 130	50 050	47 094	33 793	34 365	16 827
z toho: obiloviny celkem	ha	93 425	26 852	24 258	17 589	17 474	7 251
brambory celkem	ha	1 998	336	737	344	425	157
řepka	ha	21 152	5 994	5 765	3 881	3 869	1 643

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.26: Osevní plochy cukrovky a konzumní polní zeleniny v roce 2000 (v ha)

okres/kraj	cukrovka	polní zelenina
Hradec Králové	3210,45	634,36
Jičín	2589,36	300,44
Náchod	1103,95	77,52
Rychnov nad Kněžnou	800,30	89,14
Trutnov	90,00	3,21
Královéhradecký kraj	7794,06	1104,67
ČR	59936,06	12032,88

Zdroj: Agrocensus 2000

Tabulka č. I.27: Hodnocení intenzivních sadů dle ploch jednotlivých ovocných druhů v ha pro Královéhradecký kraj – stav k 31.5.2002

OVOCNÉ DRUHY	HK	JC	NA	RK	TU	CELKEM
Angrešt	1,0	1,4	0	0,3	0	2,7
Broskvoň	14,6	13,9	1,2	1,0	0,8	31,5
Hrušeň	8,7	14,8	13,9	0,1	0,1	37,5
Jabloň	281,7	496,3	360,0	101,4	114,6	1354,0
Maliník	2,9	0	0	5,5	0	8,4
Meruňka	2,3	0,7	1,5	0	0	4,5
Rybíz bílý	0	0,9	0	0	0	0,9
Rybíz černý	0,4	48,5	0,6	9,3	0	58,7
Rybíz červený	11,7	54,5	0	76,5	0	142,6
Slivoň	7,5	46,4	3,3	5,5	2,7	65,3
Třešeň	76,1	28,8	10,5	0,5		115,9
Višeň	120,3	92,4	97,6	7,5	19,5	337,3
CELKEM	527,2	798,4	488,6	207,5	137,6	2159,3

UKZÚZ Brno-OTK, zpracovala Zdeňka Klemšová, Ing.

I.2.1.4 Stavby hospodářských zvířat

V kraji se stabilizovaly od roku 1999 stavy skotu, ale je stále meziroční pokles ve stavu krav. Pozvolna stále klesají stavy prasat.

Tabulka č. I.28: Hospodářská zvířata (stav k 1.3. daného roku a k 30.9.2001) v KHK v kusech

	1999	2000	2001	2001
Skot	129 898	121 620	122 395	121 672
z toho krávy	50 933	48 535	47 600	42 313
Prasata	308 896	278 496	266 459	262 485
z toho prasnice	25 139	23 828	22 776	21987
Ovce a berani	6 424	7 015	6 458	5 917
Drůbež	1 882 705	2 147 952	2 153 305	2 053 333
z toho slepice	797 839	758 010	752 777	478 863

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.29: Průměrný stav dojnic v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1995 - 2000 (v ks)

okres	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Hradec Králové	13155	12380	10956	9299	8571	8124
Jičín	13820	13102	12426	11350	11046	10849
Náchod	11637	11320	10478	10241	9682	8791
Rychnov n.K.	13318	12638	10730	10941	9746	9828
Trutnov	10335	9325	8248	7521	6694	6085
KHK	62265	58765	52838	49352	45739	43677

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.30: Průměrný stav krav bez tržní produkce mléka v okresech Královéhradeckého kraje v letech 1995-2000 (v ks)

okres	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Hradec Králové	102	55	66	223	291	400
Jičín	346	273	183	255	122	337
Náchod	510	430	448	412	541	625
Rychnov n.K.	391	681	759	348	913	1246
Trutnov	190	413	406	343	929	1315
KHK	1539	1852	1862	1581	2796	3923

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.31: Stavy hospodářských zvířat k 31.12.2001

Druh a kategorie	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n.K.	Trutnov	KHK
Krávy celkem	8524	11186	9120	11000	7234	47064
z toho: s tržní prod. mléka	7626	10566	8510	9500	5573	41775
bez tržní prod. mléka	914	620	870	1500	1661	5565
Telata do 3 měsíců	1920	2459	2182	3300	1296	11157
skot od 3 měs. do 1 roku	7670	4200	5199	4300	1975	23344
skot od 1 do 2 let	5951	6450	2786	6900	3068	25155
skot nad 2 roky	1775	1600	703	1500	1302	6880
jehně do 1 roku	780	132	380	700	92	2084
bahnice, beran	819	359	820	1300	408	3706
kůzle do 1 roku	130	33	35	150	30	378
koza	150	68	66	600	120	1004
kozel	30	12	9	30	25	106
kůň do 3 let	275	68	156	100	86	685
kůň nad 3 roky	432	98	312	200	194	591
odchov jelenovitých	0	30	210	0	351	591
prasnice	7317	3954	4234	4800	2188	22493
kanec	640	90	42	80	137	989
sele	10610	15942	10232	15500	8103	60387
mladé chovné prase	40330	4053	16023	3300	550	64256
prase na výkrm	40000	26156	3322	33200	11426	114104
ostatní prasata	2570	1805	2069	120	47	6611
slepice/brojleři	235674	226093	130800	140000	55000	787567
krůty, krocani	2593	25440	0	15000	0	43033
husy	560	0	0	100	0	660
kachny	64420	75160	0	2 000	0	141580
ostatní drůbež	239060	211118	0	300000	5000	755178
včelstva	271	853	509	750	150	2533
pštrosi	126	36	0	0	0	162

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.32: Mléčné kvóty a jejich čerpání po okresech v I mléka za kvótový rok 2002-2003 (1.4.2002-31.3.2003)

okres, kraj	kvótový rok 2002-2003					
	mléčná kvóta – dodávky do mlékáren	mléčná kvóta – přímý prodej	skutečné dodávky do mlékáren	skutečný přímý prodej	% plnění dodávek	% plnění přímého prodeje
Hradec Králové	48 164 299	19 029	44 475 477	18 148	92,34	95,37
Jičín	61 268 046	13 161	55 296 715	7 399	90,25	56
Náchod	43 533 967	55 472	39 497 174	23 176	90,73	41,78
Rychnov n.K.	50 224 990	110 267	45 659 350	86 021	90,91	78,01
Trutnov	26 624 616	264 514	24 094 798	249 124	90,50	94,18
KHK	229 815 918	462 443	209 023 514	383 868	90,95	83,61

Zdroj: SZIF

Tabulka č. I.33: Výroba vajec po okresech v ks

okres, kraj	výroba vajec
Hradec Králové	60 096 870
Jičín	74 000 000
Náchod	0
Rychnov n.K.	44 258 145
Trutnov	0
KHK	178 355 015

Zdroj: RAK

I.2.1.5 Intenzita chovu hospodářských zvířat

V okrese Trutnov je nejnižší intenzita chovu u skotu, prasat a prasnic. Nejnižší intenzita chovu krav je v okrese Hradec Králové.

Tabulka č. I.34: Intenzita chovu hospodářských zvířat (stav k 1.3. daného roku a k 30.9.2001)

	1999	2000	2001
Na 100 ha zemědělské půdy připadá			
skotu	46,2	43,3	43,6
z toho krav	18,1	17,3	17,0
ovcí a beranů	2,3	2,5	2,3
Na 100 ha orné půdy připadá			
prasat	158,2	142,8	136,8
z toho prasnic	12,9	12,2	11,7
drůbeže	964,0	1101,2	1105,8
z toho slepic	408,5	388,6	386,6

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.35: Intenzita chovu hospodářských zvířat podle okresů k 1. 3. 2001 v kusech

Kraj, okres	Na 100 ha zemědělské půdy připadá			Na 100 ha orné půdy připadá			
	skotu	z toho krav	ovcí a beranů	prasat	z toho prasnic	drůbeže	z toho slepic
Královéhradecký kraj	43,6	17,0	2,3	136,8	11,7	1105,8	386,6
Hradec Králové	39,6	13,7	1,3	169,1	14,0	1038,9	451,3
Jičín	46,4	18,4	1,2	118,6	9,1	1137,4	402,3
Náchod	45,7	17,8	4,1	120,7	12,3	853,0	251,6
Rychnov n. K.	49,8	20,4	3,7	170,4	14,2	1459,8	422,6
Trutnov	36,4	14,7	1,5	86,5	7,8	1062,5	362,2

Zdroj: ČSÚ

I.2.1.6 Výroba masa

Podíl výroby masa v Královéhradeckém kraji je k ČR na 7,4 %. U hovězího masa je podíl kraje na úrovni 8,7 % a u prasat na 7 %.

Tabulka č. I.36: Výroba masa v jateční hmotnosti podle krajů v roce 2000 (v t)

ČR, kraje	Maso celkem	v tom						
		hovězí	telecí	vepřové	skopové	jehněčí	kozí	koňské
Česká republika	504 595	107 424	736	396 107	50	72	16	190
Hl. m. Praha a Středočeský	56 917	10 908	65	45 921	5	8	1	9
Jihočeský	63 372	17 176	196	45 946	13	12	1	28
Plzeňský	28 937	7 458	77	21 376	8	9	0	9
Karlovarský	8 709	2 114	2	6 590	0	2	-	1
Ústecký	22 048	5 152	36	16 850	2	0	2	6
Liberecký	9 800	2 911	23	6 858	2	1	0	5
Královéhradecký	37 151	9 317	65	27 737	3	6	2	21
Pardubický	35 608	9 787	115	25 653	5	13	4	31
Vysočina	71 204	13 623	61	57 484	1	12	4	19
Jihomoravský	53 920	7 076	8	46 828	-	0	0	8
Olomoucký	43 010	6 977	37	35 986	1	2	1	6
Zlínský	29 558	7 429	36	22 044	5	3	1	40
Moravskoslezský	44 361	7 496	15	36 834	5	4	0	7

Zdroj: ČSÚ

I.2.1.7 Průměrná porážková hmotnost jatečních zvířat

Kraj se řadí mezi kraje s největší průměrnou hmotností u prasat, ale porážková hmotnost u krav, jalovic a telat je asi v průměru o 20 kg méně k ČR. V porážkové hmotnosti prasat se řadí kraj na přední místo v ČR.

Tabulka č. I.37: Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle krajů v roce 2000 v kg ž.v.

ČR, kraje	Býci	Jalovice	Krávy	Telata	Prasata	Ovce	Jehňata	Kozy	Koně
Česká republika	595,1	481,6	509,5	101,5	109,5	56,1	31,0	29,0	553,5
Hl. m. Praha a Středočeský	587,9	474,5	506,9	94,1	109,6	51,7	31,0	33,5	574,4
Jihočeský	619,1	497,1	536,3	107,6	109,0	54,2	34,6	25,4	600,6
Plzeňský	575,1	482,6	457,5	89,2	110,1	55,2	34,3	44,8	521,0
Karlovarský	577,8	517,5	509,8	112,2	110,9	77,2	30,3	-	404,7
Ústecký	598,1	485,6	477,7	98,6	108,4	56,5	18,5	20,4	463,5
Liberecký	573,3	469,6	500,8	93,0	110,5	57,4	34,6	31,5	564,1
Královéhradecký	595,5	469,7	474,9	83,1	111,1	55,1	31,8	30,2	447,9
Pardubický	603,4	480,9	531,8	128,2	111,1	50,3	24,7	28,5	598,6
Vysočina	599,1	479,2	510,5	91,0	112,1	61,3	32,8	38,6	547,3
Jihomoravský	595,4	492,0	524,4	81,9	108,1	-	25,7	17,4	620,1
Olomoucký	581,5	483,6	545,4	138,8	109,2	47,6	28,8	15,2	599,0
Zlínský	583,1	469,3	496,5	90,3	104,4	62,9	35,2	46,8	567,3
Moravskoslezský	591,0	472,8	517,8	107,0	109,3	69,4	35,8	50,5	535,7

Zdroj: ČSÚ

I.2.1.8 Užitkovost hospodářských zvířat

V průměrné dojivosti dojníc je kraj na 6. místě. Nad průměrem ČR je počet narozených i odchovaných selat.

V okresech Hradec Králové a Jičín je nejvyšší mléčná užitkovost z kontroly užitkovosti, naopak v těchto okresech a Náchodu poklesly stavy skotu meziročně o cca 250 ks.

Tabulka č. I.38: Užitkovost hospodářských zvířat podle krajů v roce 2001

ČR, kraje	Průměrná roční dojivost 1 krávy (l)	Na 100 krav připadá telat (kusy)		Úhyn telat (%)
		narozených	odchovaných	
Česká republika	5 589	94,7	84,8	10,4
Hl. m. Praha a Středočeský	5 611	93,9	83,9	10,7
Jihočeský	5 112	93,0	82,0	11,8
Plzeňský	5 171	94,4	83,7	11,4
Karlovarský	4 693	90,2	79,0	12,4
Ústecký	5 406	91,2	82,7	9,3
Liberecký	5 037	92,7	81,9	11,6
Královéhradecký	5 690	96,7	87,9	9,1
Pardubický	5 718	97,8	87,8	10,2
Vysočina	5 796	95,4	85,0	10,8
Jihomoravský	5 992	96,9	87,8	9,4
Olomoucký	5 677	95,4	86,5	9,4
Zlínský	6 050	94,3	86,1	8,7
Moravskoslezský	6 215	93,7	85,8	8,4

dokončení

ČR, kraje	Na 1 prasnici připadá selat (kusy)		Úhyn selat (%)	Průměrná roční snáška 1 slepice (kusy)
	narozených	odchovaných		
Česká republika	19,9	17,9	10,0	272,7
Středočeský + Hl. m. Praha	19,7	17,5	11,0	293,7
Jihočeský	19,5	17,6	9,9	284,8
Plzeňský	18,6	16,6	11,0	252,8
Karlovarský	20,4	18,1	11,3	273,3
Ústecký	19,7	17,9	9,5	281,2
Liberecký	20,6	18,6	9,9	215,0
Královéhradecký	20,7	18,5	10,8	283,7
Pardubický	20,3	18,3	9,9	252,6
Vysočina	19,9	18,0	9,4	222,1
Jihomoravský	20,1	18,1	10,3	285,9
Olomoucký	19,9	18,3	7,9	275,0
Zlínský	20,3	18,6	8,4	283,4
Moravskoslezský	19,9	18,0	9,8	244,5

Zdroj: ČSÚ

I.2.1.9 Zpracovatelský průmysl

Důležitým faktem pro zpracovatelský průmysl jsou suroviny, technický stav zařízení a samozřejmě také odbyt a samotná spotřeba potravin občany.

Tabulka č. I.39: Spotřeba vybraných potravin v ČR v letech 1990 a 2001 v kg na osobu

	1990	2001
vepřové maso	50	40,9
hovězí maso	28	10,2
drůbež	13,6	22,9
kravské mléko (litry)	91,5	58,8
máslo	8,7	4,2
sýry	7,7	10,2
sádlo	6,9	4,8
rostlinný tuk	2,7	3,5
těstoviny	3,5	6,5
jablka	14,5	22
banány	3,1	9,8
rajčata	4,2	9,4
paprika	1,2	4,3
zelí	6,8	12,7
cibule	6,9	11,2
pomeranče, mandarinky	6,4	11,5
pivo (litry)	155,2	156,9

Zdroj: ČSÚ 2001

Zrušením státních dotací na některé potraviny v roce 1991 (vepřové maso, máslo, mléčný tuk) se prudce zvýšily ceny těchto komodit.

Ceny dováženého ovoce se v podstatě nezměnily. Uvolnění trhu zajistilo celoroční přísun čerstvé zeleniny. Spotřeba piva i přes stoupající cenu je stabilizovaná.

I.2.1.9.1 Mlékárenství

V kraji bylo osloveno pět mlékáren s celkovou výrobou za rok 2002 300 000 hektolitřů mléka. Dvě z oslovených mlékáren nesplňují hygienické parametry EU. Nutnost finančních prostředků na sladění norem v oblasti hygieny jí budou stát skoro 50 mil. Kč.

Převážná část suroviny – kravského mléka je dodávána od krajských producentů. Naopak převážná část produkce mlékáren putuje za hranice kraje, např. do mlékáren Poděbrady, Čejetický, Hlinsko, Trnávka. Vzhledem ke vstupu České republiky do EU je předpoklad dodávat mléko i mimo území ČR. Již v roce 2003 se objevují první kontakty s německými mlékárnami. Velký význam má export mléka mlékárnami, pohybuje se kolem 50 %.

Mlékárna v okrese Trutnov není, což značně komplikuje odbyt mléka. Jeho svoz je pro mlékárny drahý a tyto odmítají odebrat mléko od menších dodavatelů. Částečně zde pomáhá účast chovatelů v odbytovém družstvu, i když se setkáváme s výhradami k jeho fungování.

Chovem koz a výrobou kozích sýrů se na Náchodsku zabývá ZD Žernov. Jejich šlechtitelský chov sestává ze čtyřiceti koz.

Tabulka č. I.40: Mlékárenství

1. Obor podnikání: Mlékárenství				
		2000	2001	2002
2.	skutečná výroba za rok v hl	274 641	290 890	297 772
3.	výrobní kapacita v hl	346 575	346 575	346 575
4.	suroviny v %			
	a) od krajských dodavatelů	85	84	85
	b) dodavatelé z ČR	15	16	15
	c) import	0	0	0
5.	výroba v %			
	a) krajským odběratelům	16	11	9
	b) odběratelům z ČR	51	41	37
	c) export	33	48	54
	především do jakých států:	Itálie, Rusko, Dánsko,	Maďarsko Holandsko	Německo Chorvatsko
		Makedonie	USA	
6.	Splnili jste hygienické parametry EU?			2 x NE
7.	pokud NE a máte podanou žádost o přechodné období k dosažení plné harmonizace hygienických parametrů, jaký předpokládáte finanční objem na jejich splnění?			46 500 000 Kč

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.41: Mlékárenský průmysl – provozy registrované KVS Hradec Králové

Název podniku	okres	hodnocení provozu dle EU	kapacita podniku v t za rok
PML Protein. Mléko. Laktóza a.s., Nový Bydžov	HK	V2	97600
NIVA s.r.o., Dolní Přím	HK	V2	6500
Farma Mejsnar, Kunčice n. L.	TU	M4	1825
Friesland Česká republika s.s., Opočno	RK	V2	50000
Zdeněk Brýdl – Mlékárna Nová Ves u Albrechtic	RK	Q2	500
Krkonošské sýrárny a.s. Jičín	JC	V3	27000
ALIMPEX s.r.o., provoz Josefův	NA	V4	35000
MILPO s.r.o., Police n. Metují	NA	V4	3650
ZD Žernov – Kozí mlékárna Česká Skalice	NA	M3	10

Zdroj: KVS Hradec Králové

Legenda hodnocení provozů dle EU:

V2 velká kapacita – velmi dobrý provoz

V3 velká kapacita – dobrý provoz

V4 velká kapacita – vyhovující provoz

M3 malá kapacita – dobrý provoz (požadáno o úlevy) - možnost obchodovat jen na lokálním trhu

M4 malá kapacita – vyhovující provoz (požadáno o úlevy) - možnost obchodovat jen na lokálním trhu

Q2 malá kapacita – velmi dobrý provoz (nepožádáno o úlevy, musí splňovat stejné požadavky jako velká kapacita)

Q3 malá kapacita – dobrý provoz nepožádáno o úlevy, musí splňovat stejné požadavky jako velká kapacita)

Odbytové organizace:

Odbytové družstvo MLECOOP - východočeská divize, která je nejsilnějším odbytovým subjektem pro mléko v kraji (62 531 800 l mléka /rok)

Vedle této divize MLECOOPu fungují další odbytová družstva, která jsou členy centrálního MLECOOPu a přes tuto divizi neobchodují. Jsou to:

Mlékařské odbytové družstvo Podorlicko (48 000 000 l mléka/rok)

Mlékařské odbytové družstvo Opočno (2 000 000 l mléka/rok)

Mlékařské odbytové družstvo Bydžovsko (45 625 000 l mléka/rok)

Přes odbytové organizace je v kraji obchodováno 75,6% celkového objemu dodaného mléka do mlékáren.

I.2.1.9.2 Masný průmysl

Převážná část výroby se realizuje v masokombinátech na okrese Jičín a Náchod. Další provozy jsou menšího charakteru. V okrese Hradec Králové nejsou jatka (dříve Masokombinát Březhrad) a tak část produkce jatečného masa se zpracovává v jatkách Hlavečnick, která se nacházejí mimo Královéhradecký kraj. Jejich majitelem je Chovservis Hradec Králové.

Tabulka č. I.42: Masný průmysl

1. Obor podnikání: Masný průmysl				
		2000	2001	2002
2.	skutečná výroba za rok v tunách	23 917,2	23 653,8	28 887,4
3.	výrobní kapacita v%	95	101	110
4.	ukazatel opotřebení invest. majetku	5,8	3,86	9,25
	oprávky (suma odpisů) za rok			
	investiční majetek v pořizovacích cenách			
5.	suroviny v %			
	a) od krajských dodavatelů	89	87	84,5
	b) dodavatelé z ČR	11	13	15,5
	c) import	0	0	0
6.	výroba v %			
	a) krajským odběratelům	68	63,5	55,3
	b) odběratelům z ČR	32	36,5	44,7
	c) export	0	0	0
	především do jakých států:			
7.	Splnili jste hygienické parametry EU?			1x NE
8.	pokud NE a máte podanou žádost o přechodné období k dosažení plné harmonizace hygienických parametrů, jaký předpokládáte finanční objem na jejich splnění?			40 000 000 Kč

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.43: Masný průmysl (játky, masokombináty) registrované KVS Hradec Králové

Název podniku	okres	hodnocení provozu dle EU	kapacita podniku v t za rok
JATKA Jaroslav Bareš, Lužec n. Cidlinou	HK	V3	1650
ZD Libčany	HK	M4	260
Masokombinát Jičín s. r. o.	JC	V2	13 500
Masokombinát Jičín s.r.o. – provoz Pecka	JC	V4	1100
Jezdinský Jaroslav, Žlunice	JC	V4	882
ZEMKO, k.s. Česká Skalice	NA	V3	12852
MASPOK s.r.o., Broumov	NA	M3	439
Ivo Kalenda, Starý Ples	NA	M3	157
Josef Kvasnička, Dobruška	RK	V3	4800
Josef Holec, Osenice	RK	Q3	3
Městská jatka s.r.o., Vrchlabí	TU	V2	5710
POKR JATKA s.r.o., Úpice	TU	V4	1205
Jaroslava Hamplová, Trutnov	TU	V4	896
GASTOR Hradec Králové a.s., Studenec	TU	M3	224
Eva Dědečková, Dolní Branná	TU	M4	157

Zdroj: KVS Hradec Králové

Tabulka č. I.44: Bourárny v KHK schválené v rámci Rozhodnutí ministra zemědělství ČR pro bourání těl a částí těl se specifikovaným rizikovým materiálem skotu staršího 12 měsíců

reg. číslo	název	ulice a č. domu	PSČ	obec	okres	datum schválení
CZ 991	Josef Kvasnička Řeznictví-játky	Solnická 438	51801	Dobruška	RK	5.6.2003
CZ 671	Kalenda Ivo	Starý Ples 55	55102	Starý Ples	NA	28.3.2003
CZ 116	Maso uzeniny Vamberk s.r.o.	Radniční 315	51754	Vamberk	RK	27.5.2003
CZ 303	Masokombinát Jičín spol.s r.o.	Pecka 55	50782	Pecka	JC	28.5.2003
CZ 670	MASPOK s.r.o.	Dvořákova 88	55001	Broumov	NA	28.3.2003
CZ 5107	PEJSKAR a spol., spol. s r.o.	Žďárská 296	54954	Police nad Metují	NA	28.3.2003
CZ 2116	Tomáš Jůna	Kratonohy 111	50324	Kratonohy	HK	27.5.2003
CZ 2067	Zemědělské družstvo Libčany	Libčany 50	50322	Libčany	HK	28.7.2003
CZ 117	ZEMKO k.s.	Zelená 226	55203	Česká Skalice	NA	28.3.2003
CZ 5206	ZOPOS Přestavky	Chleny	51745	Chleny	RK	3.6.2003

Zdroj: MZe ČR

Odbytová organizace:

Jako jediná odbytová organizace pro odbyt masa je Agropork-družstvo. V regionu Hradec Králové má celkem 23 členů s roční tržní produkcí 23 407 tun prasat a 1 857 tun jatečného skotu všech kategorií. Jatečný skot je porážen v jatečných provozech regionu; u prasat 3 100 tun z regionu odchází do jiných.

I.2.1.9.3 Zpracování cukrové řepy

Cukrovar v kraji zpracovává v naprosté většině produkci cukrovky od krajských pěstitelů, zvyšuje ročně svou produkci i výrobní kapacitu.

Tabulka č. I.45: Zpracování cukrové řepy - cukrovar

1. Obor podnikání: Cukrovar		2000	2001	2002
2.	skutečná výroba za rok v t	35235	46542	50682
3.	výrobní kapacita za den v tunách	3200	3600	4000
4.	suroviny v t			
	a) od krajských dodavatelů	250932	317982	354271
	b) dodavatelé z ČR v %	100	100	98,4
	c) import v %	0	0	1,6
5.	výroba v %			
	a) krajským odběratelům			
	b) odběratelům z ČR	88,2	62,2	83,3
	c) export	11,8	37,8	16,7
	především do jakých států:			
6.	Splnili jste hygienické parametry EU?			ANO

Zdroj: RAK

I.2.1.9.4 Mlynářství

Mlýn v kraji má výrobní kapacitu ještě z 35 % volnou. Problémem je vysoký stupeň opotřebenosti strojního zařízení, ale i nutnost sladění hygienických norem s EU. Odhad firmy je 15 mil. Kč nutných do rekonstrukce zařízení ke sladění těchto evropských norem.

Tabulka č. I.46: Mlynářství

1. Obor podnikání: Mlynářství		2000	2001	2002
2.	skutečná výroba za rok v t	10936	9909	10358
3.	výrobní kapacita v tunách	15120	15120	15120
4.	suroviny v %			
	a) od krajských dodavatelů	50	50	50
	b) dodavatelé z ČR	50	50	50
	c) import	0	0	0
5.	výroba v %			
	a) krajským odběratelům	50	50	50
	b) odběratelům z ČR	50	50	50
	c) export	0	0	0
	především do jakých států:			
6.	Splnili jste hygienické parametry EU?			NE
7.	pokud NE a máte podanou žádost o přechodné období k dosažení plné harmonizace hygienických parametrů, jaký předpokládáte finanční objem na jejich splnění?			15 000 000 Kč

Zdroj: RAK

I.2.1.9.5 Výroba krmiv a krmných směsí**Tabulka č. I.47: Osoby provozující zařízení pojezdných výroben krmiv v KHK**

Název	specifikace
MARIE ŠEBESTOVÁ, Vlčkovice v Podkrkonoší	3 pojezdné výroby, 4 tis.t/rok
ANIMO PLUS, s.r.o. Rozsochatec	2 výroby, 3 tis t/rok

Zdroj: UKZÚZ

Tabulka č. I.48: Výrobní premixů, kompletních a doplňkových krmiv pro hospodářská zvířata, Královéhradecký kraj

Název výrobce	Kvalifikovaný odhad výroby v tis.t/rok (zdroj UKZÚZ)
PODORLICKO a.s. Mistrovice – VVS Verměřovice	30
ZEA RYCHNOVSKO a.s. Dlouhá Ves	10
ZEAS PODORLICKO,a.s. Trutnov	20
Celkem okres Rychnov n. Kněžnou	60
AGROCHOV a.s. Stará Paka-VKS Brdo	8 vlastní potřeba
HELAGRA a.s. Jičín	25
MAVE Jičín, a.s. –VKS Vršce	15 vlastní potřeba
Celkem okres Jičín	48
AGROSERVIS spol. s r.o. Batňovice	2 vlastní potřeba
ZZN Česká Skalice, stř. Trutnov	20
Celkem okres Trutnov	22
OD IMPRO Červený Kostelec-VKS Červená Hora	15
ZEMĚDĚLSKÉ ZÁSBOVÁNÍ A NÁKUP Česká Skalice, stř. Říkov	20
Celkem okres Náchod	35
CEREA a.s. Hradec Králové –VKS Nový Bydžov, Smiřice	70
Ing. IVA HRDLIČKOVÁ, Hradec Králové-VKS Kydlinov	15
PML Nový Bydžov, vyr. MKS	2
SUŠÁRNA a.s. Kratonohy	15
Celkem okres Hradec Králové	102

Zdroj: UKZÚZ

Tabulka č. I.49: Neregistrovaní výrobci krmiv pro hospodářská zvířata (výroba pro vlastní spotřebu pod dozorem UKZÚZ)

Okres	Počet výrobců	Přibližný objem roční výroby v tisících t
Hradec Králové	3	4
Rychnov nad Kněžnou	5	16
Náchod	2	2,3
Trutnov	1	1
Jičín	2	3

Zdroj: UKZÚZ

I.2.1.9.6 Výroba piva

Meziročně klesá výroba piva o 5 %. Necelých 5 % produkce se exportuje a meziročně export stále klesá. Většina piva se prodá v kraji, i když dominují odběratelé i mimo kraj (obchodní řetězce aj.). Jeden pivovar dosud nesplnil kriteria hygienických norem EU, je potřeba ještě 15 mil. Kč do rekonstrukce.

Tabulka č. I.50: Pivovarnictví

1. Obor podnikání: pivovarnictví				
		2000	2001	2002
2.	skutečná výroba za rok v hl	155 061,4	153021,8	142026,9
3.	výrobní kapacita v hl	266 300,0	266 300,0	266 300,0
suroviny v %				
4.	a) od krajských dodavatelů	100 voda	7 cukr	
	b) dodavatelé z ČR	92 slad a chmel		
	c) import	méně než 1 chmelové extrakty		
5.	výroba v %			
	a) krajským odběratelům	0,8	0,8	0,9
	b) odběratelům z ČR	92,30	94,20	94,60
	c) export	6,90	5,00	4,50
	především do jakých států:	DE, USA, LV, RU		
6.	Splnili jste hygienické parametry EU?	1 NE		ANO
pokud NE a máte podanou žádost o přechodné období k dosažení plné harmonizace				
8.	hygienických parametrů, jaký předpokládáte finanční objem na jejich splnění?	15 000 000 Kč		

Zdroj: RAK

I.2.1.10 Stroje a zařízení v zemědělství

Strojový park v zemědělství je velmi zastaralý. 92 % zemědělských traktorů je starších 8 let. Pro zvýšení konkurenceschopnosti podniků agrárního sektoru je nutná modernizace podniků. Nejenom traktory, ale i ostatní zemědělská technika je zastaralá, většinou neodpovídá po technické ani po hygienické stránce.

Tabulka č. I.51: AGROCENZUS - Stroje a zařízení v zemědělství k 30. 9. 2000

	počet celkem	z toho starší než 8 let
Traktory	7 470	6 852
Automobily nákladní	985	855
Pluhy traktorové	2 386	1 965
Secí stroje traktorové	1 257	985
Skřížecí mlátičky	783	664
Skřížecí brambor	401	357
Rozmetadla tuhých průmyslových hnojiv	908	700

Zdroj: ČSÚ

Z průzkumu, který prováděla Regionální agrární komora Královéhradeckého kraje, je patrné značné stáří budov a strojového parku, 55,8% traktorů, 52,3% kombajnů je starých 15-30 let, u SHR 18,3% traktorů starších 20ti let a 16,6% dokonce nad 30 let. Tento stav je zapříčiněn především velmi obtížnou dostupností úvěrů, kdy zemědělci obecně jsou považováni za rizikovou skupinu podnikatelů.

Tabulka č. I.52: Stáje a technologická zařízení živočišné výroby v Královéhradeckém kraji k 30.9.2000 v ks

	Stáje univerzální		Dojnice - stáje vazné				z toho bezstelivové			
	celkem	z toho postavené nebo rekonstruované po 1.1.1990	celkem		z toho postavené nebo rekonstruované po 1.1.1990		celkem		z toho postavené nebo rekonstruované po 1.1.1990	
			počet	kapacita	počet	kapacita	počet	kapacita	počet	kapacita
Hradec Králové	350	31	103	5 147	8	123	0	0	0	0
Jičín	412	48	117	8 596	18	420	1	200	0	0
Náchod	444	41	134	6 838	10	129	2	280	0	0
Rychnov nad K.	491	30	194	4 897	10	104	1	60	0	0
Trutnov	348	55	103	5 140	11	217	2	204	0	0
KHK	2 045	205	651	30 618	57	993	6	744	0	0

Zdroj: Agrocensus 2000

Tabulka č. I.53: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 - okres Hradec Králové

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	Stáří a rekonstrukce								
	počet		do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)
skot	94	75	10	20	10	55	10		
prasata	85	73	5	44	3	24	0		
drůbež	32	30		32	15				

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedin.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	140000	0	0	100000	30000	0	10000
jímky a nádrže na kejdu	m ³	220000	0	0	20000	150000	30000	20000
sklad konzervov. krmiv	t	175000	0	0	50000	50000	25000	50000
pastevní areály	ha	470	0	400	0	0	70	0
dojírny	ks	14	0	12	2	0	0	0
traktory	ks	620	50	70	175	250	50	25
kombajny	ks	80	25	25	30	0	0	0
sklízecí rezačky	ks	17	4	9	4	0	0	0

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.54: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 - okres Jičín

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	Stáří a rekonstrukce								
	počet		do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)	(počet)	Rek.(*) (počet)
skot	153	132	4	23	6	88	12	38	5
prasata	104	102	4	10		63	16	25	17
drůbež	34	33		2		23		9	1

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedm.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	120 000	1 400	500	30 000	78 000	10 000	100
jímky a nádrže na kejdu	m ³	110 000	30 000	16 000	25 000	20 000	18 000	1 000
sklad konzervov.krmiv	t	320 000	500	70 000	10 000	75 000	98 000	66 500
pastevní areály	ha	680	65	15	60	48	350	132
dojírny	ks	32	6	18	3	5		
traktory	ks	1090	43	65	248	429	204	101
kombajny	ks	110	20	30	42	7	6	5
sklízecí řezačky	ks	50	7	12	12	14	5	

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.55: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 - okres Náchod

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	počet		Stáří a rekonstrukce						
			do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)
skot	160	150	4	23	3	86	12	47	4
prasata	84	81	2	22	5	41	6	19	
drůbež	12	10		6		4		2	

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedm.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	120 000	800	8 000	27 000	71 000	13 000	200
jímky a nádrže na kejdu	m ³	98 000	8 000	10 000	12 000	59 000	8 000	1 000
sklad konzervov.krmiv	t	197 400	400	25 000	20 000	60 000	52 000	40 000
pastevní areály	ha	6 200						
dojírny	ks	19	4	10	5			
traktory	ks	620	43	56	186	248	62	25
kombajny	ks	78	18	24	29	3	2	2
sklízecí řezačky	ks	51	6	13	12	15	5	

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.56: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 - okres Rychnov nad Kněžnou

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	počet		Stáří a rekonstrukce						
			do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)	(počet)	Rek.(*)(počet)
skot	175	165	9	17	10	100	36	49	4
prasata	120	115		15		89	15	16	7
drůbež	20	18		4	4	14	6	2	

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedm.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	140000	1200	100	44000	84600	10000	100
jímky a nádrže na kejdu	m ³	110000	2200	1800	6000	16000	64000	20000
sklad konzervov. krmiv	t	240000	300	68000	8000	55000	64700	44000
pastevní areály	ha	2800	360	90	400	250	1600	100
dojírny	ks	25	4	14	3	3	1	
traktory	ks	800	40	40	140	300	180	100
kombajny	ks	60	10	15	5	25	5	
sklízecí řezačky	ks	60	2	20	15	20	3	

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.57: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 - okres Trutnov

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	Stáří a rekonstrukce								
	počet		do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)
skot	308	220	13	87		100		108	
prasata	115	90	2	39		55	2	21	
drůbež	13	4				3	1		

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedm.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	28 000			3200	10500	6000	300
jímky a nádrže na kejdu	m ³	19 000			4000	6500	4000	500
sklad konzervov. krmiv	t	146 000			2000	11200	28500	13300
pastevní areály	ha	6 040				600	600	1000
dojírny	ks	14	2	4	8			
traktory	ks	890	24	49	295	383	73	60
kombajny	ks	99	2	12	30	29	24	
sklízecí řezačky	ks	49		4	16	30	2	

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.58: Budovy, stroje a zařízení k 31.12.2001 – souhrn Královéhradecký kraj

a) hospodářské objekty určené k chovu hospodářských zvířat

Objekty určené k chovu hospodářských zvířat	Stáří a rekonstrukce								
	počet		do 10 let	10 - 20 let		20 - 40 let		nad 40 let	
	celkem objektů	z toho: využitých	(počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)	(počet)	Rek. (*) (počet)
skot	890	742	40	170	29	429	70	242	13
prasata	508	461	13	130	8	272	39	81	24
drůbež	111	95		44	19	44	7	13	1

Zdroj: RAK

b) ostatní vybavení

Druh	jedm.	kapac. nebo ks.	Stáří v letech					
			do 5	5 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	nad 30
zpevněné hnojiště	m ³	548000	3400	8600	204200	274100	39000	10700
jímky a nádrže na kejdu	m ³	557000	40200	27800	67000	251500	124000	42500
sklad konzerv.krmiv	t	1078400	1200	163000	90000	251200	268200	213800
pastevní areály	ha	16190	425	505	460	898	2620	1232
dojírny	ks	104	16	58	21	8	1	0
traktory	ks	4 020	200	280	1044	1610	569	311
kombajny	ks	427	75	106	136	64	37	7
sklízecí řezačky	ks	227	19	58	59	79	15	0

Zdroj: RAK

Obdobná situace je i u ostatního vybavení farem, z tabulky je patrná absence zpevněných hnojišť u fyzických osob. To je velmi závažný problém, neboť naprostá většina drobných farmářů nebude schopná vyhovět přísným požadavkům Nitrátové směrnice, která takové úložiště hnoje vyžaduje.

Tady se otevírá možnost spolupráce s krajským úřadem, neboť tato problematika přímo souvisí s ochranou životního prostředí. Krom toho by bylo možné také přispívat farmářům na údržbu polních cest, které jsou dnes hojně využívány především k cykloturistice, ale o jejich údržbu se nestarají ani obce, ani polesí, která je velmi často poškozují při svozu vytěženého dřeva a ani farmáři, kteří na jejich údržbu nemají peníze.

Údaje o objemu pevných hnojišť a jímek jsou odhadnuty, hlavně SHR tento údaj nesledují.

Budovy pro chov hospodářských zvířat jsou velmi staré, 73% stájí pro skot je starších 20ti let, z toho je 42,5% starších 40ti let. U hospodářských budov, tedy bývalých statků je to dokonce 94%. Využití budov k chovu hospodářských zvířat je u stájí pro skot zhruba 74%, u stájí pro prasata 44%. Oboje bude nejspíše klesat.

Zemědělské objekty ve vlastnictví státu jsou zdevastované a téměř nepoužitelné, zejména v pohraničí (bývalé Sudety). Zemědělec po jejich získání musí vynaložit vysoké investice do likvidace či rekonstrukce. V oblasti CHKO je výstavba nových zemědělských objektů problematická.

V souvislosti s velmi přísnými kritérii „Zásad správné zemědělské praxe pro ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů“ bude nutné vynaložit velké množství finančních prostředků na vybudování a rekonstrukci skladů konzervovaných krmiv, hnojišť, jímek a nádrží na kejdu.

Firma EKOTOXA prováděla terénní šetření v měsících červen až srpen 2003 a zjistila obdobný stav jako vyplývá ze zjištění Regionální agrární komorou Královéhradeckého kraje v roce 2001.

Tabulka č. I.59: Počty stájí v KHK

typ	poč. stájí
skot	1206
koně	65
ovce	67
kozy	5
jiné (testační, chovné)	10
ostatní	5
nestanoveno	4

Zdroj: Ekotoxa Opava

I.2.2 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

I.2.2.1 Zásady pěstování rostlin v EZ

- osevní postup a technologie pěstování musí bránit erozi půdy
- v osevním postupu musí být zastoupeny jeteloviny a luskoviny
- druhová pestrost pěstovaných plodin musí skýtat dostatečné množství pro přežívání organismů (predátoři, hmyz apod.), monokultury nejsou povoleny
- struktura plodin musí umožnit střídání plodin s malou konkurenční schopností vůči plevelům s plodinami s větší schopností konkurence
- pěstování GMO (geneticky manipulovaných organismů) není povoleno
- vegetační kryt půdy má být co nejdelší, pokud možno i přes zimu (strniskové meziplodiny, zelené hnojení, podsevy, mulčování)
- plevele se regulují agrotechnickými metodami (cílem je potlačení plevelů pod hladinu ekonomické škodlivosti, ne jejich hubení), používání herbicidů není dovoleno
- ochrana rostlin proti chorobám a škůdcům je založena na podpoře samoregulující funkce agroekosystému, biologických a biotechnických metodách, používání syntetických fungicidů a insekticidů není dovoleno
- hnojení a výživa rostlin je založena na vyváženém osevním postupu a řádném využívání statkových hnojiv, používání syntetických hnojiv není dovoleno
- ekologicky stabilizující prvky v krajině (meze, remízky, břehové porosty apod.) musí být zachovány a musí o ně být řádně pečováno

I.2.2.2 Zásady chovu hospodářských zvířat v EZ

- ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat, zakázány jsou klecové chovy, trvalé vazné ustájení bez pastvy nebo výběh
- zvířata musí mít dostatek prostoru pro ležení, odpočinek, čištění těla a sociální kontakty, lože musí být stlané přírodními materiály
- zvířata musí mít dostatek volného pohybu včetně pastvy a musí být přiměřeně chráněna proti extrémům počasí
- krmná dávka musí odpovídat fyziologickým potřebám jednotlivých druhů a kategorií zvířat a jejich užitkovosti
- stimulanty růstu a plodnosti, syntetické zchutňovače krmiv, konzervační látky a močovina nejsou dovoleny
- principem péče o zdraví zvířat v ekologickém zemědělství je prevence (zdraví zvířat neznamená jen absenci nemoci, ale také schopnost odolávat infekci, parazitům, metabolickým potížím a schopnost rychlého zahojení poranění)
- v případě onemocnění musí být cílem léčby vyhledání a odstranění příčin, které způsobily snížení přirozené imunity organismu
- při konvenční, allopatické léčbě se prodlužuje ochranná lhůta udávaná výrobcem léčiva na dvojnásobek
- rutinní aplikace léčiv, stimulantů, retardantů, hormonů, přenos embryí a používání GMO není dovolena.

I.2.2.3 Skladování a přeprava bioproduktů a biopotravin v EZ

- ◆ bioprodukty a biopotraviny musí být skladovány a přepravovány odděleně v prostorách a za podmínek, které umožňují jejich jednoznačnou identifikaci a uchování kvality
- ◆ skladovací prostory smí být ošetřovány pouze prostředky uvedenými ve vyhlášce č. 53/2001Sb. a musí být pravidelně čištěny a udržovány v čistotě

Přínosy ekologického zemědělství

Ekologické zemědělství představuje jeden z možných systémových přístupů k řešení strukturální politiky a současných agro - ekologických, ekonomických a sociálních problémů venkova v České republice.

Ekonomická výhodnost z dlouhodobého hlediska

S ohledem na šetrné nakládání s přírodními zdroji, např. celosvětové zásoby fosforu využitelného pro výrobu hnojiv vystačí při současné spotřebě pouze asi na 40-60 let. Ekologické zemědělství může být právě díky úspoře nákladů za hnojiva, pesticidy a další externí vstupy ekonomicky výhodnější, tedy konkurenceschopnější již dnes, což potvrzují srovnávací studie nejen ve světě, ale i studie zadané Ministerstvem zemědělství v České republice.

V mapové příloze jsou barevně označeny produkční bloky, které spadají do systému ekologického zemědělství a ty, které nachází v tzv. přechodném období.

V tabulkové příloze je uveden seznam ekologických podnikatelů v KHK, výměra užívané půdy a hlavní zaměření. Podrobnější charakteristika jednotlivých ekologicky hospodařících subjektů je v souboru „Ekohospodáři - charakteristika.xls“ v sekci DATA na příloženém CD.

Tabulka č. I.60: Seznam ekologických podnikatelů – rok 2002

okres	podnik	výměra	
Jičín	Antoš Jiří	100,9600	s chovem skotu BTPM
Jičín	Lemberk Stanislav	79,7600	s chovem prasat,s chovem koz,s chovem drůbeže,s chovem koní
Jičín	Plíšek Bedřich, Ing.	5,2270	bez chovu zvířat
Hradec Králové	Jemelík Vladimír	23,2978	s chovem ovcí,s chovem koní
Rychnov n.K.	Ekolife - družstvo Orlické Záhoří	823,6679	s chovem skotu BTPM,s chovem prasat,s chovem koní
Rychnov n.K.	Janský Josef	28,2592	s chovem skotu BTPM,s chovem prasat,s chovem drůbeže,s chovem králíků
Rychnov n.K.	Macháň Vladimír, Ing. CSc.	71,1238	s chovem skotu BTPM,s chovem koz,s chovem drůbeže
Rychnov n.K.	Moravec Jan	34,0517	s chovem skotu,s chovem prasat,s chovem drůbeže
Rychnov n.K.	Netík Jaroslav	25,1090	s chovem skotu BTPM,s chovem drůbeže,s chovem koní
Rychnov n.K.	ORLICKO společnost s r.o.	886,0400	s chovem skotu BTPM,s chovem ovcí,s chovem koní
Rychnov n.K.	Podstavek Ondřej	57,4019	s chovem skotu,s chovem skotu BTPM,s chovem prasat
Rychnov n.K.	SMETANA EKO, s. r. o.	328,5506	s chovem skotu BTPM
Rychnov n.K.	Šimáková Radoslava	15,3534	s chovem skotu,s chovem skotu BTPM,s chovem prasat,s chovem drůbeže,s chovem koní
Rychnov n.K.	Tošovský s.r.o.	194,6833	s chovem ovcí
Trutnov	Cipra Jiří	30,1900	s chovem skotu BTPM
Trutnov	EKOMASO s.r.o.	662,7513	s chovem skotu BTPM,s chovem prasat
Trutnov	FARMA KOUT, v.o.s.	151,9034	s chovem skotu,s chovem skotu BTPM,s chovem koní
Trutnov	Hák Zdeněk	1,3874	bez chovu zvířat
Trutnov	Janiček Zdeněk	257,8476	s chovem skotu BTPM,s chovem koz,s chovem drůbeže
Trutnov	Průšová Marie	17,7334	s chovem skotu,s chovem koní
Náchod	Heinzel Pavel	12,8902	s chovem ovcí,s chovem koz
Náchod	Menčíková Monika	38,5454	s chovem ovcí,s chovem koz
Náchod	Morávek Zdeněk	26,5600	s chovem ovcí,s chovem koní
Náchod	Tůma Bohumil	51,6726	s chovem skotu,s chovem skotu BTPM,s chovem ovcí,s chovem koz,s chovem koní
celkem		3 924,9669	

Zdroj: Vyhláška MZE

Tabulka č. I.61: Seznam osob zařazených do přechodného období – rok 2002

okres	podnik	výměra	
Rychnov n.K.	Ekofarma Strakovec s.r.o.	412,6374	s chovem skotu BTM
Rychnov n.K.	Horská chata spol. s r.o.	547,8284	s chovem skotu BTM
Rychnov n.K.	Hulc Ondřej	546,6390	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Janský Josef	0,8264	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Macháň Vladimír, Ing. CSc.	55,0817	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	MEFAS s.r.o.	330,1233	s chovem skotu BTM
Rychnov n.K.	Netík Jaroslav	0,2265	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	ORLICKO společnost s r.o.	33,5320	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Podstavek Ondřej	5,9822	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Přikryl Richard	22,1075	s chovem ovcí
Rychnov n.K.	Šimáková Radoslava	0,6602	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Tošovský s.r.o.	1,6700	bez chovu zvířat
Trutnov	Cipra Jiří	7,1998	bez chovu zvířat
Trutnov	Hruška Miloš	22,8712	s chovem skotu BTM
Trutnov	Imlauf Jan, Ing.	293,0310	s chovem skotu BTM,s chovem koní
Trutnov	NA HRANICI společnsts.r.o.	1 303,3740	s chovem skotu BTM,s chovem koní
Trutnov	Průšová Marie	8,8214	bez chovu zvířat
Trutnov	Skramlík Jan	15,4931	s chovem koz
Náchod	Balcar Vratislav	19,1585	s chovem skotu BTM
Náchod	Bošina Jan	271,4570	s chovem skotu BTM
Náchod	Doležal Drahomír	21,5254	s chovem skotu,s chovem drůbeže,s chovem koní
Náchod	LIMBA spol. s r.o.	345,6972	s chovem skotu BTM,s chovem ovcí
Náchod	Tůma Bohumil	0,6594	bez chovu zvířat
Hradec Králové	Jemelík Vladimír	19,2883	bez chovu zvířat
Rychnov n.K.	Ekofarma Strakovec s.r.o.	412,6374	s chovem skotu BTM
celkem		4 285,8909	

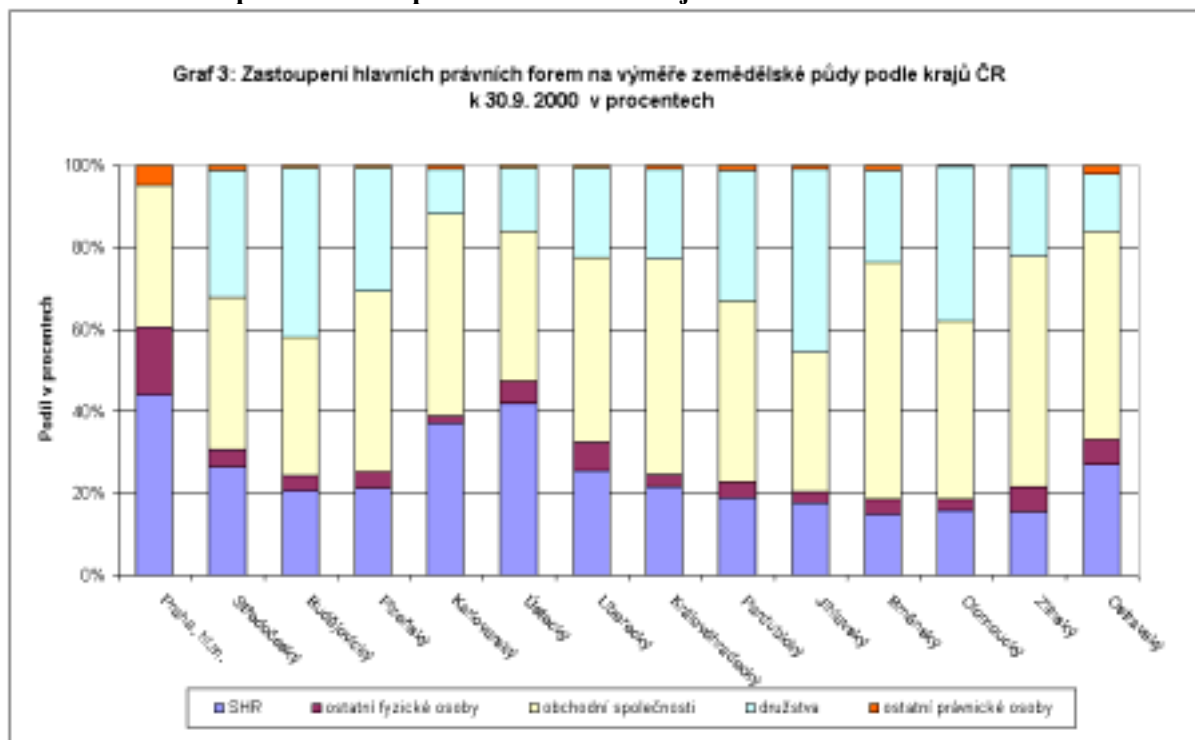
Zdroj: Vyhláška MZE

I.2.3 EKONOMIKA ZEMĚDĚLSTVÍ

I.2.3.1 Právní forma podnikání v zemědělství

Z tabulky I.62 vyplývá, že nejvíce je na zemědělské a orné půdě zapojeno podniků právnických osob a své větší zastoupení mají i podniky fyzických osob, především v okrese Hradec Králové a Trutnov. Z grafu vyplývá dominantní postavení obchodních společností hospodařících na zemědělské půdě ke stejnému poměru družstev a soukromě hospodařících rolníků.

Graf č. I.3: Zastoupení hlavních právních forem v krajích ČR k 30.9.2000

Tabulka č. I.62: Počty subjektů aktivně hospodařících v zemědělství za rok 2002

	a.s.	s.r.o.	v.o.s.	družstva	SHR		celkem činných subjektů	
					dotace ¹⁾	IACS ²⁾	dotace ¹⁾	IACS ²⁾
Hradec Králové	9	5	0	6	130	183	150	203
Jičín	18	3	0	3	145	208	169	232
Náchod	3	10	2	10	205	455	230	480
Rychnov n.K.	11	14	0	5	190	273	220	303
Trutnov	7	10	1	5	249	392	272	415
celkem- kraj	48	42	3	29	919	1511	1041	1633

Zdroj: RAK

Poznámka:

1) žadatelé o dotace na ZA včetně restrukturalizace zalesněním

2) subjekty zaregistrované v roce 2003 do IACS

Tabulka č. I.63: Ekonomické subjekty registrované podle okresů k 31.12. 2001

Kraj, okresy	Počet registrovaných jednotek celkem	zemědělství, myslivost, lesní hospodářství a rybářství	samostatně hospodařící rolníci
Královéhradecký kraj	111 450	9 490	7 876
Hradec Králové	35 167	1 919	1 684
Jičín	16 072	1 613	1 383
Náchod	21 470	2 110	1 944
Rychnov n. K.	14 923	2 120	1 813
Trutnov	23 818	1 728	1 052

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.64: Základní ukazatele zemědělské výroby podle právních forem, výměry obhospodařovaných a osevních ploch v Královéhradeckém kraji

Právní forma	Obhospodařovaná plocha v roce 2000											
	zemědělská půda celkem		z toho zem.půda vlastní		orná půda		vinice		zahrady		ovocné sady	
	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %
Hradec Králové												
Podniky fyzických osob	17 196,54	30,7	4 166,57	96,4	15 291,36	30,9	0,00	0,0	68,11	62,1	274,68	47,1
Podniky právnických osob	38 806,14	69,3	154,66	3,6	34 254,27	69,1	1,24	100,0	41,50	37,9	309,01	52,9
Podniky celkem	56 002,68	100,0	4 321,23	100,0	49 545,63	100,0	1,24	100,0	109,61	100,0	583,69	100,0
Jičín												
Podniky fyzických osob	9 007,22	15,5	3 138,74	96,0	7 085,49	14,8	0,43	100,0	118,47	75,3	318,50	36,2
Podniky právnických osob	49 208,12	84,5	130,71	4,0	40 922,93	85,2	0,00	0,0	38,79	24,7	561,90	63,8
Podniky celkem	58 215,34	100,0	3 269,45	100,0	48 008,42	100,0	0,43	100,0	157,26	100,0	880,40	100,0
Náchod												
Podniky fyzických osob	12 776,63	28,0	4 412,35	91,0	8 648,36	26,3	0,00	0,0	149,97	89,9	64,64	13,1
Podniky právnických osob	32 800,04	72,0	434,02	9,0	24 240,99	73,7	0,00	0,0	16,78	10,1	427,79	86,9
Podniky celkem	45 576,67	100,0	4 846,37	100,0	32 889,35	100,0	0,00	100,0	166,75	100,0	492,43	100,0
Rychnov n. Kněžnou												
Podniky fyzických osob	10 358,15	21,9	3 649,07	98,7	7 004,73	21,5	0,00	0,0	168,89	94,4	120,83	50,6
Podniky právnických osob	36 890,30	78,1	48,66	1,3	25 641,12	78,5	0,00	0,0	10,02	5,6	117,91	49,4
Podniky celkem	47 248,45	100,0	3 697,73	100,0	32 645,85	100,0	0,00	100,0	178,91	100,0	238,74	100,0
Trutnov												
Podniky fyzických osob	10 564,13	28,5	2 282,45	95,6	3 849,52	19,2	0,40	100,0	66,60	93,1	30,31	20,6
Podniky právnických osob	26 503,13	71,5	104,51	4,4	16 237,66	80,8	0,00	0,0	4,92	6,9	116,56	79,4
Podniky celkem	37 067,26	100,0	2 386,96	100,0	20 087,18	100,0	0,40	100,0	71,52	100,0	146,87	100,0
Královéhradecký kraj												
Podniky fyzických osob	59 902,67	24,5	17 649,18	95,3	41 879,46	22,9	0,83	40,1	572,04	83,6	808,96	34,5
Podniky právnických osob	184 207,73	75,5	872,56	4,7	141 296,97	77,1	1,24	59,9	112,01	16,4	533,17	65,5
Podniky celkem	244 110,40	100,0	18 521,74	100,0	183 176,43	100,0	2,07	100,0	684,05	100,0	342,13	100,0

dokončení

Právní forma	Osevní plocha v roce 2000							
	obiloviny		brambory celkem		cukrovka technická		olejniný celkem	
	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %	ha	podíl v %
Hradec Králové								
Podniky fyzických osob	9 479,71	34,8	290,41	76,2	1 008,83	31,7	2 421,71	35,3
Podniky právnických osob	17 723,98	65,2	90,74	23,8	2 173,62	68,3	4 435,78	64,7
Podniky celkem	27 203,69	100,0	381,15	100,0	3 182,45	100,0	6 857,49	100,0
Jičín								
Podniky fyzických osob	4 524,73	18,5	95,98	47,5	333,75	12,9	766,15	12,3
Podniky právnických osob	19 939,22	81,5	106,20	52,5	2 255,61	87,1	5 463,73	87,7
Podniky celkem	24 463,95	100,0	202,18	100,0	2 589,36	100,0	6 229,88	100,0
Náchod								
Podniky fyzických osob	5 186,32	30,1	140,07	44,6	226,09	20,5	903,53	24,2
Podniky právnických osob	12 041,81	69,9	174,15	55,4	877,86	79,5	2 822,43	75,8
Podniky celkem	17 228,13	100,0	314,22	100,0	1 103,95	100,0	3 725,96	100,0
Rychnov n. Kněžnou								
Podniky fyzických osob	4 392,90	26,8	136,87	43,3	42,70	5,3	803,26	20,8
Podniky právnických osob	11 993,37	73,2	179,26	56,7	757,60	94,7	3 057,03	79,2
Podniky celkem	16 386,27	100,0	316,13	100,0	800,30	100,0	3 860,29	100,0
Trutnov								
Podniky fyzických osob	2 077,97	24,0	71,48	43,6	20,00	22,2	427,30	22,8
Podniky právnických osob	6 564,17	76,0	92,50	56,4	70,00	77,8	1 449,82	77,2
Podniky celkem	8 642,14	100,0	163,98	100,0	90,00	100,0	1 877,12	100,0
Královéhradecký kraj								
Podniky fyzických osob	25 661,63	27,3	734,81	53,3	1 631,37	21,0	5 321,95	23,6
Podniky právnických osob	68 262,55	72,7	642,85	46,7	6 134,69	79,0	17 228,79	76,4
Podniky celkem	93 924,18	100,0	1 377,66	100,0	7 766,06	100,0	22 550,74	100,0

Zdroj: ČSÚ

I.2.3.2 Cena půdy

V současné době převážná část zemědělců nehosponaří na své vlastní půdě, ale především na půdě pronajaté. Vzhledem i k různým cenám půdy, z důvodu aktivit, či naopak nezájmu o hospodaření či výstavbu v určitých lokalitách, bylo jako srovnání cen půdy použito přílohy k Vyhlášce č. 463/2002 Sb., ze dne 22. října 2002, kterou se stanoví seznam katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků.

Tabulka č. I.65: Vlastnictví zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji k 31.12.2001 (ha)

okres Hradec Králové				okres Jičín			
Kultura	vlastní	pronajatá		Kultura	vlastní	pronajatá	
		PF ČR	ostatní			PF ČR	ostatní
Orná půda	1250	4023	46948	Orná půda	549	2654	43203
TTP	64	43	6727	TTP	1960	354	8050
Ovocné sady	180	8	653	Ovocné sady	1005	7	840
Ostatní	465	196	1738	Ostatní	1969	45	134
součet	1959	4270	56066	součet	5483	3060	52227

okres Náchod				okres Rychnov nad Kněžnou			
Kultura	vlastní	pronajatá		Kultura	vlastní	pronajatá	
		PF ČR	ostatní			PF ČR	ostatní
Orná půda	302	2412	31655	Orná půda	350	1474	31884
TTP	2374	3932	8682	TTP	431	7790	9838
Ovocné sady	23	286	740	Ovocné sady	56	32	118
Ostatní	1745	158	472	Ostatní	1820	146	420
součet	4444	6788	41549	součet	2657	9442	42260

okres Trutnov				souhrn Královéhradecký kraj			
Kultura	vlastní	pronajatá		Kultura	vlastní	pronajatá	
		PF ČR	ostatní			PF ČR	ostatní
Orná půda	930	5458	21523	Orná půda	3381	16021	175213
TTP	1341	9293	9540	TTP	6170	21412	42837
Ovocné sady			152	Ovocné sady	1264	333	2503
Ostatní	680	1110	373	Ostatní	6679	1655	3137
součet	2951	15861	31588	součet	17494	39421	223690

Zdroj: RAK

Ceny pozemků se pohybují v rámci kraje od 0,7 Kč za m² až po 13,9 Kč za m². Krajská průměrná cena vychází 6 Kč za m². Ve srovnání průměrných cen podle krajů je kraj na 5. místě v rámci ČR.

U pověřených obcí II.stupně se cena pohybuje od nejvyšší 9,96 Kč za m² na Novobydžovsku až po 2,10 Kč za m² na Trutnovsku. Podle okresů je nejvyšší cena na okrese Hradec Králové a nejnižší v okrese Trutnov.

Průměrná cena půdy na k.ú. v KHK: **6,0 Kč/m²**

Maximální cena půdy na k.ú. v KHK: **13,9Kč/m²**

Minimální cena půdy na k.ú. v KHK: **0,7 Kč/m²**

Průměrná cena půdy v obci je prezentována v Mapové příloze 10.

Tabulka č. I.66: Průměrná cena půdy na k.ú. v Královéhradeckém kraji

kategorie	počet k.ú.	rozloha	
		celkem [ha]	z KHK
do 2 Kč/m ²	142	92 085,9	19,3%
2,01 - 5 Kč/m ²	311	165 619,0	34,8%
5,01 - 8 Kč/m ²	208	96 398,0	20,3%
8,01 - 12 Kč/m ²	236	98 490,8	20,7%
více než 12 Kč/m ²	65	23 344,9	4,9%
SUMA	962	475 938,6	100,0%

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopočet: Ekotoxa Opava

Tabulka č. I.67: Průměrná cena půdy v obci v Královéhradeckém kraji

kategorie	počet obcí	rozloha	
		celkem [ha]	z KHK
do 2 Kč/m ²	45	95 623,8	20,1%
2,01 - 5 Kč/m ²	143	165 014,8	34,7%
5,01 - 8 Kč/m ²	103	89 887,5	18,9%
8,01 - 12 Kč/m ²	127	109 674,3	23,0%
více než 12 Kč/m ²	30	15 738,2	3,3%
SUMA	448	475 938,6	100,0%

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopočet: Ekotoxa Opava

Tabulka č. I.68: Průměrná cena půdy v okresech Královéhradeckého kraje

kód okresu	okres	výměra [ha]	cena půdy [Kč/m ²]
3602	Hradec Králové	87 561,0	9,85
3604	Jičín	88 692,8	8,55
3605	Náchod	85 170,3	4,53
3607	Rychnov nad Kněžnou	99 819,1	3,83
3610	Trutnov	114 695,4	3,43
SUMA/PRŮMĚR	KHK	475 938,6	6,04

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopočet: Ekotoxa Opava

Tabulka č. I.69: Srovnání průměrné ceny půdy v k.ú. jednotlivých krajů

kraj	průměrná cena půdy v k.ú. [Kč/m ²]
Hl. m. Praha	7,1
Jihomoravský	7,1
Olomoucký	6,6
Středočeský	6,2
Královéhradecký	6,0
Zlínský	5,7
Pardubický	5,4
Ústecký	4,7
ČR	4,7
Moravskoslezský	4,0
Liberecký	3,4
Vysočina	3,3
Jihočeský	3,2
Plzeňský	3,1
Karlovarský	2,7

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopočet: Ekotoxa Opava

Tabulka č. I.70: Srovnání průměrné ceny půdy na k.ú. Královéhradeckém kraji s ČR

kategorie	rozloha		rozloha	
	celkem [ha]	z KHK	celkem [ha]	z ČR
do 2 Kč/m ²	92 085,9	19,3%	1 539 392,3	19,5%
2,01 - 5 Kč/m ²	165 619,0	34,8%	3 569 729,3	45,3%
5,01 - 8 Kč/m ²	96 398,0	20,3%	1 493 744,3	18,9%
8,01 - 12 Kč/m ²	98 490,8	20,7%	1 056 121,0	13,4%
více než 12 Kč/m ²	23 344,9	4,9%	147 190,8	1,9%
neident.	0,0	0,0%	80 667,4	1,0%
SUMA	475 938,6	100,0%	7 886 845,1	100,0%

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopočet: Ekotoxa Opava

I.2.3.3 Výsledky zemědělského hospodaření v kraji

Vybrané položky výsledku hospodaření právnických osob v Královéhradeckém kraji v KČ na 1 ha zemědělské půdy za roky 2000 a 2001 zpracoval VÚZE v rámci programu FADN CZ. Hospodářský výsledek na 1 ha vychází v obou sledovaných letech kladný, ve výši 1000 Kč v roce 2000 resp. v roce 2001 1200 Kč.

Tabulka č. I.71: Vybrané položky výsledku hospodaření právnických osob v KHK v KČ na 1 ha zem. půdy

	zemědělská družstva		obchodní společnosti		právnické osoby celkem	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001
A. Náklady vynaložené na prodané zboží	5738	5175	2165	2252	3307	3508
B. Výkonová spotřeba	26688	28842	23549	25050	24274	26679
C. Osobní náklady	11754	12174	8988	9648	9711	10733
D. Daně a poplatky	659	728	535	452	566	570
E. Odpisy dlouhodobého hmot. a nehmot. majetku	5204	5253	4372	4365	4581	4747
I. Ostatní provozní náklady	2242	3059	545	795	1175	1768
I. Tržby za prodej zboží	6932	6429	2518	2770	3934	4342
II. Výkony	42021	46117	36715	38871	37782	41984
II. 1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	35740	40552	33477	35315	33681	37564
III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	3725	3286	2816	1735	3041	2402
VI. Ostatní provozní výnosy	4083	3719	2144	1962	2920	2717
Provozní hospodářský výsledek	1063	1193	797	1107	865	1144
Hospodářský výsledek z finančních operací	-689	-365	-542	-403	-579	-386
Hospodářský výsledek za běžnou činnost	375	745	219	632	263	680
Mimořádný hospodářský výsledek	829	467	877	358	834	405
Náklady celkem	57766	59670	45158	46196	48629	51984
Výnosy celkem	58969	61204	46245	47158	49720	53192
Hospodářský výsledek za účetní období	1203	1534	1087	962	1091	1208
Přidaná hodnota	16527	18530	13519	14339	14135	16139

Zdroj: VÚZE, FADN CZ

Tabulka č. I.72: Vybrané ekonomické údaje - souhrn Královéhradecký kraj

Údaj	jednotka	suma KHK 2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	9 426 987
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	509 462
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	389 369
z toho: agroturistika a cest. ruch	(tis. Kč)	103
zpracování biomasy	(tis. Kč)	0
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu	(tis. Kč)	524 799
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	193 359
podpora produkce	(tis. Kč)	50 230
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	76 013
modernizace	(tis. Kč)	9 632
zelená nafta	(tis. Kč)	106 418
ostatní	(tis. Kč)	108 055
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	9 735 965
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	1 159 699
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	264 761
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	244 119
Daň z příjmu	(tis. Kč)	39 924
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	29 919
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	499 876
Spotřeba motorové nafty	l	19 260 765

Zdroj: RAK

Rok 2002 je v hospodaření zemědělských podniků podstatně horší. Z předběžných výsledků hospodaření za rok 2002 zpracované Zemědělským svazem ČR se předpokládá ztráta 1200 Kč na 1 ha zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji.

Další tabulka prezentuje ceny zemědělské produkce. Nejhorší stav průměrných cen je u krav, jalovic i prasat. Naopak zajímavá cena je stále u řepky.

I.2.3.4 Výsledky zemědělského hospodaření v podnicích dle okresů

I.2.3.4.1 Jičín

Tabulka č. I.73: Vybrané ekonomické údaje - okres Jičín

Údaj	jednotka	2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2 121 332
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	77 688
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	212000
z toho: agroturistika a cest. ruch	(tis. Kč)	
zpracování biomasy	(tis. Kč)	
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu	(tis. Kč)	90276
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	31200
podpora produkce	(tis. Kč)	10075
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	9004
modernizace	(tis. Kč)	4412
zelená nafta	(tis. Kč)	22388
ostatní	(tis. Kč)	13074
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2 124 248
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	211000
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	67455
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	26128
Daň z příjmu	(tis. Kč)	11731
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	7614
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	93021
Spotřeba motorové nafty	l	6 252 000

Zdroj: RAK

V roce 2002 bylo v okrese Jičín **169** žadatelů o dotace (údaj ze ZA) - jsou v tom i žadatelé za lesy, které jsme neoslovovali. Počet oslovených subjektů **141**, Počet vrácených dotazníků **52**.

Právnícké osoby 22 dotazníků

Byly vráceny dotazníky od všech právníckých osob tj. rozloha půdy na jednom hospodářství min. 1000 ha – 4000 ha tj. 78 % zemědělské půdy v okrese.

Fyzické osoby – 30 dotazníků

Menší hospodářství rozlohou, ale celkově osloven velký počet tj. 119 subjektů.

Vráceno 30 dotazníků, tj. 3,2% zemědělské půdy v okrese.

Skutečné ekonomické podmínky hospodaření – porovnání u vybraných subjektů v meziročním srovnání roků 2001 a 2002. Bylo vybráno 6 subjektů z právníckých osob a 6 subjektů z fyzických osob.

Tabulka č. I.74: Příjmy a náklady – okres Jičín

	Právnícké osoby	Fyzické osoby
Zdanitelné příjmy vč. dotací	-10,2%	-14,3 %
Z toho dotace celkem	-3,4 %	-31,8 %
Celkové náklady na zem.výrobu	-6,9 %	-8,9 %

Zdroj: RAK

V údajích je patrný meziroční pokles u všech kategorií. To znamená, že se zemědělcům výrazně ponížily příjmy v roce 2002 a oni reagovali snížením nákladů za rok 2002.

Značně vysoké je procento poklesu dotací u fyzických osob (- 31,8 %). Toto je způsobeno tím, že v roce 2001 se u fyzických osob s jednoduchým účetnictvím se začítaly dotace za sucho. U právnických osob se tyto dotace dostaly do účetnictví v roce 2000, protože mají podvojný účetnictví.

Závěrem je vidět, že se v účetnictví v roce 2002 ekonomické výsledky zhoršily. V řadě podniků tak, že hospodářský výsledek je záporný.

I.2.3.4.2 Hradec Králové

Tabulka č. I.75: Vybrané ekonomické údaje - okres Hradec Králové

Údaj	jednotka	2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2823202
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	208 894
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)		
z toho: agroturistika a cest. ruch	(tis. Kč)	
zpracování biomasy	(tis. Kč)	
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu		
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	110 000
podpora produkce	(tis. Kč)	25 000
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	
modernizace	(tis. Kč)	
zelená nafta	(tis. Kč)	45 000
ostatní	(tis. Kč)	28 894
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2615800
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	750000
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	87 572
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	28738
Daň z příjmu	2413	2 413
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	9 637
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	187 940
Spotřeba motorové nafty	l	1 479 106

Zdroj: RAK

Celkem bylo zasláno 70 dotazníků - bylo vráceno 8.

Ekonomická situace zemědělců na okrese Hradec Králové se proti roku 2001 výrazně zhoršila. Okres vykazuje v hospodaření cca 75 mil. ztrátu.

I.2.3.4.3 Trutnov

Tabulka č. I.76: Vybrané ekonomické údaje - okres Trutnov

Údaj	jednotka	2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	235 879
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	30 010
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	21 399
z toho: agroturistika a cest. Ruch	(tis. Kč)	33
zpracování biomasy	(tis. Kč)	
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu	(tis. Kč)	30 010
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	5 475
podpora produkce	(tis. Kč)	2 326
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	18 188
modernizace	(tis. Kč)	
zelená nafta	(tis. Kč)	1 593
ostatní	(tis. Kč)	910
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	283 069
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	21 457
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	13 217
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	3 681
Daň z příjmu	(tis. Kč)	593
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	1 019
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	17 569
Spotřeba motorové nafty	l	1 194 607

Zdroj: RAK

Ankety se zúčastnilo 101 subjektů ze 140 oslovených. Kompletně vyplněných dotazníků bylo 47 ks. Právnických osob 7 z celkového počtu 27 na okrese.

Fyzických osob 40 z celkového počtu cca 320 činných v zemědělské prvovýrobě v okrese. V roce 2001 bylo ve vlastnictví zemědělských subjektů 2,4% jimi obhospodařované půdy. Vlastníky půdy byly v naprosté většině případů fyzické osoby. V roce 2002 a 2003 stát uvolnil k prodeji půdu spravovanou PF ČR, v okrese Trutnov to činí 18 900 ha. Průměrná velikost obhospodařovaných pozemků právnických osob je 1035,7 ha. Průměrná velikost obhospodařovaných pozemků fyzických osob je 44,03 ha.

Tabulka z roku 2001 zahrnuje 47 subjektů, tabulka z roku 2002 6 subjektů. Dotace jsou uvedeny za roky 2001 a 2002 v plné výši za okres. Rozdíl mezi roky 2001 a 2002, tedy 15 mil. Kč je způsoben hlavně dotací na ztráty způsobené suchem v roce 2000. V roce 2001 bylo podáno 438 žádostí o dotace, v roce 2002 366 žádostí.

Z tabulky je patrná ztráta respondentů ve výši celkem 47 mil. Kč.

Tabulka č. I.77: Porovnání příjmů a dotací 2001/2002 v okrese Trutnov

ekonomický ukazatel	právnické osoby	fyzické osoby
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby	102%	101%
Z toho dotace celkem	102%	76%
Celkové náklady na zemědělskou výrobu	107%	121%

Zdroj: RAK

Z tabulky vyplývá nepatrný nárůst příjmů oproti roku 2001, ale velmi výrazný je nárůst nákladů, takže dochází ke ztrátě z hospodaření ve výši 5% u PO a 20% u FO.

I.2.3.4.4 Náchod

Tabulka č. I.78: Vybrané ekonomické údaje - okres Náchod

Údaj	jednotka	2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2 257 864
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	82 715
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	
z toho: agroturistika a cest. Ruch	(tis. Kč)	
zpracování biomasy	(tis. Kč)	
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu	(tis. Kč)	85 463
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	46 629
podpora produkce	(tis. Kč)	6663
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	
modernizace	(tis. Kč)	5220
zelená nafta	(tis. Kč)	19 437
ostatní	(tis. Kč)	7 514
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	2 751 076
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	38 804
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	53 044
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	174 376
Daň z příjmu	(tis. Kč)	11 173
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	7 649
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	91 346
Spotřeba motorové nafty	l	4 335 052

Zdroj: RAK

Počet subjektů zabývajících se zemědělskou činností (žadatelé o dotace): právnické osoby 28, samostatně hosp. rolníci 156 (z toho 34 hospodaří na více než 60 hektarech). Právnické osoby hospodaří asi na 50ti % zemědělské půdy

I.2.3.4.5 Rychnov nad Kněžnou

Tabulka č. I.79: Vybrané ekonomické údaje - okres Rychnov nad Kněžnou

Údaj	jednotka	2001
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	1 988 710
z toho: dotace celkem	(tis. Kč)	110 156
Zdanitelné příjmy z ostatní činnosti (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	155 970
z toho: agroturistika a cest. Ruch	(tis. Kč)	70
zpracování biomasy	(tis. Kč)	
Celkový příjem dotací ze státního rozpočtu	(tis. Kč)	110 156
z toho: podpora do půdy	(tis. Kč)	55
podpora produkce	(tis. Kč)	6 166
mimoprodukční funkce	(tis. Kč)	48 821
modernizace	(tis. Kč)	
zelená nafta	(tis. Kč)	18 000
ostatní	(tis. Kč)	57 663
Celkové náklady na zemědělskou výrobu (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	1 961 772
Celkové náklady na ostatní činnost (dle daňového přiznání)	(tis. Kč)	138 438
Rozdíl DPH ("+" vratka FÚ, "-" daňová povinnost)	(tis. Kč)	43 473
Daňové a ostatní zatížení zemědělské výroby do stát. rozpočtu:		
Daň z nemovitosti	(tis. Kč)	11 196
Daň z příjmu	(tis. Kč)	14 014
Ostatní daně (bez DPH a spotřební)	(tis. Kč)	4 000
Předepsaný odvod z mezd OSSZ	(tis. Kč)	110 000
Spotřeba motorové nafty	l	6 000 000

Zdroj: RAK

Počet oslovených podnikatelů – 107, počet vrácených dotazníků – 41. Z vrácených dotazníků bylo celkem 21 právnických osob a 20 osob fyzických, výměra zemědělské půdy vrácených dotazníků je cca 50 % výměry okresu.

Tabulka č. I.80: Porovnání příjmů a dotací 2001/2002 v okrese Rychnov nad Kněžnou

ekonomický ukazatel	právnické osoby (21)	fyzické osoby (20)
Zdanitelné příjmy vč. dotací ze zemědělské výroby	- 11,2 %	- 18,7 %
Z toho dotace celkem	- 8,4 %	+ 14,2 %
Celkové náklady na zemědělskou výrobu	- 7,5 %	- 18,8%

Zdroj: RAK

I.2.3.5 Dotační programy pro zemědělství

Zemědělství ve všech vyspělých zemích je dotováno z veřejných prostředků a to nejen z důvodu produkce potravin, ale stále více převládají dotační tituly na mimoprodukční funkci zemědělství a podpory půdy do klidu. Novým produktem je i program SAPARD podporující zemědělství a venkovský prostor.

I.2.3.5.1 NV 505/2000 Sb.

Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 500/2001 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit

podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování ("podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství"). Okruhy žadatelů lze rozdělit do těchto skupin:

- Konvenční zemědělec
- Ekologický zemědělec
- Žadatel mající zájem zalesnit, založit porost rychle rostoucích dřevin nebo založit prvek územního systému ekologické stability
- Včelař

Tabulka č. I.81: Přímé dotace – NV 505/2000 (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
Hradec Králové	27	24	2 854 646	2 619 187
Jičín	78	74	12 797 274	12 604 137
Náchod	152	146	37 319 554	36 477 967
Rychnov n. Kněžnou	161	158	42 054 871	41 791 743
Trutnov	187	177	62 056 539	61 552 316
Celkem	605	579	157 082 884	155 045 350

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

Tabulka č. I.82: Podpory (z. 505) (v mil. Kč) - Zalesnění

okres	čerpáno 2001
	Zalesnění - restrukturalizace ZPF (z. 505L)
Hradec Králové	0,372
Jičín	1,118
Náchod	1,733
Rychnov n. Kněžnou	1,44
Trutnov	1,16
Celkem	5,823

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

Podpůrné programy dle Nařízení vlády ČR 505/2000 Sb. dle § 12 (některé mimoprodukční funkce a údržba krajiny).

Rok 2000 – dotace byly ještě podle nařízení vlády 344/99 Sb. údržby krajiny se týkal § 10.

§ 12 odst. b) 2 – podpůrný program na založení prvků územních systémů ekologické stability

2000 1 žádost (Trutnov – 418 393 Kč na liniovou zeleň 1,24 ha) – dle 344/99 (§10 písm. h)

2001 1 žádost (Trutnov 119 459 Kč na liniovou zeleň 4,19 ha) - dle 505/00 (§12 odst.b)2)

2002 1 žádost (Hradec. Kr. - obec Libratice)

2003 1 žádost (Hr. Kr. obec Libratice – pokračování zakládání zel. pásů a – zalesňování)

§ 12 odst. c) 2 – změna struktury zem. výroby založením porostů rychle rostoucích dřevin

2000 1 žádost v Rychnově n. K. – na 1 ha rychlerostoucích dřevin (topoly), před tím již zasázeli 2,5 ha bez dotací (v Rokytnici v Orlických horách je výtopna na biomasu – topí tam štěpkou)

1 žádost v Trutnově (na založení porostu rychlerostoucích dřevin – 1,24 ha

2001 1 žádost v Trutnově (pokračování – údržba porostu)

§ 12 odst. a) 1.- zatravnění zemědělských pozemků s ornou půdou

Tabulka č. I.83: Zatravnění zemědělských pozemků s ornou půdou

2001

okres	zatravněno	
	ha	Kč
Hradec Králové	34,27	205 652
Jičín	4,19	37 547
Náchod	65,12	393 311
Rychnov n. Kněžnou	26,86	143 607

2002

okres	zatravněno	
	ha	Kč
Trutnov	7,32	43 920
Náchod	5,84	35 034
Rychnov n. Kněžnou	10,79	80 679

Dle sdělení pracovníků ZA klesá v posledních letech zatravnění a to z důvodu jednak že velká část pozemků již byla zatravněna hned v 90. letech (Rychnov, Náchod) a také proto, že dle NV ČR 505/2000 Sb. byly určeny prioritní oblasti kde lze zatravněvat s podporou (zprůsnění kritérií).

1.2.3.5.2 Přímé dotace do zemědělské prvovýroby

Celkem za rok 2001 získala zemědělská prvovýroba v kraji 104 mil. Kč na různé dotační tituly. Dominantní dotace šla na podporu výroby metylesteru řepky olejné do okresů Hradec Králové a Jičín celkem 24 mil. Kč.

Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka byla největší v okrese Rychnov nad Kněžnou – 7 mil. Kč, Náchod – 4,8 mil. Kč a Trutnov – 2,6 mil. Kč.

Celkem 6,4 mil. Kč přišlo zemědělcům i jako kompenzační finanční podpora na dodané mléko.

Tabulka č. I.84: Přehled finančních prostředků, které byly vyplaceny jako kompenzační podpora na mléko a to za kvótový rok 2002-2003.

okres	kompenzace za mléko 2002/03
Hradec Králové	4 814 356
Jičín	6 237 340
Náchod	5 276 122
Trutnov	3 396 982
Rychnov n. Kněžnou	5 987 888
KHK celkem	25 712 688
ČR celkem	342 860 947

1.C Přímé dotace na obnovu vinic a sadů

Cílem tohoto podpůrného programu je podpořit zájem pěstitelů o nutnou obnovu trvalých kultur částečnou úhradou nákladů vynaložených v roce výsadby. 55 000 Kč/ ha vysázených ovocných sadů.

Tabulka č. I.85: Přímé dotace na obnovu vinic a sadů (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	5	5	1 241 400	682 769
JC	10	8	7 407 140	5 902 776
NA	2	2	2 641 850	1 453 017
RK	1	1	100 800	55 439
TU	1	1	569 280	313 102
celkem	19	17	11 960 470	8 407 103

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

1.G Přímé dotace na chov dojných krav

Účelem je zvýšení průměrné užitkovosti dojených krav (min. 7 500 kg mléka, při zastoupení plemene C 51 % a více min. 6 000 kg) a počtu dojených krav, které překračují stanovenou užitkovost, jako základ konkurenceschopnosti. Na krávu 2 030 Kč.

Tabulka č. I.86: Přímé dotace na chov dojných krav (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	22	22	3 835 000	3 114 020
JC	23	22	4 460 000	3 481 450
NA	26	26	2 892 500	2 348 710
RK	32	32	5 770 250	4 683 210
TU	19	19	1 767 500	1 435 210
celkem	122	121	18 725 250	15 062 600

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

1.I Závlahy

Podpora vybudování kapkové zvlahy v ovocných sadech. 47 374 Kč/ha.

Tabulka č. I.87: Přímé dotace na budování zvlah (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	2	2	692 694	546 927
JC	1	0	574 140	0
NA	1	1	790 170	623 891
RK	1	1	120 000	94 748
celkem	5	4	2 177 004	1 265 566

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

1.Jb Výroba metylesteru

Podpora výroby metylesteru řepkového oleje. Výše podpory do 13 000 Kč na tunu MEŘO.

Tabulka č. I.88: Přímé dotace na výrobu metylesteru (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	2	2	14 160 978	14 160 978
JC	2	2	9 268 986	9 268 986
celkem	4	4	23 429 964	23 429 964

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

1.L Chov KBTM, ovcí a koní

Účelem je omezení poklesu stavů krav a ovcí, omezení poklesu produkce telat, zdravý odchov hříbat. Předmětem podpory tele od KBTM 6 500 Kč na tele H,O1, 5 500 Kč O2,3, S, 3 000 Kč ostatní oblasti. Do 2 000 Kč na berana, bahnici v H a O1, do 1 500 Kč v oblastech O2,3 a S. Do 4 000 Kč na hříbě.

Tabulka č. I.89: Přímé dotace na chov KBTM, ovcí a koní (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	11	11	718 500	718 500
JC	23	23	698 000	698 000
NA	55	54	4 822 000	4 804 000
RK	54	54	7 041 000	7 029 000
TU	52	49	5 313 000	5 106 500
celkem	195	191	18 592 500	18 356 000

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

2.A Genetika zvířat a ryb

Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.

Tabulka č. I.90: Přímé dotace na genetiku zvířat a ryb (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	17	16	3 527 400	3 341 400
JC	9	7	184 000	149 000
NA	7	7	50 000	50 000
RK	10	8	55 000	40 000
TU	13	12	153 750	148 750
celkem	56	50	3 970 150	3 729 150

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

Vyšší částka čerpaná za okres HK je způsobena tím, že největším žadatelem je CHOVSERVIS Hradec Králové a.s., který žádá o tyto dotace i pro své chovatele z jiných okresů.

2.B Genetika osiv a sadby

Účelem je podpořit a zabezpečit dostupnost kvalitních odrůd osiv a sadby.

Tabulka č. I.91: Přímé dotace na genetiku osiv a sadby (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
JC	2	2	1 300 000	1 300 000

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

2.C Ozdravení pšenice a řepky

Dotace na nákup uznaného osiva ozimé pšenice, řepky a sóji.

Tabulka č. I.92: Přímé dotace na ozdravení pšenice a řepky (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	98	97	4 280 800	4 244 980
JC	47	45	3 637 876	3 632 992
NA	56	56	2 029 617	2 029 617
RK	32	32	2 132 108	2 101 915
TU	23	23	814 552	814 552
celkem	256	253	12 894 953	12 824 056

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

3. Ozdravení polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.

Tabulka č. I.93: Přímé dotace na ozdravení polních a speciálních plodin (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	1	1	5 202	4 400
JC	2	2	591 971	574 709
NA	2	2	128 874	109 006
celkem	5	5	726 047	688 115

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

7. Podpora mladých zemědělců

Předmětem podpory bylo pořízení, rozšíření a modernizace farmy prostřednictvím mladých začínajících zemědělců. Do 50 % prokázaných výdajů, max. však 2 mil. Kč.

Tabulka č. I.94: Přímé dotace na podporu mladých zemědělců (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	4	3	1 626 236	560 864
JC	4	4	697 120	487 983
NA	6	6	6 685 792	4 675 751
RK	8	7	2 562 588	949 260
TU	4	4	2 055 621	1 412 831
celkem	26	24	13 627 357	8 086 689

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

8. Nákazový fond

Účelem bylo zmírnění ekonomických ztrát u taxativně uvedených nemocí a i úhrada nákladů na pojištění nákaz hospodářských zvířat a na pojištění pro případ živelné pohromy pěstitelů.

Tabulka č. I.95: Přímé dotace pro nákazový fond (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	69	69	3 666 868	3 666 868
JC	66	65	2 707 819	2 706 876
NA	62	61	942 617	935 403
RK	60	60	2 062 401	2 062 401
TU	37	37	568 424	568 424
celkem	294	292	9 948 129	9 939 972

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

9.A Speciální poradenství

Organizační, ekonomické a odborné poradenství pro živočišnou a rostlinnou výrobu.

Tabulka č. I.96: Přímé dotace na speciální poradenství (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	7	7	1 045 000	753 000
JC	6	3	1 241 370	683 474
NA	1	1	138 000	100 000
celkem	14	11	2 424 370	1 536 474

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

9.B Poradenství v zemědělství

Poradenské kroužky, podpora vzdělávání poradců a podpory poradenství ve veřejném zájmu.

Tabulka č. I.97: Přímé dotace na poradenství v zemědělství (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	1	1	1 141 000	774 413
JC	2	2	1 043 000	655 638
celkem	3	3	2 184 000	1 430 051

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

9.E Školní závody

Podpora pracovišť pro praktický výcvik žáků zemědělských, lesnických a potravinářských učebních a studijních oborů. Na 1 žáka na 1 hodinu odborného výcviku 15,30 Kč.

Tabulka č. I.98: Přímé dotace pro školní závody (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	2	2	839 449	366 067
JC	1	1	216 132	86 858
NA	1	1	143 964	71 053
RK	2	2	355 880	101 958
TU	3	3	238 700	96 602
celkem	9	9	1 794 125	722 538

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

I.2.3.5.3 NV 420/2000 Sb. Sucho

Podpora ke zmírnění následků škod způsobených na porostech nedostatkem vodních srážek.

Tabulka č. I.99: Přímé dotace na škody způsobené suchem (v Kč)

okres	přijato	schváleno	požadováno	přiznáno
HK	185	182	72 995 469	72 597 546
JC	122	121	49 483 503	49 482 072
NA	112	111	32 097 489	32 087 985
RK	68	68	33 252 306	33 252 306
TU	27	27	10 646 958	10 648 958
celkem	514	509	198 475 725	198 068 867

Zdroj: Analýza vynaložených prostředků na podpory MZe v roce 2001

I.2.3.5.4 Podpora na uvádění půdy do klidu

Nařízení vlády č. 86/2001 Sb., se stanoví podmínky pro poskytování finanční podpory za uvádění půdy do klidu, a finanční kompenzační podpory za uvádění půdy do klidu a zásady pro prodej řepky olejné vypěstované na půdě uváděné do klidu, ve znění nařízení vlády č. 454/2001 Sb.

Na základě § 1 odst. 2 písm. a) bodů 2 a 5 zákona poskytuje Státní zemědělský intervenční fond fyzické nebo právnické osobě při splnění podmínek stanovených zákonem a tímto nařízením.

Tabulka č. I.100: Podpory do půdy do klidu vyplácené v roce 2001 a 2002 (v Kč)

Okres	rok 2001		rok 2002	
	Platby vyplácené jako finanční podpora za půdu do klidu	Platby vyplácené jako finanční kompenzační podpora	Platby vyplácené jako finanční podpora za půdu do klidu	Platby vyplácené jako finanční kompenzační podpora
Hradec Králové	12 759 626,-	23 916 924,-	15 965 275,-	19 447 308,-
Jičín	10 035 492,-	18 918 740,-	13 378 761,-	16 539 754,-
Náchod	6 700 018,-	12 043 429,-	9 431 052,-	11 347 844,-
Rychnov nad Kněžnou	6 717 071,-	12 342 064,-	8 689 471,-	11 323 621,-
Trutnov	4 074 959,-	5 613 053,-	3 501 777,-	3 292 712,-
Kraj	40 287 166,-	60 492 146,-	50 966 336,-	50 627 618,-
ČR celkem	613 268 701,-	1 108 195 118,-	780 755 280,-	970 693 675,-

Zdroj: Okresní pracoviště SZIF

Finanční podpora (FP) za každý hektar orné půdy uvedené do klidu činí 5500,- Kč/ha orné půdy uvedené do klidu při pěstování řepky olejné, zeleného hnojení, energetických plodin, lnu setého olejného a konopí. Při pěstování lnu setého přadného činí FP 7000,- Kč/ha orné půdy uvedené do klidu.

Finanční kompenzační podpora (FKP) za každý hektar orné půdy neuvedené do klidu činí 200,- Kč až 600,- Kč, přičemž Prezidium Fondu schválilo konečnou výši FKP pro hospodářský rok 2000/2001 ve výši 600,- Kč/ha orné půdy neuvedené do klidu a pro hospodářský rok 2001 /2002 ve výši 500,- Kč/ha orné půdy neuvedené do klidu.

I.2.3.5.5 Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF)

Náplní PGRLF je usnadňovat tok investičních prostředků do zemědělství a potravinářství s cílem zvýšit jeho konkurenceschopnost. Hlavními nástroji jsou dotace úroků a garance jistiny úvěrů. Kromě toho PGRLF zlevňuje provozní úvěry na překlenutí dočasného nedostatku finančních zdrojů.

Tabulka č. I.101: Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond k 31.12.2001

Okres	Počet žádostí	z toho		Výše úvěru		Poskyt. garance		Poskyt. dotace		Vypl. z poskyt. dotace	Zeměd. půda
		schváleno	zamítnuto	tis. Kč	Kč/ha	tis. Kč	Kč/ha	tis. Kč	Kč/ha		
Hradec Králové	344	312	32	1323366	21237	353007	5665	248947	3995	207388	62313
Jičín	280	258	21	981913	16163	340351	5602	239190	3937	196847	60752
Náchod	299	276	23	956645	18124	274254	5196	213263	4040	182638	52782
Rychnov n.K.	309	298	10	978666	17977	380761	6994	256741	4716	219884	54440
Trutnov	152	133	19	478062	9480	158681	3147	106953	2121	89361	50428
kraj celkem	1384	1277	105	4718652	16809	1507054	5369	1065094	3794	896118	280715
ČR celkem	18458	17043	1405	74519248	268915	24485048	74226	16944364	54077	13361208	4279569

Zdroj: Údaje PGRLF

Tabulka č. I.102: Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond k 28.1.2003

Okres	Počet žádostí	z toho		Výše úvěru		Poskyt. garance		Poskyt. dotace		Vypl. z poskyt. dotace	Zeměd. půda
		schváleno	zamítnuto	tis. Kč	Kč/ha	tis. Kč	Kč/ha	tis. Kč	Kč/ha		
Hradec Králové	390	359	31	1505473	24160	390208	6262	264961	4252	229421	62313
Jičín	315	294	21	1134117	18668	348937	5744	250280	4120	208159	60752
Náchod	328	304	24	1022621	19374	282482	5352	219388	4156	196058	52782
Rychnov n.K.	344	331	12	1064189	19548	399599	7340	262539	4823	237325	54440
Trutnov	163	144	19	510742	10128	162681	3226	107727	2136	95057	50428
kraj celkem	1540	1432	107	5237142	18656	1583907	5642	1104895	3936	966020	280715
ČR celkem	20520	19019	1492	82009287	290921	25847899	78432	17578414	56272	14681778	4279569

Zdroj: Údaje PGRLF

Tabulka č. I.103: Úvěry zemědělské prvovýroby - nesplacené částky

Okres	TOZ	návratné půjčky	transformační podíly
Hradec Králové	16 700 000	77 050 856	131 000 000
Jičín	3 096 250	50 543 000	113 367 307
Náchod	18 500 000	13 969 110	117 000 000
Rychnov nad Kněžnou	14 250 000	44 402 170	96 000 000
Trutnov	3 002 732	39 554 401	80 136 082

Nesplacené úvěry za TOZ činily v ČR k listopadu roku 2002 celkem **1,7 miliardy Kč**. V současné době řeší nesplacené TOZ částečně „Usnesení vlády ze dne 13. ledna 2003“.

I.2.3.5.6 Program SAPARD

Program SAPARD je určený pro deset kandidátských zemí a na základě návrhu EK napomáhá kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire* vztahujícímu se ke Společné zemědělské politice (CAP/SZP), strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově.

Program SAPARD má tyto hlavní cíle:

přispět k zavádění *acquis communautaire* v oblasti společné zemědělské politiky
řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí.

Priority a opatření programu SAPARD jsou následující:

Priorita I.

Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu

OPATŘENÍ 1.1 Investice do zemědělského majetku

Podopatření 1.1.1: Welfare v chovech hospodářských zvířat

Podopatření 1.1.2: Rekonstrukce skladovacích kapacit pro ovoce a zeleninu

Podopatření 1.1.3: Skladovací kapacity pro vedlejší produkty živočišné výroby

OPATŘENÍ 1.2 Zlepšování zpracovávání a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu

Podopatření 1.2.1: Zřizování a modernizace technologií

Podopatření 1.2.2: Podpora regionálních produktů

OPATŘENÍ 1.3 Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele

OPATŘENÍ 1.4 Meliorace a pozemkové úpravy

Priorita II.

Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí

OPATŘENÍ 2.1 Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury**OPATŘENÍ 2.2** Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů**OPATŘENÍ 2.3.** Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny

Priorita III.

Podmínky pro plné využití Plánu SAPARD

OPATŘENÍ 3.1. Zlepšování profesního vzdělávání.**OPATŘENÍ 3.2.** Technická pomoc

Finanční alokace EU pro program SAPARD byly navrženy ve výši 163 056 175 € (v cenách roku 2002) na období 2000 – 2006 s roční alokací ve výši cca 23 mil. €.

V souvislosti s předpokládaným vstupem ČR do EU v roce 2004 získá ČR poslední alokaci z programu SAPARD v roce 2003.

Celkově se podařilo zemědělcům, obcím, podnikatelům získat v 1. a 2. vlně v rámci NUTS II Severovýchod celkem necelých 410 mil. Kč. Do konce roku 2002 bylo v ČR ukončeno 33 projektů.

V příloze jsou uvedeny schválené konkrétní projekty a žadatelé za NUTS II Severovýchod za 3. kola programu SAPARD.

Tabulka č. I.104: Přehled počtu schválených projektů z programu SAPARD pro Královéhradecký kraj v letech 2002 a 2003

Opatření	Podopatření	2002				
		Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n.K.	Trutnov
1.1.	1.1.1.			1		
	1.1.2.		1			
	1.1.3.	1	1	1	1	
1.2.	1.2.1.				1	
	1.2.2.					1
1.3.	1.3.1.					
	1.3.2.	4	2	2	2	
1.4.	1.4.1.				1	2
	1.4.2.	1			1	
2.1.	2.1a)					
	2.1b)	2			1	
2.2.						
Celkem za okres		8	4	4	7	3
Celkem za kraj						26

pokračování

Opatření	Podopatření	2003				
		Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n.K.	Trutnov
1.1.	1.1.1.	1				
	1.1.2.	1				
	1.1.3.					
1.2.	1.2.1.	4		3		
	1.2.2.				1	
1.3.	1.3.1.	1				
	1.3.2.	2		5		2
1.4.	1.4.1.					2
	1.4.2.				1	
2.1.	2.1a)		2			1
	2.1b)					
2.2.		1			2	1
Celkem za okres		10	2	8	4	6
Celkem za kraj						30

Zdroj: RAK

Tabulka č. I.105: Přehled nasmlouvaných částek na jednotlivá opatření za NUTS II – Severovýchod (v Kč)

opatření	1. vlna	2. vlna
1 1	27 613 362	8 649 888
1 2	44 651 775	42 450 000
1 3	2 159 201	24 298 829
1 4	48 647 946	17 125 086
2 1	75 730 696	37 286 982
2 2	40 835 583	39 604 532
Celkem	239 638 563	169 415 317

Zdroj: SAPARD

I.2.4 CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Krkonošský národní park, chráněná krajinná území Broumovsko, Orlické hory a Český ráj i maloplošná chráněná území hrají velmi důležitou omezující roli i pro oblast zemědělství.

Chráněné krajinné oblasti jsou podle zákona č. 114/92 Sb. definovány jako “rozsáhlá území s harmonicky vytvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. Jejich hospodářské využívání se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty CHKO.”

CHKO jsou ekologicky relativně stabilní území s trvalým osídlením a hospodářským využíváním. Pro CHKO – na rozdíl např. od národních parků – je typický právě harmonický soulad přírody a dlouhodobých vlivů člověka na kultivaci krajiny, jako jsou zástavba, typ hospodaření i ostatní kulturní vlivy. Jde tu tedy především o nalézání rovnováhy mezi přírodou, osídlením a hospodařením. CHKO je v tomto smyslu možno považovat za ideální modelová území pro praktické uplatňování principů trvale udržitelného života a pro postupnou obnovu přírodního, krajinného i životního prostředí našeho státu.

Zemědělské využívání půdy v okrese Trutnov je velmi silně ovlivněno Krkonošským národním parkem. Proto je třeba přiblížit problematiku hospodaření v jednotlivých zónách NP.

I.2.4.1 Krkonošský národní park (KRNAP)

KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK má plochu 54969 ha, z nichž 35362 ha se nachází v okrese Trutnov.

KRNAP je rozdělen na zóny podle stupně ochrany přírody:

Zóna I -3590 ha

- zachování samořídící funkce přirozených ekosystémů bez zásahu do jejich vývoje
- zachovat souvislé původní porosty kosodřeviny a lokálních populací autochtonních dřevin
- rekonstrukce nepůvodních lesních porostů
- vyloučit zemědělské obhospodařování

Zóna II -2428 ha

- asanační a regulační zásahy povolovat výjimečně pouze v případech, kdy to vyžaduje ochrana unikátního druhu či společenstva před nežádoucím vývojem
- rekonstrukce nepůvodních lesních porostů
- v nelesních ekosystémech řízeným zemědělským obhospodařováním zachovat co nejvyšší druhovou rozmanitost
- zákaz vysazování nepůvodních druhů rostlin a živočichů

Zóna III - 18662 ha

- minimalizovat rozsah a postup škod způsobených průmyslovými imisemi na lesních porostech
- při umělém zalesňování používat původní krkonošské dřeviny
- zachovat luční enklávy zajišťující zejména mimoprodukční funkce travních porostů kombinací tradičního hospodaření spojeného s chovem dobytka, agroturistiky atd.

Ochranné pásmo – 10682 ha

- rozvíjet obslužnou a rekreační funkci s cílem zmírnění tlaku na rekreační využívání národního parku, zejména zón I a II
- při rekonstrukci a výstavbě sídelních a výrobních prvků a při zemědělské činnosti respektovat charakter a ráz krajiny
- preferovat zachování podniků s tradiční výrobou
- v zemědělské činnosti prosazovat zavedení přírodě blízkých technologií se zaměřením na přiměřený chov hospodářských zvířat
- zajišťovat pravidelnou sklizeň sena
- zemědělské pozemky kromě mimoprodukčních funkcí cíleně využívat k produkci kvalitních potravin

Omezení pro zemědělskou činnost na území ochranného pásma a zón KRNAP:

podle NV č. 165/91 Sb. ve znění zákona č. 114/92 Sb.

zóna I. a II.:

- zakázáno je hnojit průmyslovými hnojivy, aplikovat kejdu, silážní šťávy a ostatní tekuté odpady
- používat pesticidy mimo selektivní hubení šťovíku

- rychloobnova drnu a změna kultury zemědělského pozemku na ornou půdu
- provozovat a budovat stavby pro chov skotu s kapacitou větší než je ekologická únosnost dané lokality

zóna III:

- zakázáno je hnojením překračovat přirozenou produkční schopnost porostů
- používat pesticidy jako náhradu za vhodnější ekologické postupy

ochranné pásmo:

- provádět hospodářskou a jinou činnost, která je v rozporu s účelem ochranného pásma

Hranice ochranného pásma KRNAP:

z Vrchlabí podél E14 po levé straně přes Prostřední Lánov, Čistou, Rudník, Javorník, Hertvíkovice, Mladé Buky, přes křižovatku na levou stranu železniční tratě Svoboda-Trutnov, podél tratě do Kalné Vody, přes Křižovatku pna levou stranu silnice 2. třídy č. 300 přes Babi do Prkenného Dolu, kde navazuje na hranici KRNAP.

Krátkodobé cíle péče o KRNAP související se zemědělským využíváním pozemků:

Péče o zeleň rostoucí mimo les:

Neobdělávání pozemkových okrajů v ochranném pásmu a nedostatečné obhospodařování horských luk a pastvin způsobilo nekontrolované rozrůstání stromů a keřů od okrajů dovnitř pozemků, podél vodních toků apod., došlo ke vzniku divoce rostoucích neudržovaných porostů dřevin na zemědělské půdě, včetně zamokření pobřežních pozemků a tím i ke změně rostlinných společenstev

Opatření:

- všestranně spolupracovat s úřady a organizacemi na jejich odstranění
- zabránovat samovolnému zarůstání neobhospodařovaných lučních i polních enkláv

Péče o nelesní plochy:

Horské a podhorské loky jsou většinou druhotné, vznikly hospodářskou činností a jejich existence závisí na zemědělském hospodaření . Přibližný rozsah: I.zóna-23 ha, II. Zóna-37 ha, III. Zóna-3.000 ha, ochranné pásmo-9.500 ha.

I.zóna: zachovat louky při minimu zásahů, omezit plevely (šťovík alpský, pcháč rolní...)

II.zóna: zde se nacházejí typické luční enklávy vzniklé postupně od 17. století, tzv. „květnaté horské louky“. V důsledku přerušení tradičního hospodaření po 2. světové válce došlo k pozvolné degradaci těchto porostů.

Opatření:

- vrátit do těchto míst přirozené zemědělské hospodaření a postupně obnovit květnaté louky
- obnovit nebo pročistit odvodňovací stružky pro obnovu vodního režimu
- travní porosty využívat k pastvě dobytka a ke sklizni sena
- úživnost těchto enkláv je 0,3-0,75 dobytčí jednotky na 1 ha
- lze aplikovat hnůj
- redukovat šťovík alpský

III. zóna:

Nástupci státních statků se zřekli pozemků v nejhorších přírodních podmínkách. Cílem nyní je zachovat obhospodařování těch travních porostů, které jsou cenné z hlediska přírodovědeckého, krajinářského a rekreačního.

Opatření:

- chov skotu pastevním způsobem
- chov ovcí a koz
- úprava vodního režimu obnovou systému stružek k odvodu vody
- organické hnojení
- při likvidaci náletu chránit skupiny dřevin cenných z ekologického a krajinotvorného hlediska
- lze chovat malé množství prasat
- zemědělská činnost ve III. zóně by měla být doplňkem rekreačního a turistického využívání oblasti
- přednost má mimoprodukční využívání

Ochranné pásmo:

Při pravidelném obhospodařování zemědělské půdy v ochranném pásmu je nutno respektovat zásady protierozní ochrany a vodohospodářskou funkci krajiny. Je třeba zachovat význačné skupiny dřevin, lokality chráněných nebo ohrožených druhů živočichů a rostlin a přirozené luční ekosystémy malého rozsahu.

Opatření:

- nerozšiřovat plochy orné půdy, ornou půdu orat po vrstevnicích, popřípadě zatravnit
- dodržovat správnou agrotechniku travních porostů
- bránit poškození drnu nadměrnou pastvou, tvořit malá stáda
- zabránit úniku hnojůvky, močůvky a silážních šťáv do vodních toků
- pečovat o plochy zaplevelené ruderální a nitrofilní vegetací

Územní systém ekologické stability

Stav ÚSES je třeba hodnotit podle jednotlivých zón:

I. zóna vykazuje vysoký (5) stupeň ÚSES.

II. zóna zahrnující převážně lesní ekosystémy mají stabilitu vážně narušenou imisemi, zdejší horské louky mají stupeň ÚSES nižší (3-4), jejich hodnota je závislá na pravidelném obhospodařování.

III. zóna zahrnující uměle založené lesní porosty dosahuje stupně ÚSES 4, zdejší druhotné horské louky mají stupeň 2-4, takže jsou závislé na obhospodařování.

Ochranné pásmo je velmi variabilní, nacházejí se zde lokality s ÚSES 4-5, ale i 1 (orná půda).

1.2.4.2 CHKO ORLICKÉ HORY

Značná část okresu Rychnov nad Kněžnou spadá do CHKO Orlické hory se známými omezeními výroby a možností zemědělského hospodaření. Zemědělská výroba v CHKO je umožněna tím, že všechny pozemky jsou zařazeny v méně příznivé oblasti (LFA – oblast horská), kde jsou doposud a budou i po vstupu do EU směřovány státní podpory a dotace.

Doposud neřešeným problémem v okrese je další významné území – Přírodní park Orlice. Tento přírodní park byl zřízen v roce 1996 Okresními úřady v Hradci Králové, Rychnově nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí a Úřadem Města Hradec Králové. Zahrnuje nivu Divoké a Tiché

Orlice od hranice CHKO prakticky až po Hradec Králové. Posláním parku je umožnění únosné urbanizace tohoto území pro rekreaci, stabilizaci života a hospodaření a pro dosažení obnovy narušených ekosystémů.

Při projednávání využívání zemědělských pozemků podél toku Orlice se zainteresovanými složkami a zemědělci v roce 1997 vyplynul závěr, „že vzhledem k vodohospodářským, agroekologickým a ostatním funkcím území je nutné řešit změnu dotační politiky státu v těchto územích. Pokud nedojde k ekonomické stimulaci hospodaření je nebezpečí omezení zemědělské výroby a vrácení půdy původním vlastníkům“. Poněvadž se doposud nepodařilo tyto požadavky vyřešit a podporu hospodaření v této oblasti neřeší žádné dotační tituly, zemědělské subjekty v této oblasti buď zkrachovaly nebo se zemědělskou výrobou končí.

Na Okresní agrární komoře v Rychnově nad Kněžnou je dostatek materiálů, rozborů a podkladů, které byly přímo a i přes nevládní organizace zasílány zpracovatelům koncepce podpor a dotační politiky na Ministerstvo zemědělství, VÚZe, doposud však bez úspěchu.

V celé oblasti se v podstatě jedná o záplavové oblasti, kde hlavně v bezprostřední blízkosti toku se vyskytují kvalitní nivní půdy s cenou od 10 do 12,70 Kč za metr čtvereční. Ekonomickou výnosnost těchto pozemků je však třeba posuzovat z pohledu, že během roku se na ně několikrát za rok vylije řeka, proto jsou většinou zatravněné, ale následným znehodnocením porostu (zabahnění) je využití sklizené hmoty nemožné. Navíc je třeba po každé záplavě odklidit naplaveniny. Údržba těchto porostů je podstatně náročnější nežli údržba TTP na horách, kde na to jsou počítány státní dotace a podpory. O zařazení těchto ploch do LFA však doposud nedošlo.

V předposledním návrhu LFA podle EU dokonce většina KÚ z méně příznivých oblastí byla vypuštěna. Do tzv. konečné verze LFA se podařilo opět zařadit většinu KÚ zpět, doposud tam ale nejsou KÚ od Týniště nad Orlicí přes Třebechovice, Běleč a Malšovice až po Hradec Králové. Jak vypadá dopad necitlivého přístupu kompetentních orgánů k řešení urgencí a proseb vlastníků a uživatelů je dnes vidět v celé uvedené oblasti (silné zaplevelení, metrová buřeň, nesklizené plochy, absolutně nekulturní krajina) a to v bezprostřední blízkosti vodního toku, který je zásobárnou pitné vody pro Hradec Králové.

Pokud na žádné argumenty neslyší státní úředníci příslušných ministerstev, je tedy na zřizovatelích (potažmo jejich legislativních nástupcích) Přírodního parku Orlice, nalézt odborné a kvalifikované řešení.

1.2.4.3 CHKO BROUMOVSKO

CHKO Broumovsko zaujímá plochu 410 km² v Královéhradeckém kraji v broumovském výběžku. Vyhláška o zřízení CHKO Broumovsko č. 157/91 Sb. říká, že “k typickým znakům CHKO Broumovsko náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních ploch a toků, její rostlinstvo a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť a místní zástavba lidového rázu. Účelem vyhlášky je ochrana a postupná obnova hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků a vytvoření a rozvíjení ekologicky optimálního systému všestranného využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů v oblasti.” Je tedy zřejmé, že smyslem vyhlášení CHKO nebyla prostá konzervace a ochrana dochovaných přírodních hodnot, ale aktivní a tvůrčí snaha o ekologicky šetrné využívání krajiny, obnovu narušených přírodních hodnot a nalézání rovnováhy mezi přírodou a člověkem.

1.2.4.4 CHKO ČESKÝ RÁJ

Rozkládá se na území 3 krajů (Liberecký, Královéhradecký, Středočeský)- celková výměra je 181,5 km². V roce 2003 došlo k rozšíření CHKO a území Českého ráje se rozšířilo na větší

---

plochu okresu Jičín. V současné době v Královéhradeckém kraji leží 50,6 km². Toto území se nachází v severozápadní části okresu Jičín (zahrnuje 28 katastrálních území).

Celé území CHKO je rozděleno do 4 zón:

1.zóna – zde se nacházejí jen louky a pastviny. Na těchto lokalitách je třeba prioritně zajistit základní management: mokřadní louky – Podtrosecká údolí, Údolí Plakánek, Oborská louka, Rybník Vražda, Libunecké rašeliniště, Vústra, louky u Komárovského rybníka

pastviny a stepní porosty – Meziluží, Jivina, Hrada, Mužský, Kozákov

2.zóna – v této zóně se nacházejí louky a pastviny, opuštěné maloplošné historické sady, opuštěné kulturní louky. Na nejvýznamnějších a nejcennějších lokalitách je třeba prioritně zajistit základní management včetně kulturních luk, které se budou postupně převádět na louky druhově bohaté – např.: údolí Javoroky, Libuňky, Žehrovky, Klenice, Vazoveckého potoka a Jizery

3.zóna – zde je většina zemědělské půdy. Jsou zde kulturní louky a pastviny, maloplošné sady, zahrady a větší část orné půdy. Managementová opatření se budou směřovat na ornou půdu vybranou k zatravnění a k převodu na druhově bohaté louky. Jedná se o svažité pozemky v povodí, kde dochází k erozi a smyvu půdy.

4.zóna – tady se nacházejí drobné louky, zahrady a sady v zastavěných územích obcí.

Hospodaření v těchto zónách se řídí podle Obecných principů hospodaření v zónách a v prvcích ÚSES.

Tabulka č. I.106: Národní parky a chráněné krajinné oblasti v ČR k 31. 12. 2001

	Rozloha v ha		Rok vyhlášení (zřízení)	Kraj ¹⁾
	celkem	z toho MCHÚ		
Národní parky				
Krkonošský národní park	36 300	7 459	1 963	Liberecký, Královéhradecký
Podyjí	6 300	0	1 991	Jihomoravský
Šumava	68 520	7 372	1 963	Jihočeský, Plzeňský
České Švýcarsko	7 900	126	2 000	Ústecký
Chráněné krajinné oblasti				
Beskydy	116 000	1 607	1973	Zlínský, Moravskoslezský
Bílé Karpaty	71 500	1 286	1980	Jihomoravský, Zlínský
Blaník	4 000	111	1981	Středočeský
Blanský les	21 235	273	1989	Jihočeský
Broumovsko	41 000	2 462	1991	Královéhradecký
České Středohoří	107 000	598	1976	Ústecký, Liberecký
Český kras	13 200	2 603	1972	Středočeský
Český ráj	12 500	1 101	1955	Královéhradecký, Středočeský, Liberecký
Jeseníky	74 000	4 117	1969	Olomoucký, Moravskoslezský
Jizerské hory	35 000	1 684	1967	Liberecký
Kokořínsko	27 000	2 327	1976	Středočeský, Ústecký, Liberecký
Křivoklátsko	63 000	1 199	1978	Středočeský, Plzeňský
Labské pískovce	22 100	294	1972	Ústecký
Litovelské Pomoraví	9 600	1 125	1990	Olomoucký
Lužické hory	35 000	228	1976	Ústecký, Liberecký
Moravský kras	9 200	1 170	1956	Jihomoravský
Orlické hory	20 000	410	1969	Královéhradecký, Pardubický
Pálava	7 000	770	1976	Jihomoravský
Poodří	8 150	281	1991	Moravskoslezský
Slavkovský les	64 000	852	1974	Plzeňský, Karlovarský
Šumava	94 480	3 048	1963	Plzeňský, Jihočeský
Třeboňsko	70 000	3 887	1979	Jihočeský
Žďárské vrchy	71 500	1 299	1970	Pardubický, Vysočina
Železné hory	38 000	852	1991	Pardubický, Vysočina

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ kraj, na jehož území se chráněná krajinná oblast rozprostírá převažující měrou

Tabulka č. I.107: Maloplošná chráněná území podle krajů k 31. 12. 2001

ČR, kraje	Celkem	v tom			
		národní přírodní památka	národní přírodní rezervace	přírodní památka	přírodní rezervace
Počet¹⁾					
Česká republika	2 042	101	110	1 121	710
Hl. m. Praha	88	7	-	66	15
Středočeský	208	15	15	104	73
Jihočeský	276	10	12	170	84
Plzeňský	162	5	6	79	72
Karlovarský	65	7	6	25	27
Ústecký	128	13	11	57	47
Liberecký	99	8	7	49	35
Královéhradecký	110	1	5	67	37
Pardubický	93	2	3	51	37
Vysočina	166	3	7	90	66
Jihomoravský	258	12	17	140	89
Olomoucký	131	10	11	61	49
Zlínský	159	3	6	114	36
Moravskoslezský	125	6	10	52	57
Rozloha (ha)					
Česká republika	90 952	2 691	27 873	26 641	33 747
Hl. m. Praha	2 133	98	-	1 089	946
Středočeský	12 003	124	5 546	850	5 482
Jihočeský	12 762	463	3 141	4 945	4 214
Plzeňský	8 301	227	787	4 650	2 637
Karlovarský	3 330	166	1 606	752	807
Ústecký	2 961	111	784	716	1 351
Liberecký	6 023	259	2 626	1 401	1 737
Královéhradecký	11 868	334	2 531	7 667	1 335
Pardubický	5 232	3	1 830	655	2 744
Vysočina	5 393	86	947	768	3 592
Jihomoravský	7 993	330	2 648	1 594	3 421
Olomoucký	5 972	109	3 144	563	2 156
Zlínský	1 758	95	326	583	753
Moravskoslezský	5 222	286	1 957	407	2 572

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ počet maloplošných chráněných území za ČR neodpovídá součtu za kraje, neboť některá MCHÚ se rozkládají na území více krajů

Tabulka č. I.108: Maloplošná chráněná území podle okresů k 31. 12. 2001

Kraj, okresy	Celkem	v tom			
		národní přírodní památka	národní přírodní rezervace	přírodní památka	přírodní rezervace
Počet¹⁾					
Královéhradecký kraj	110	1	5	67	37
Hradec Králové	15	-	1	11	3
Jičín	37	-	-	30	7
Náchod	13	1	2	4	6
Rychnov n. K.	34	-	2	12	20
Trutnov	13	-	1	11	1
Rozloha (ha)					
Královéhradecký kraj	11 868	334	2 531	7 667	1 335
Hradec Králové	207	-	5	166	35
Jičín	1 436	-	-	1 003	433
Náchod	2 939	334	2 046	17	541
Rychnov n. K.	474	-	116	61	297
Trutnov	6 812	-	363	6 421	28

Zdroj: ČSÚ

počet maloplošných chráněných území za kraj neodpovídá součtu za okresy, neboť některá MCHÚ se rozkládají na území více okresů

I.3 REGISTR PRODUKČNÍCH BLOKŮ

Tabulky a mapy prezentují území Královéhradeckého kraje, jenž zahrnuje celkem 962 katastrálních území, rozkládajících se na ploše bývalých okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov.

Grafický výstup je proveden na základě registru produkčních bloků podle jednotlivých kategorizačních podmínek v měřítku 1:500 000 pro Královéhradecký kraj a v měřítku 1:2000000 pro území ČR. Mapky v rozsahu celé ČR jsou vytištěny k zhodnocení korelace ukazatelů v Královéhradeckém kraji a v ČR.

I.3.1 ÚVOD

Registr produkčních bloků (RPB) je klíčovou součástí Integrovaného administrativního a kontrolního systému (IACS) pro oblast podpor na plochy. IACS je ve všech členských státech EU využíván pověřenými institucemi k administraci a kontrole zemědělských dotací.

Registr produkčních bloků eviduje pozemky, na nichž probíhá zemědělské hospodaření v reálných hranicích na zemském povrchu. Informace o těchto pozemcích jsou složeny ze dvou částí:

grafická část:

- informace o tvaru, poloze vnějších a vnitřních hranic, výměře bloku,

popisná část:

- kód produkčního bloku, číslo zemědělské parcely,
- informace o užívání (kultura, kód uživatele, závlahy, ekologické zemědělství),
- geografická identifikace (kód katastrálního území, název mapového listu ZM10, souřadnice středu bloku v JTSK),
- kategorizace bloku (svažitost, nadmořská výška, BPEJ, faktory omezující hospodaření, LFA)

Registr se vytváří postupně na území celé České republiky s využitím metod DPZ¹, GIS² a digitální kartografie na základě ortofotomap³ zhotovených z aktuálních leteckých snímků území. Při jeho tvorbě je důsledně zaváděna dvoustupňová hierarchie: produkční blok – zemědělská parcela. Produkční blok nemusí být již dále dělen nebo může být rozdělen na dvě nebo více zemědělských parcel.

Registr je budován jako výkonný nástroj pro administraci a kontrolu zemědělských dotací.

¹ Dálkový průzkum Země – technologie využívající jako primární zdroj informace obvykle letecký nebo družicový snímek zájmového území

² Geografický informační systém – slouží pro získávání, správu, analýzu a zobrazování libovolných prostorově orientovaných dat

³ letecký snímek charakterizovaný centrální projekcí transformovaný do projekce pravoúhlé

I.3.2 PRODUKČNÍ BLOK A ZEMĚDĚLSKÁ PARCELA - ZÁKLADNÍ DEFINICE

Definice 1: Produkční blok

Produkční blok (PB) je souvislá plocha zemědělské půdy, na níž probíhá pěstování plodin nebo jiné zemědělské hospodaření, která je vymezena pevnými terénními hranicemi.

Pevnou terénní hranicí jsou míněny především:

- hranice lesa,
- příkop u silnice,
- pás zeleně okolo vodního toku,
- trvalá polní cesta,
- mez,
- trvalý příkop,
- začátek zastavěného území.

Definice 2: Vnitřní rozdělení produkčního bloku

Produkční blok může být dále rozdělen na jednotlivé *zemědělské parcely (ZP)*. Toto dělení se zavádí, pokud uvnitř produkčního bloku probíhá hranice kultur a/nebo užívání.

Definice 3: Kultura a užívání produkčního bloku (zemědělské parcely)

Kulturou a užíváním *produkčního bloku nebo zemědělské parcely* se myslí skutečná kultura a uživatel ke dni provádění verifikace.

I.3.3 IDENTIFIKACE PRODUKČNÍCH BLOKŮ

Pravidlo 1: Identifikace produkčního bloku

Každému produkčnímu bloku je v průběhu vytváření registru PB přiřazen pracovní kód, který umožňuje jeho identifikaci v rámci celé ČR.

Pravidlo 2: Označení zemědělské parcely

Zemědělské parcely jsou v rámci produkčního bloku označeny pořadovým číslem.

Pravidlo 3: Nejmenší výměra zemědělské parcely

Nejmenší výměra zemědělské parcely, která se zakreslí v průběhu verifikace, není přesně stanovena a řídí se následujícím pravidlem: zemědělská parcela je identifikována, pokud je vzhledem k rozlišení leteckého snímku možné rozpoznat průběh její hranice, zakreslit tuto hranici do pracovní mapy a zjistit o ní základní popisné informace. (Toto pravidlo platí identicky pro produkční bloky, které nejsou dále děleny na zemědělské parcely)

Nařízení EU uvádí jako nejmenší výměru zemědělské parcely 0,3 ha. Vzhledem k rozlišení snímku a zvolenému měřítku pracovních map používaných při verifikaci (1:7800), je reálné identifikovat zemědělské parcely o výměře okolo 0,1 ha. Výměra 0,02 ha (200 m²) představuje přibližnou mez pro zakres „díry“ uvnitř produkčního bloku.

V současné době probíhá příprava na proces vzniku evidence půdy podle novely zákona 252/1997 Sb. Každý subjekt, který bude od roku 2004 žádat o poskytnutí dotací na zemědělskou půdu (z národních i evropských fondů) musí mít pozemky, na nichž hospodaří, zařazené v této evidenci, která vzniká s přímým využitím již existujících dat RPB. Po nabytí účinnosti novely zákona (pravděpodobně po 1. 6. 2003) musí každý zájemce o zařazení svých pozemků do evidence podat tzv. ohlášení, kde uvede informace o své osobě a také soupis užívaných pozemků. K tomu, aby tato ohlášení byla připravena včas a správně, poskytují jednotlivé ZA MZe uživatelům půdy odbornou pomoc, která spočívá v provedení konzultace se zemědělcem s cílem provést aktualizaci a případné upřesnění údajů v RPB. V této souvislosti je tedy třeba zmínit, že kompetentním pracovištěm pro poskytnutí odborné pomoci jsou jednotlivé ZA.

Tabulka č. I.109: Základní statistika RPB v Královéhradeckém kraji.

OKRES / KRAJ	ZÁKLADNÍ STATISTIKA			
	počet	výměra	počet	výměra
	PB	PB	DB	DB
Hradec Králové	2 711	56 610,73	5 651	56 610,62
Jičín	4 850	54 470,91	8 104	54 471,10
Náchod	3 996	46 031,73	7 590	46 031,64
Rychnov nad Kněžnou	5 378	47 445,51	8 747	47 445,56
Trutnov	5 372	40 909,50	7 754	40 909,55
KHK	22 307	245 468,38	37 846	245 468,47
SUMA ČR	306 272	3 709 423,67	533 521	3 709 427,49

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

I.3.4 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE KULTURY, INTENZITY ZAVLAŽOVÁNÍ A REŽIMU EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

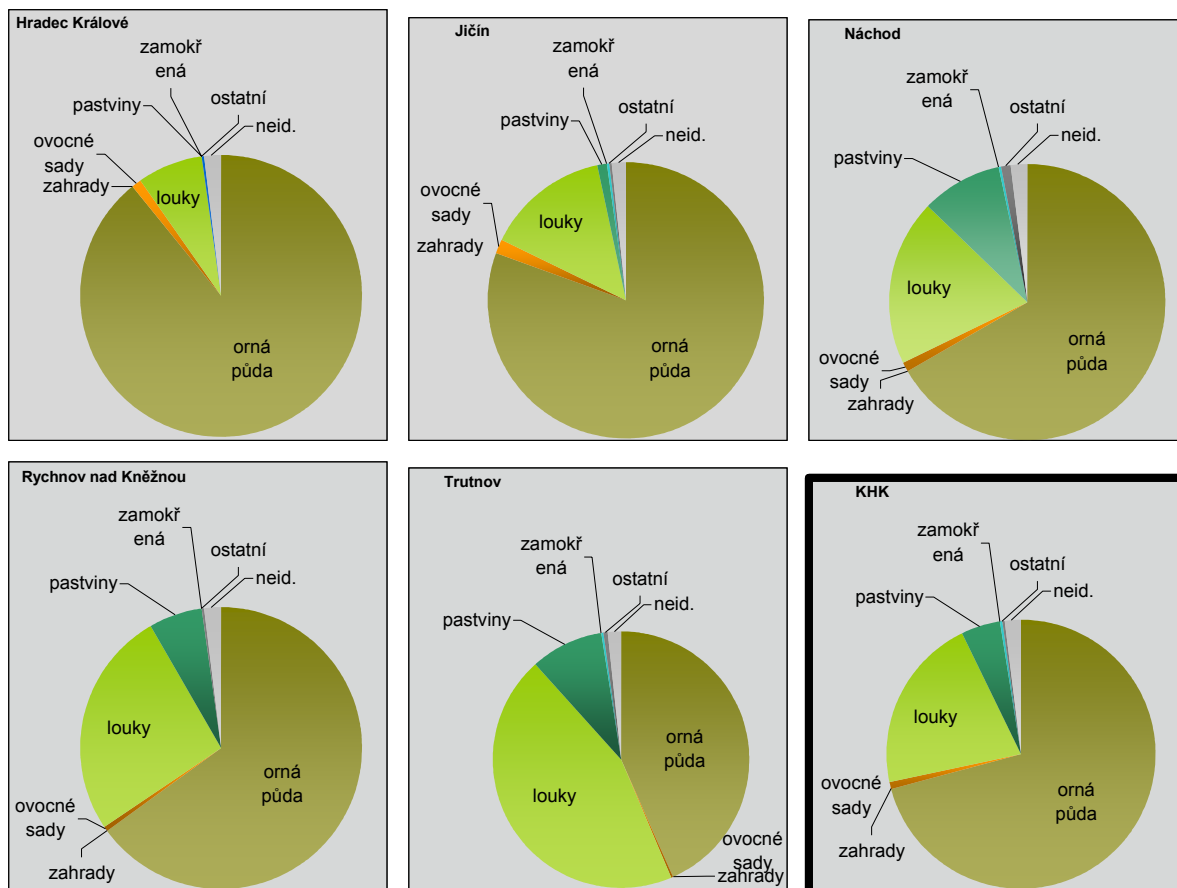
Vstupní data použitá pro tabulkový a grafický výstup byla pořízena z registru produkčních bloků nacházejících se na území Královéhradeckého kraje. Data byla pořízena na základě tzv. „primární a kontrolní verifikace“, přímo od uživatelů jednotlivých dílů bloků .

I.3.4.1 Kategorizace zemědělské půdy podle kultury

Mapové přílohy I.22, I.28 - I.31, I.36 - I.39, I.44 - I.47, I.49 - I.52.

Jednotlivé kategorie charakterizují reálnou kulturu nacházející se na zemědělské parcele. Kategorie "ostatní zemědělská půda" označuje případy, pro které nevyhovují žádné z kategorií 1-6 a kategorie "neidentifikovaná kultura" se používá obvykle v případě, kdy je na produkčním bloku více uživatelů a pro danou zemědělskou parcelu jsou informace k dispozici pouze od uživatele jiných zemědělských parcel na bloku nebo není známa vůbec.

Graf č. I.4: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckém kraji podle kultur.

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.4.2 Kategorizace zemědělské půdy podle intenzity zavlažování

Mapové přílohy I.32 a I.33.

Tabulka a mapa zobrazují informace o zavlažování zemědělské půdy v oblasti, z hlediska jeho intenzity. Rozlišujeme čtyři kategorie. Trvalé zavlažování, občasné zavlažování, nevyužívanou závlahu (pokud jsou na místě prostředky, ale nejsou využívány) a není známo. Kromě intenzity jsou sledovány ještě další faktory, jako technické provedení závlahy a druh závlahy.

Pro tuto tabulku a mapu je stěžejní faktor intenzity.

I.3.4.3 Kategorizace zemědělské půdy v režimu ekologického zemědělství

Mapové přílohy I.27, I.34, I.35 a I.48.

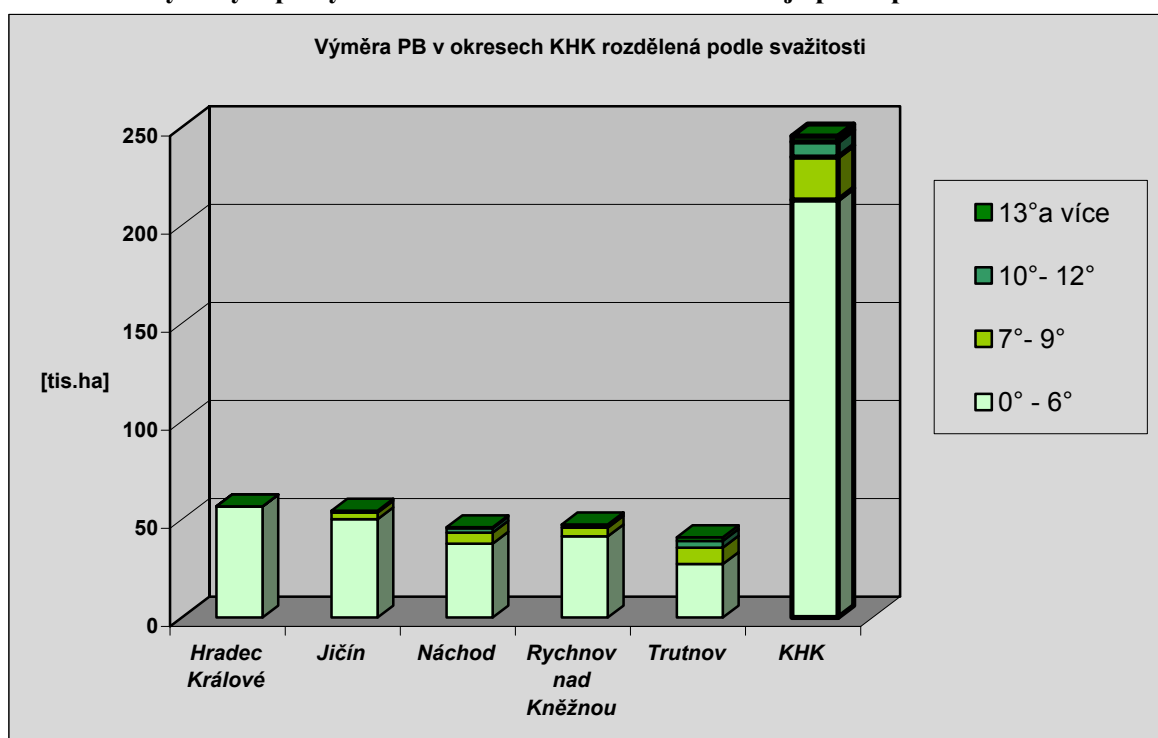
Tabulka a mapa představují produkční bloky nebo zemědělské parcely, na kterých probíhá hospodaření v režimu ekologického zemědělství, značíme buďto kategorii EZ pro probíhající ekologické zemědělství nebo PEZ - přechodné ekologické zemědělství, kde provozovatel absolvuje tříletou zkušební lhůtu pro dosažení statutu EZ.

I.3.5 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE SVAŽITOSTI

Mapové přílohy I.18, I.42, I.43, I.55 a I.56.

Vstupní data byla pořízena z digitálního modelu terénu (DMT), který vznikl na základě vektorových dat ZABAGED.

Graf č. I.5: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje podle průměrné svažitosti

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

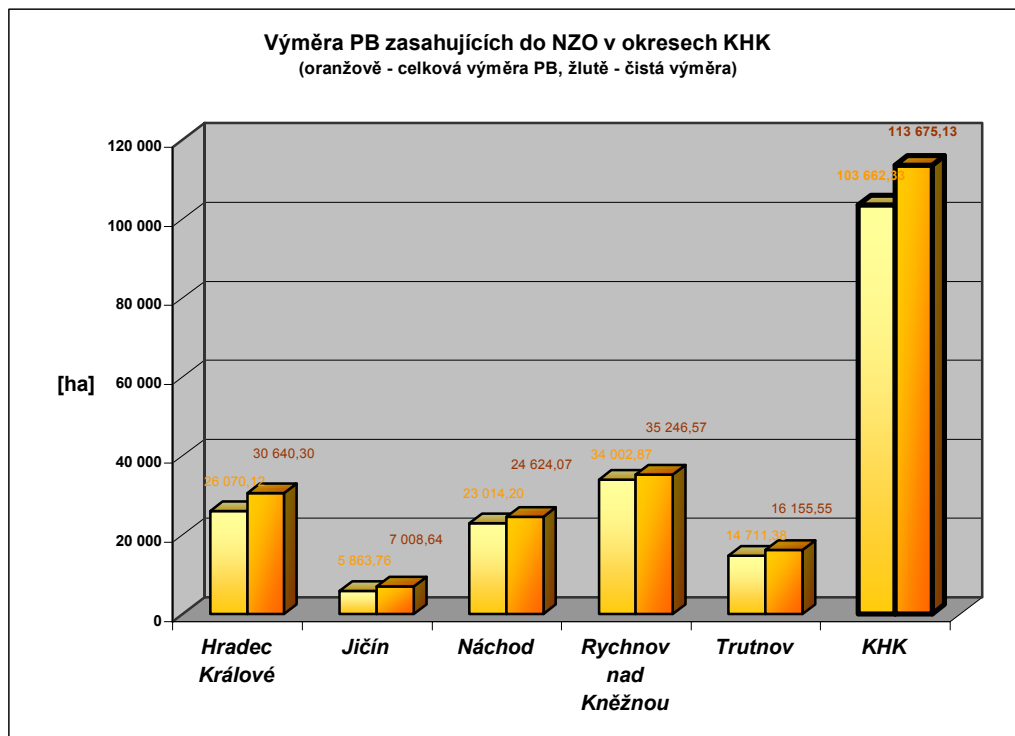
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.6 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE NZO (NITRÁTOVĚ ZRANITELNÉ OBLASTI)

Jde o území, kde se vyskytují povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody.

Podkladem mapy je barevný ortofoto snímek s grafickým výstupem z registru produkčních bloků ležících na území NZO. Data poskytl Výzkumný ústav vodohospodářský Praha (VÚV).

Graf č. I.6: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v NZO

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

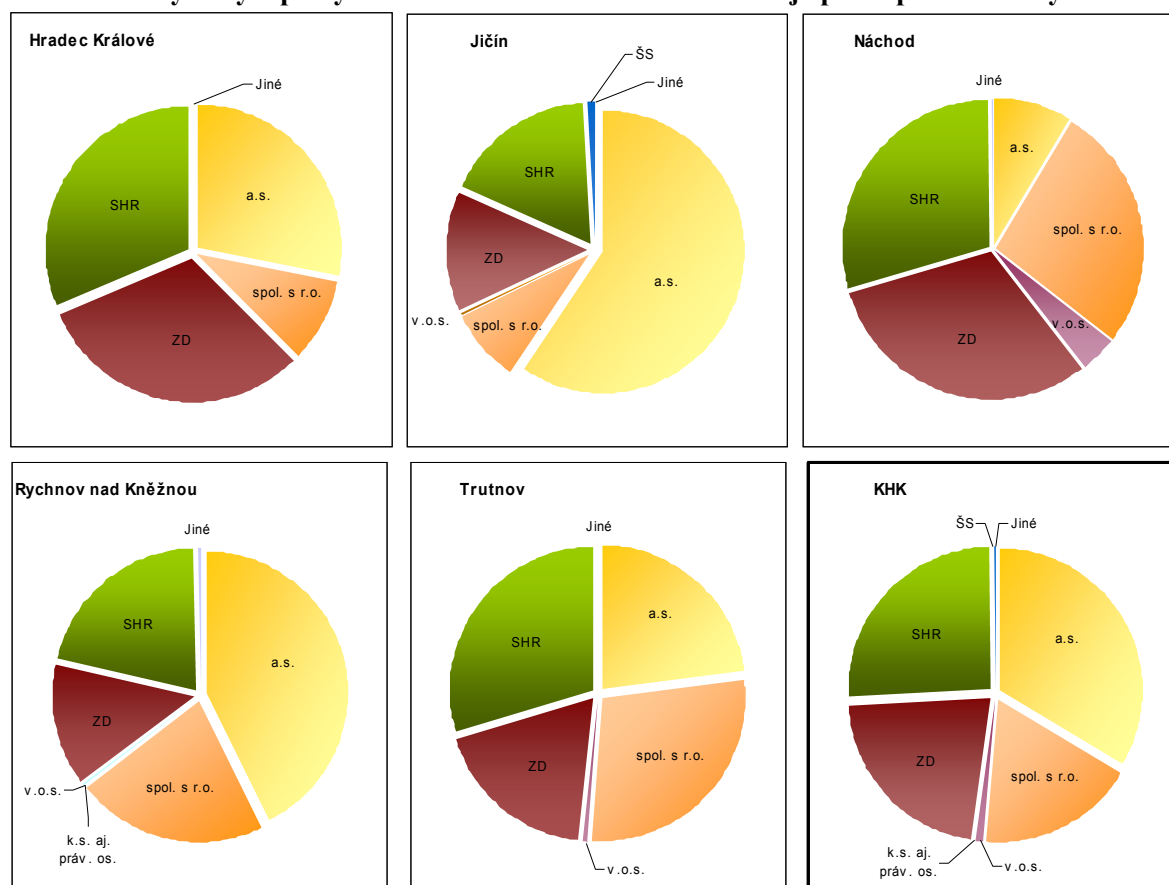
I.3.7 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PRÁVNÍ FORMY UŽÍVÁNÍ

Mapová příloha I.20.

Grafický výstup je proveden z registru produkčních bloků ležících na území Královéhradeckého kraje dle právních forem užívání.

Data použité v mapě o právních formách užívání vznikly v období tzv. „první a druhé verifikace“, kdy zástupci jednotlivých zemědělských agentur předávali informace přímo o daném území.

Graf č. I.7: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje podle právní formy užívání

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

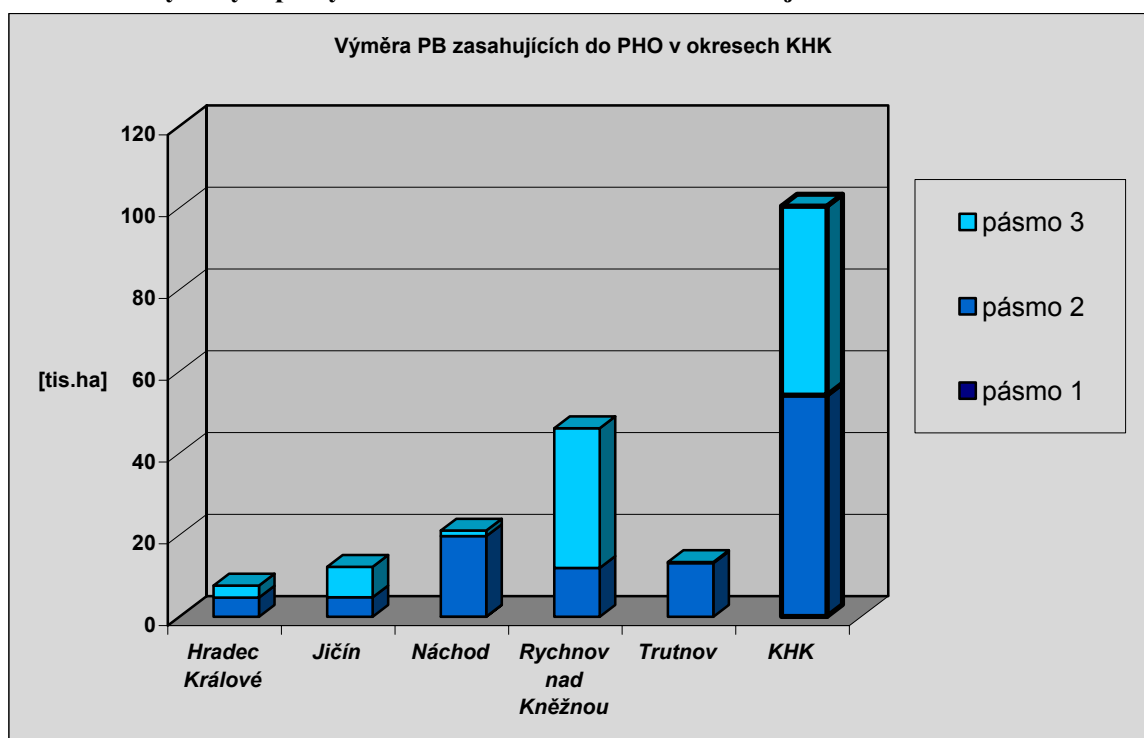
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.8 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PHO (PÁSMO HYGIENICKÉ OCHRANY)

Grafický výstup je proveden z registru produkčních bloků ležících na území PHO.

PHO je součástí hydro-ekologického informačního systému (HEIS) a rozděluje se na tři pásma hygienické ochrany a to na I. stupeň, který slouží k ochraně vodního zdroje v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení, na II. stupeň, který slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti na III. stupeň. Data poskytl Výzkumný ústav vodohospodářský Praha (VÚV).

Graf č. I.8: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v PHO

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

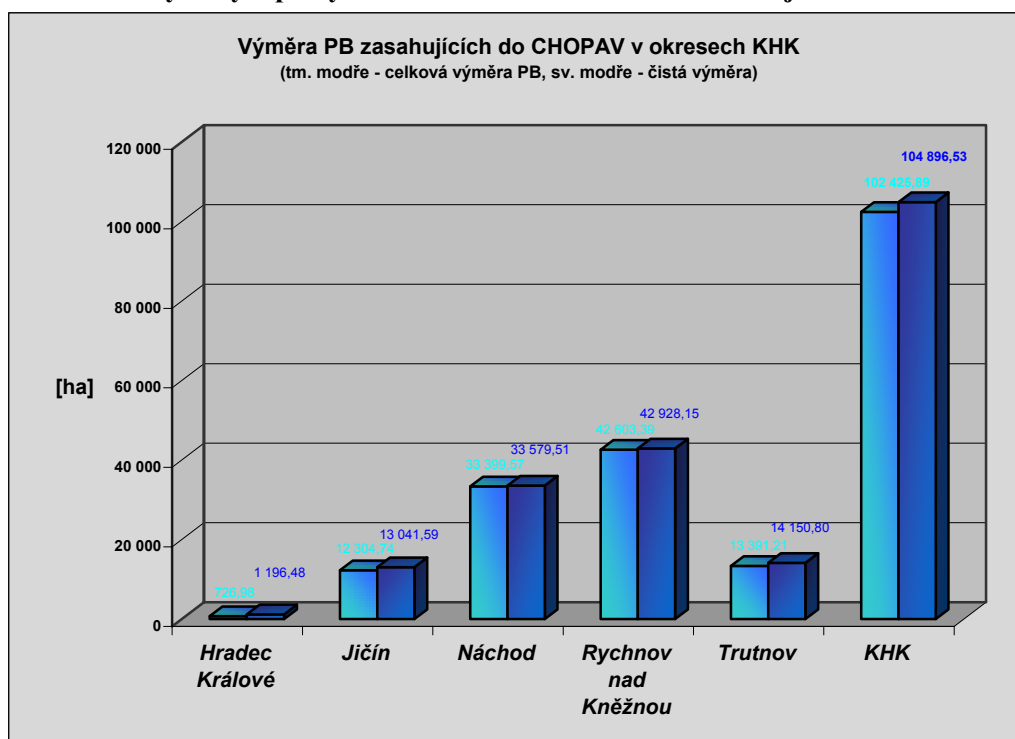
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.9 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE CHOPAV (CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD)

Mapová příloha I.26.

Zdrojová data pro CHOPAV na jejichž základě proběhla kategorizace dodal VÚV Praha. Mapa ukazuje produkční bloky ležící v jednotlivých CHOPAV, které jsou vybarveny podle příslušnosti k nim. Příslušnost produkčního bloku do CHOPAV znamená pro zemědělce hospodařícího na tomto území velká omezení co se týče odvodňování, odlesňování, nebo těžby rašeliny.

Graf č. I.9: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v CHOPAV

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

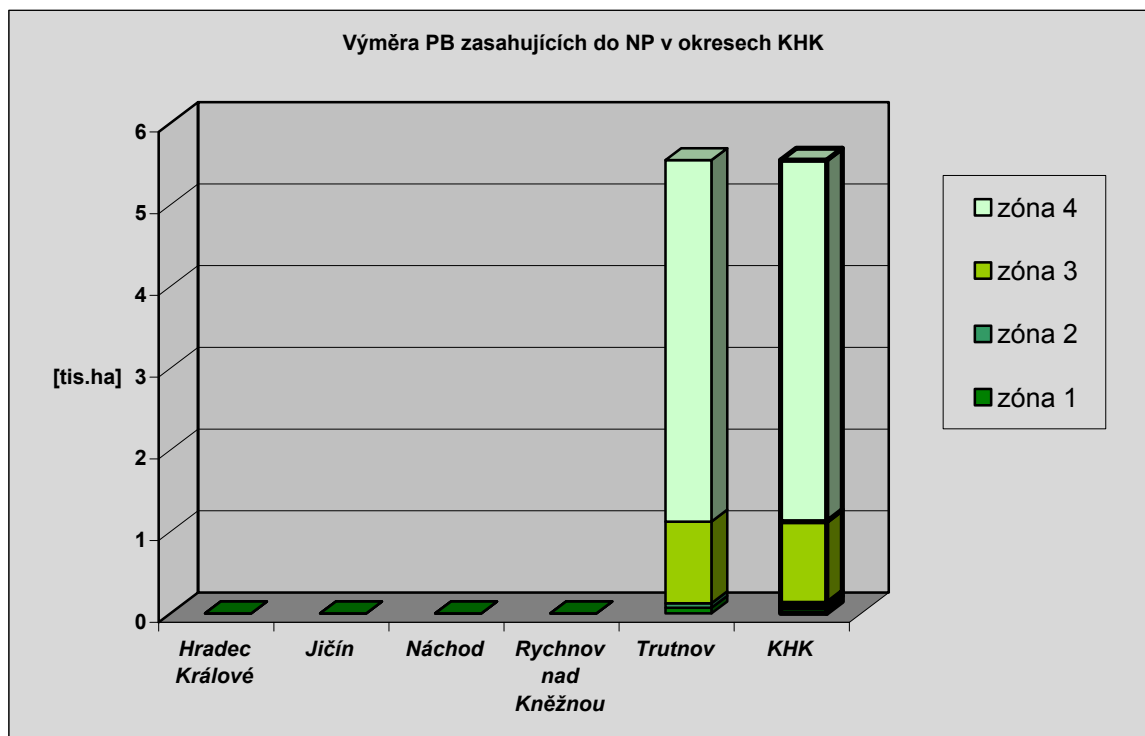
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.10 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY V ZCHÚ (ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ)

Mapové přílohy I.23 - I.25.

Rozlišujeme NP (národní parky) data k nim jsme obdrželi ze SNP, dále CHKO (chráněné krajinné oblasti) data poskytl SCHKO (správa chráněných krajinných oblastí) a MCHÚ (maloplošné chráněné území) jejichž data máme od AOPK (agentura ochrany přírody a krajiny). Na základě těchto dat byla provedena kategorizace. V případě že při kategorizaci došlo k tomu, že jeden produkční blok spadl najednou do dvou různých zón ochrany, byla mu vždy přiřazena ta s vyšší ochranou. Stejně se postupovalo s produkčními bloky, které leží zároveň např. v NP či MCHÚ. Takovému bloku byla přiřazena informace o příslušnosti do oblasti s vyšší ochranou v tomto případě MCHÚ. Mapa zvýrazňuje produkční bloky ležící v MCHÚ a jednotlivých zónách NP a CHKO. NP i CHKO mají čtyři zóny ochrany, přičemž I. zóna má ochranu nejvyšší a IV. zóna nejnižší. Nejvyšší stupeň ochrany je v MCHÚ pak následují NP a jako poslední jsou CHKO. Příslušnost produkčního bloku do ZCHÚ znamená pro zemědělce hospodařícího na tomto území značná omezení.

Graf č. I.10: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v NP

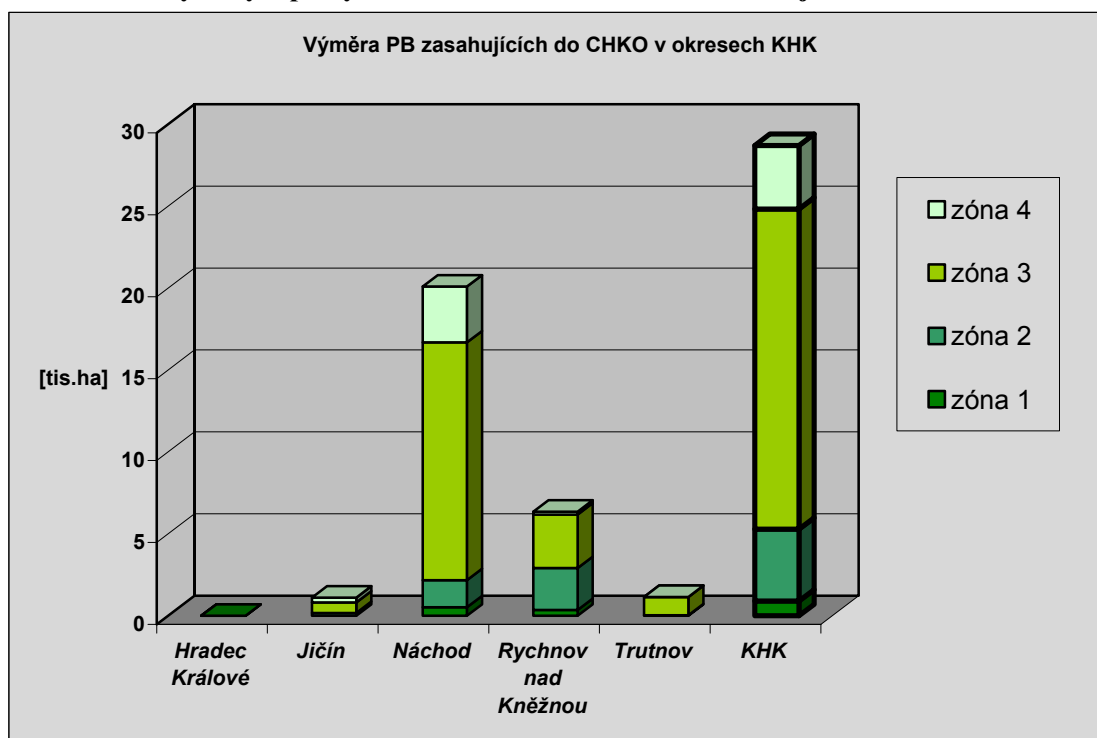

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

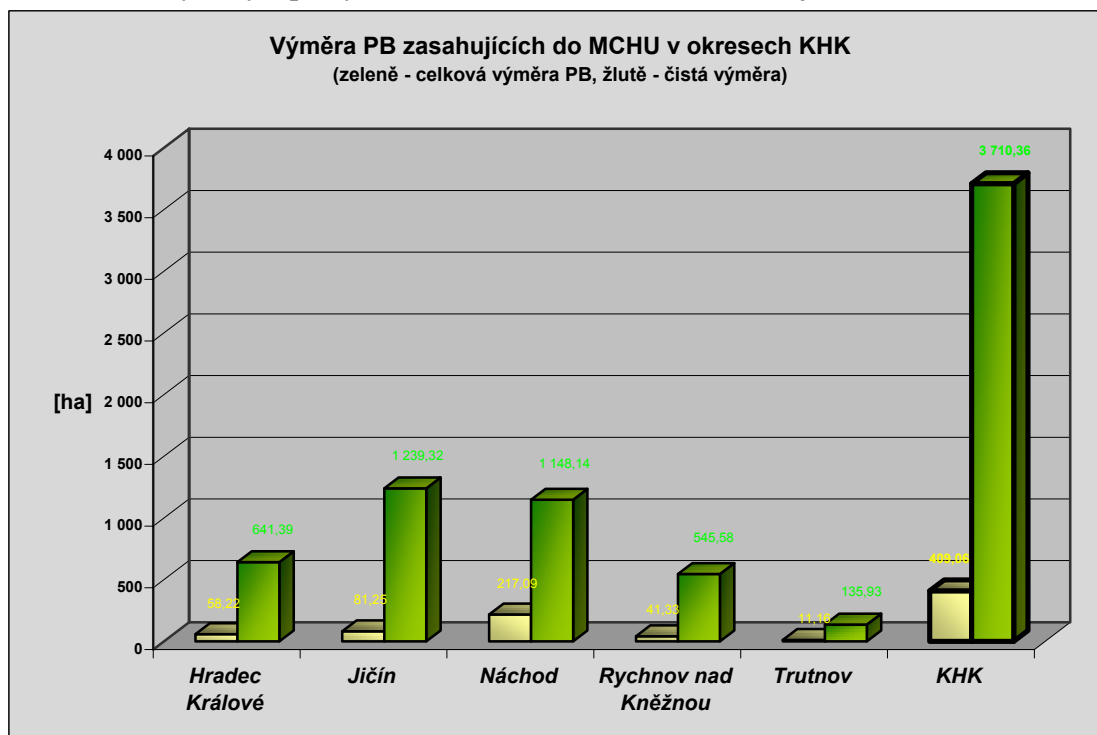
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

Graf č. I.11: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v CHKO

Zdroj: Ekotoxa Opava
 Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002
 Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

Graf č. I.12: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v MCHU

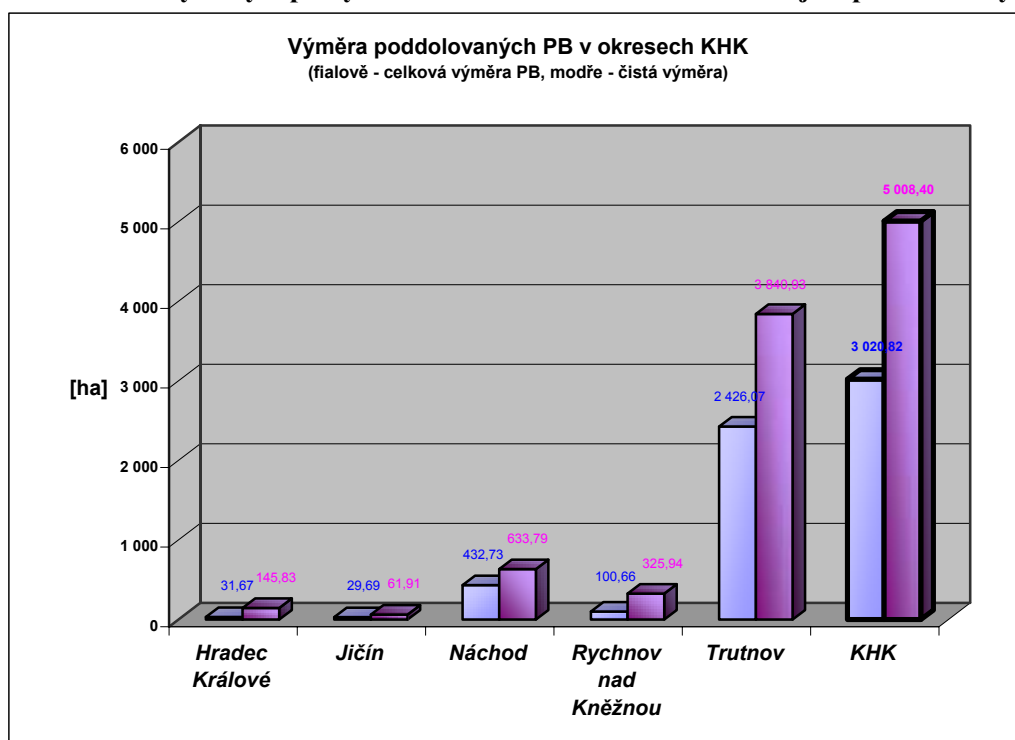

Zdroj: Ekotoxa Opava
 Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002
 Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.11 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE PŮ (PODDOLOVANÁ ÚZEMÍ)

Data PŮ nám poskytl Geofond Praha. Na základě těchto dat byla provedena kategorizace jejíž výsledkem je mapa, ve které jsou zakresleny plochy jednotlivých dolů a jsou vybarveny produkční bloky ležící nad nimi.

Graf č. I.13: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v poddolovaných územích

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

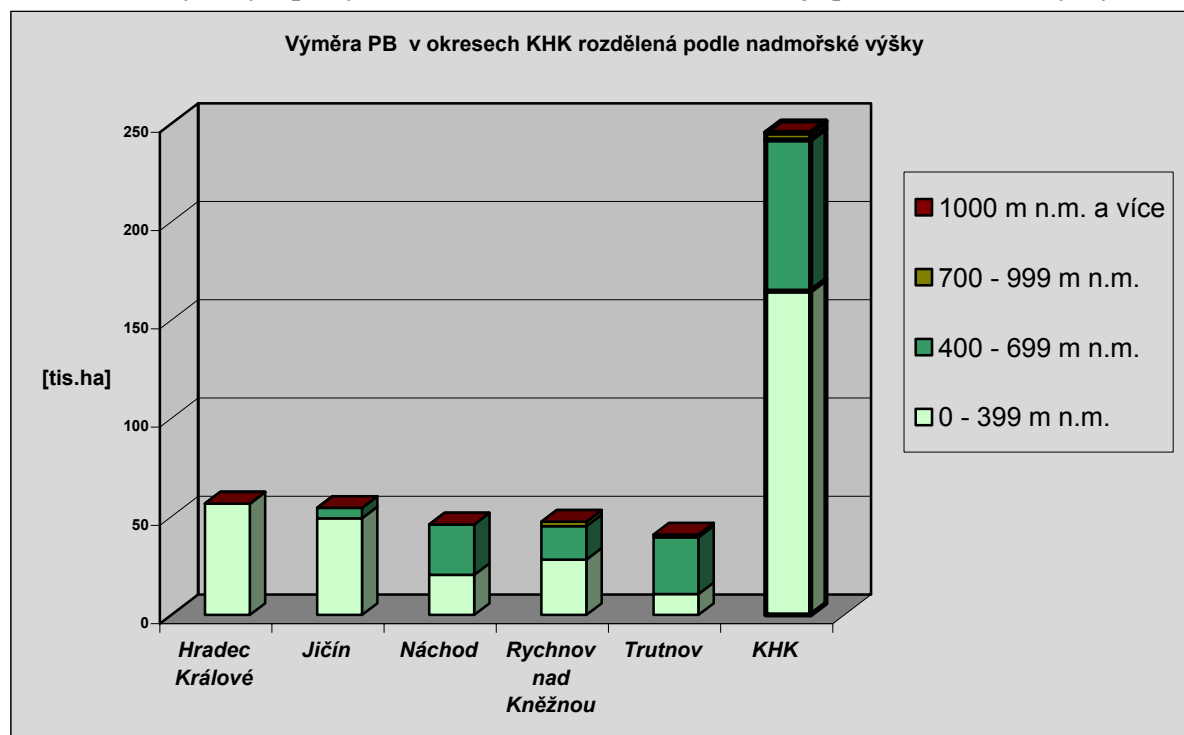

I.3.12 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE STŘEDNÍ NADMOŘSKÉ VÝŠKY

Mapové přílohy I.19, I.40, I.41, I.53 a I.54.

Byla určena na základě výpočtů z DMT (digitální model terénu). Je určena váženým průměrem na plochu jednotlivých produkčních bloků na celé metry. V mapě jsou produkční bloky rozčleněny do kategorií po 50-ti metrech.

Graf č. I.14: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje podle stř. nadm. výšky

Zdroj: Ekotoxa Opava

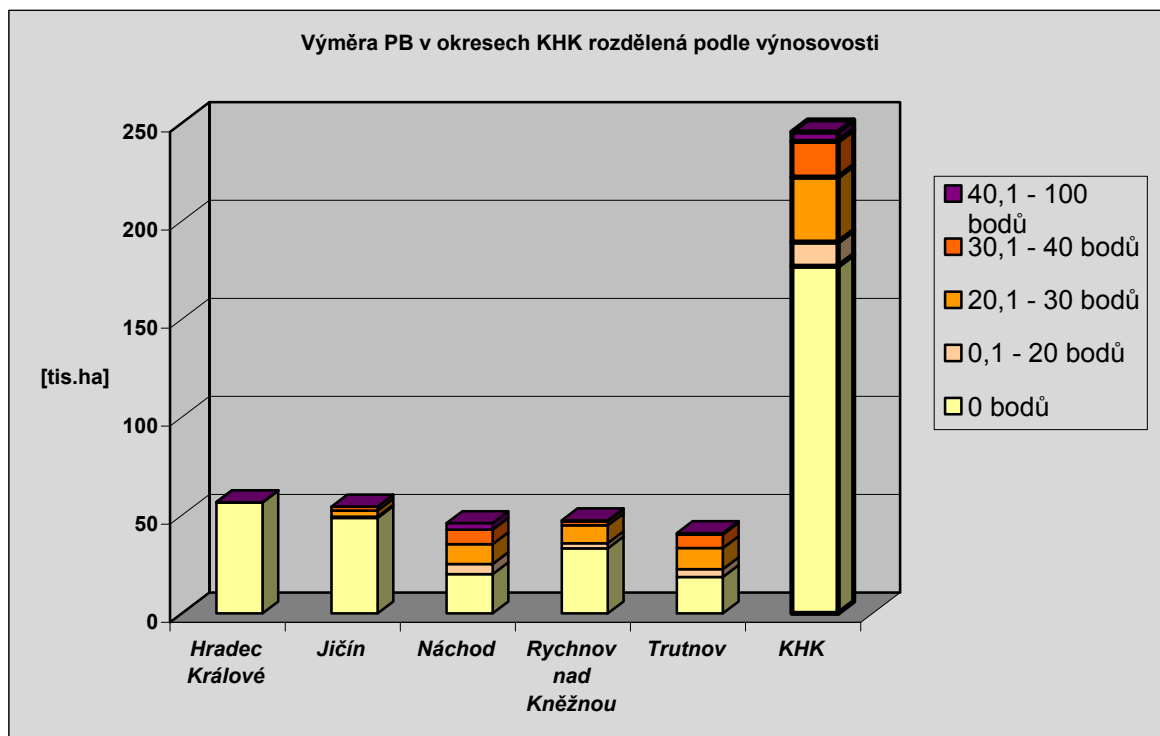
Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.13 BODOVÉ HODNOTY VÝNOSNOSTI NA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDĚ

Stanovení výnosovosti půd v bodech pro kategorizaci zemědělského území vychází z integrace dostupných informací o zemědělském území. Výchozím ukazatelem je charakteristika jednotlivých BPEJ včetně jejich ekologických i ekonomických informací.

Graf č. I.15: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje podle výnosnosti

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

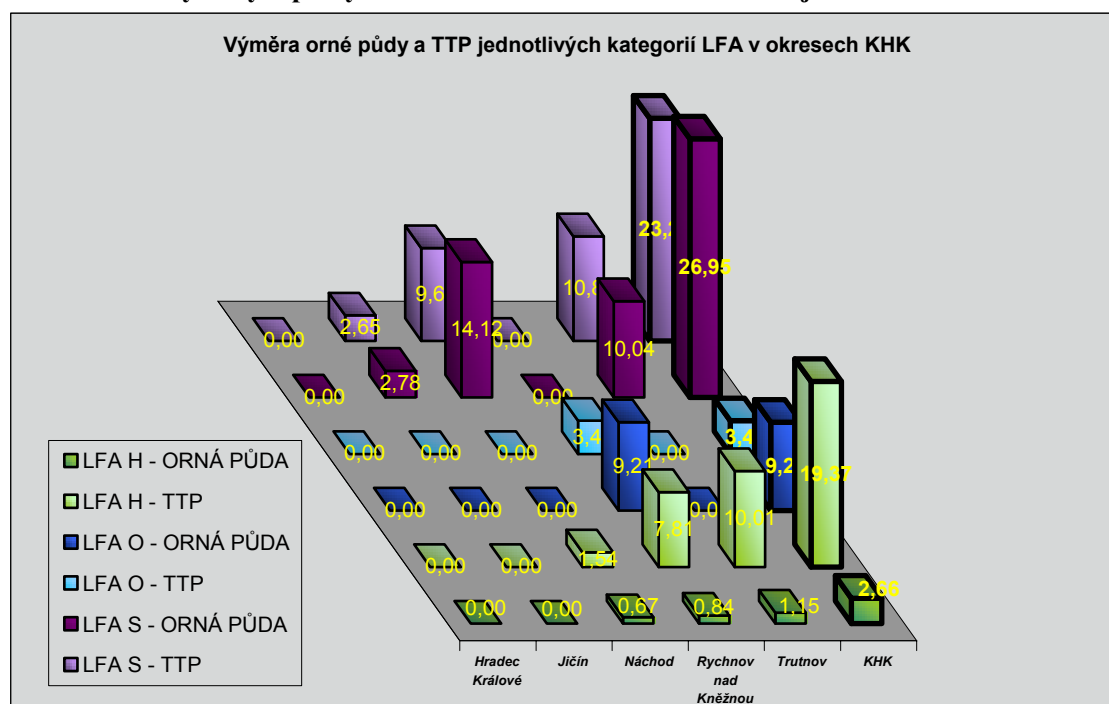
Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

I.3.14 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY PODLE LFA

Mapová příloha I.21.

Kategorie LFA byly stanoveny na základě několika vstupních podkladů. Od VÚZE jsme obdrželi seznam obcí zařazených do kategorií H-horská, S-specifická, O-ostatní, N-nezařazeno do LFA. Od VÚMOP jsme obdrželi vektorová data polygonů s bodovým hodnocením výnosnosti na území obcí zařazených VÚZE do LFA. V registru produkčních bloků jsme měli ke každému PB na základě analýzy nad DMT určenou střední nadmořskou výškou a střední svažitostí. Z těchto vstupních údajů jsme na základě klíče vytvořeného ve spolupráci Mze, VÚZE a VÚMOP provedli detailnější rozčlenění produkčních bloků do méně příznivých oblastí.

Graf č. I.16: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v LFA

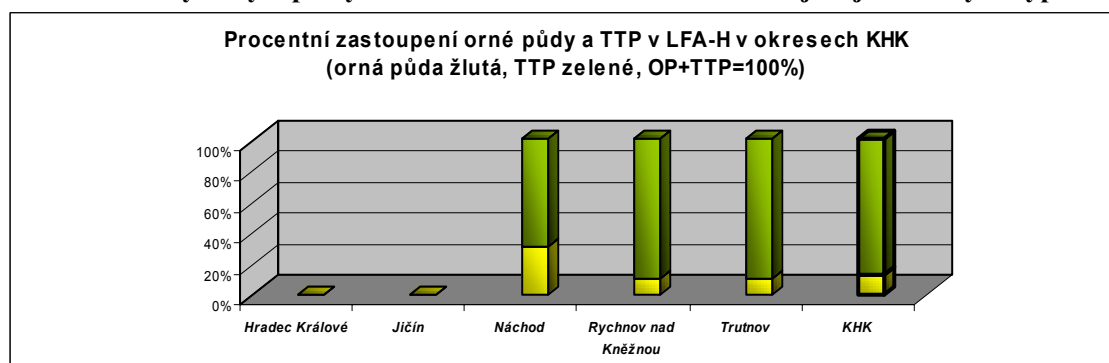

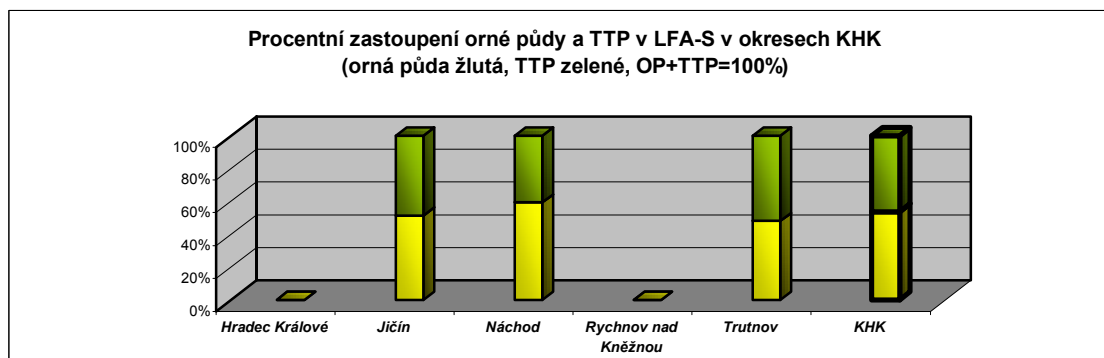
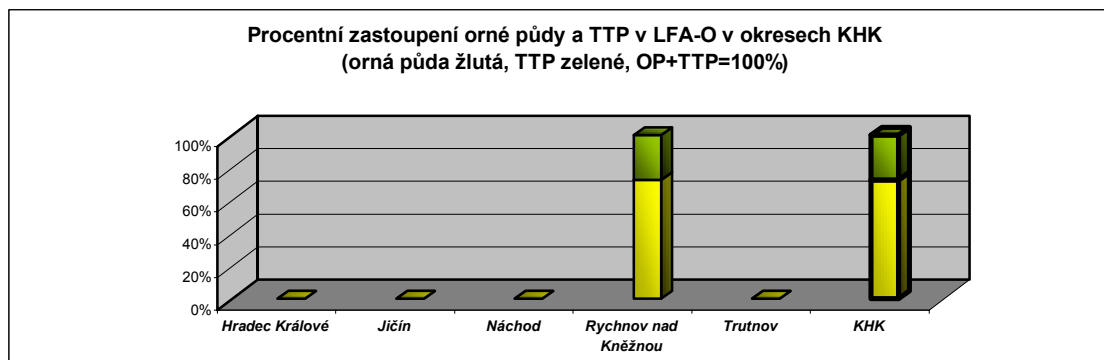
Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

Graf č. I.17: Výměry a počty dílů bloků Královéhradeckého kraje v jednotlivých typech LFA

Zdroj: Ekotoxa Opava

Statistika RPB zemědělské půdy, k 31.8.2002

Tabulky ke grafům v sekci DATA na přiloženém CD

Klíč:

Horské oblasti – H:

H1 - půdní bloky s identifikací střední nadmořské výšky větší nebo rovnou 700 m n.m.

H2 - půdní bloky s identifikací střední svazitosti větší nebo rovnou 7° za splnění podmínky, že střední nadmořská výška půdního bloku je nižší než 700 m n.m.

H3 - půdní bloky nesplňující výše uvedená kritéria

Ostatní LFA - O:

O1 - výnosnost půdy v půdním bloku nižší než 29,54 bodů (70 % průměru v ČR)

O2 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší nebo rovna 29,54 bodů a nižší nebo rovna 33,76 bodů (80 % průměru v ČR)

O3 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší než 33,76 bodů

Oblasti se specifickými omezeními – S:

S1 - výnosnost půdy v půdním bloku nižší než 29,54 bodů (70 % průměru v ČR)

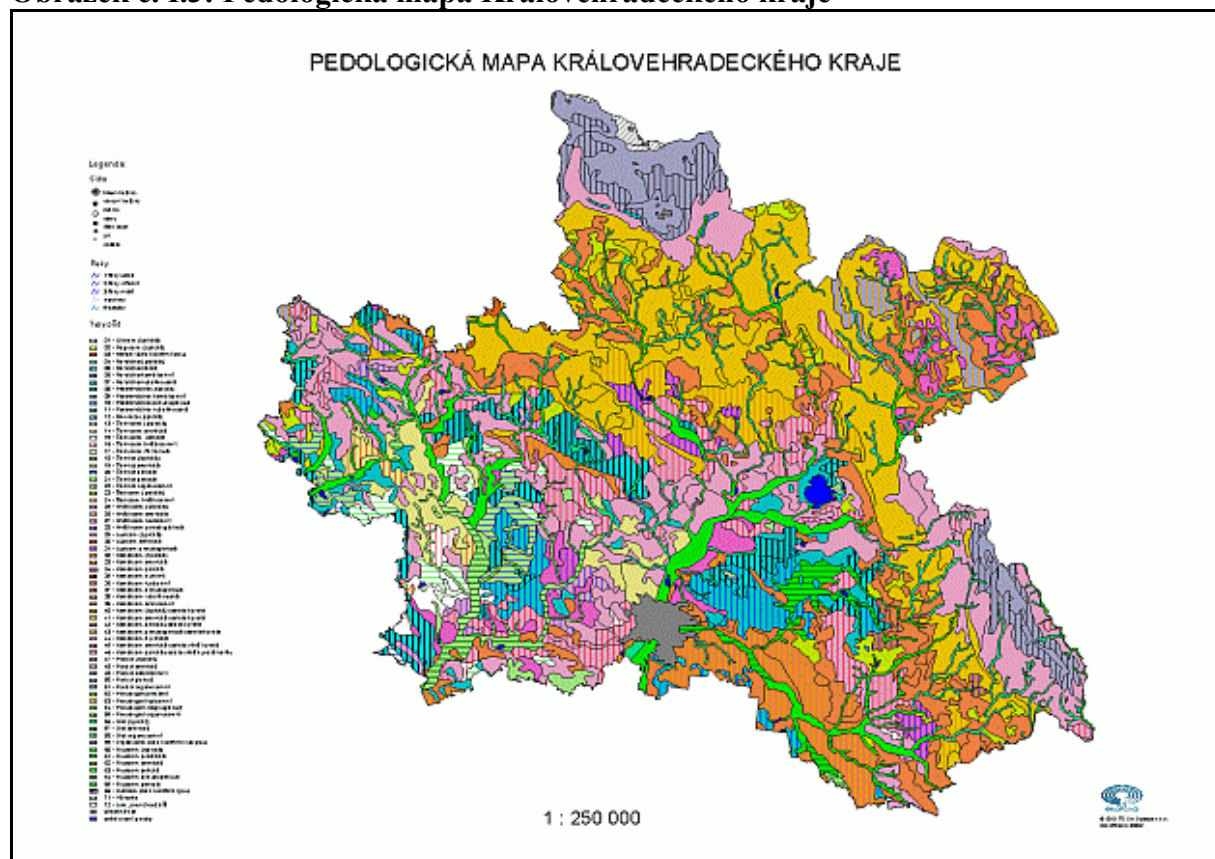
S2 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší nebo rovna 29,54 bodů a nižší nebo rovna 33,76 bodů (80 % průměru v ČR)

S3 - výnosnost půdy v půdním bloku vyšší než 33,76 bodů

I.4 PEDOLOGICKÁ MAPA

Digitální mapa vznikla na Katedře pedologie a geologie České zemědělské univerzity pod odborným vedením prof. J. Němečka digitalizací výše uvedené mapy a její transformací na digitální data říční (popř. silniční) sítě z dat DMÚ 200 poskytnutých MŽP ČR.

Obrázek č. I.3: Pedologická mapa Královéhradeckého kraje

Pozn.: Pedologická mapa ve velkém rozlišení se nachází v sekci DATA na CD

I.4.1 PEDOLOGICKÁ MAPA

Charakteristika půdních podmínek

V zájmovém území se nachází vysoká variabilita hlavních půdotvorných faktorů: geologického substrátu, klimatu, reliéfu terénu a antropogenní aktivity. Proto se zde v časovém rámci vyvinula celá řada půdních typů zahrnujících v podstatě všechny hlavní představitele Taxonomického klasifikačního systému půd, s výjimkou všeobecně málo zastoupených regosolů, vertisolů a zasolených půd. Nejvíce převažují půdy ze skupiny kambisolů a zde subtypy kambizemí zaujímají významné zastoupení všech půd. Vysoce jsou dále zastoupeny půdy ze skupiny fluvisolů – fluvizem modální a fluvizem oglejená a půdy ze skupiny luvisolů - hnědozem modální, hnědozem luvická, luvizem modální, luvizem oglejená ostatní půdní typy jsou méně významné a mají zastoupení pouze v jednotkách nebo desetinách procent.

Ze skupiny *Leptosolů* se vyskytují půdní typy litozem, ranker a rendzina. Jsou to půdy, které se vytvářejí z rozpadů pevných či zpevněných hornin, vyznačující se výraznou skeletovitostí

již ve svrchním horizontu. Běžná sekvence horizontů je O – Ah s případnými náznaky mikropodzolizace.

Fluvisoly jsou zastoupeny na značné rozloze zájmového území v subtypech modální a oglejená. Jsou to půdy bez výrazných diagnostických horizontů, avšak vždy s fluvickými diagnostickými znaky, vzniklými periodickým usazováním aluviálních sedimentů, jehož důsledkem je nepravidelný nebo zvýšený obsah humusu do hloubky až kolem 1 m i více.

Černosoly jsou zastoupeny relativně významně, především z důvodu vysoké agronomické hodnoty těchto půd. Jsou to půdy s mocným černickým humusovým horizontem, většinou s příznivou strukturou a texturou a s vysokým obsahem humusu.

Luvisoly jsou pro zájmovou oblast významným půdním typem. Jsou zastoupeny luvizemí modální a oglejenou a dále subtypy hnědozemí – modální, luvickou a oglejenou. Základním diagnostickým znakem je výskyt agriluvického horizontu a méně či více výrazného albiluvického horizontu.

Kambisoly patří obecně k nejvíce zastoupeným půdním typům. Jsou to půdy s výrazným braunifikovaným diagnostickým horizontem. Mají širokou škálu půdotvorných substrátů, textury, chemických vlastností a forem nadložního humusu.

Podzosoly jsou půdy se spodickými diagnostickými horizonty ležícími pod eluviálním horizontem. Výrazná je tendence k vytváření surového humusu. Zahrnují půdní typy podzol a kryptopodzol. Vyskytují se v horských oblastech nebo jako texturně podmíněné subtypy (podzol arenický).

Stagnosoly patří k semihydromorfním půdám. Výrazným znakem je výskyt mramorovaného diagnostického horizontu v důsledku povrchového periodického převlhčení.

Glejsoly jsou půdy s výrazným reduktomorfním horizontem v důsledku dlouhodobého provlhčení podzemní nebo i povrchovou vodou. Častá je hydrogenní akumulace humusu až tvorba rašelinného horizontu. Zástupcem je glej v několika subtypech.

Organosoly jsou půdy s holorganickými, hlavně rašelinnými horizonty o mocnosti nad 0,5 m.

Zastoupení jednotlivých půdních typů na území Královéhradeckého kraje přehledně zobrazuje Tabulka č.4.1 na konci textu.

I.4.1.1 Litozem

Výskyt

Vyskytuje se ostrůvkovitě na skalních výchozech, na hřebenech hor, zejména v severní části Krkonoš.

Charakteristika

Litozem patří k azonálním půdám, které vznikají nezávisle na klimatických poměrech všude, kde skalní podloží vystupuje blízko k povrchu. Hloubka je do 10 cm, bez diagnostických horizontů, s výjimkou humusového Ah-horizontu.

Hlavním půdotvorným procesem je humifikace spojená se slabým zvětráváním, někdy i podzolizací. Mělký humusový horizont nasedá přímo na rozpad matečné horniny.

Tyto půdy jsou mělké, skeletovité a propustné, v zemědělství využitelné jen jako součásti pastvin. Vzhledem k ostrůvkovitému rozšíření nejsou mapovány.

I.4.1.2 Ranker

Výskyt

Až na výjimky jsou to půdy kryté lesními porosty. Výskyt je v zájmovém území nízký.

Charakteristika

Je to půdní typ vyskytující se v horských oblastech, na hřebenech, prudkých svazích a deluviích. Určujícím faktorem je zde substrát a reliéf terénu. Obsah skeletu v půdě převážně vyšší jak 50%. Půdy jsou kyselé s nenasyceným sorpčním komplexem. Jsou nadměrně provzdušené, silně ohrožené erozí. Podíl organických látek v jemnozemi (do 20cm hloubky) je 7 - 40%.

I.4.1.3 Rendzina

Výskyt

Vyskytuje se rozptýleně po celém území nejvíce v subtypech typická a kambizemní.

Charakteristika

Tyto půdy jsou vázány na zvětraliny pevných a zpevněných karbonátových hornin, tj. hornin bohatých na bazické kationty (Ca, Mg), s obsahem CaCO₃ nebo MgCO₃ nad 75% ve zvětralině C-horizontu. Typickými horninami jsou vápence, dolomity, sádrovce a jejich nečisté variety. Hlavním půdotvorným procesem je humifikace, méně zvětrávání. Rendziny jsou charakteristické jednostrannou minerální bohatostí s nadbytkem Ca, Mg a nedostatkem dalších živin (hlavně K, P). Jsou to převážně mělké půdy (mají malý nerozpustný zbytek). Pevnostně nízká pórovitost a vysoká tvrdost hornin jsou příčinou skeletovitosti nad 30% v profilu do 50 cm. Půdy jsou většinou nadměrně provzdušené, v létě prosychají, jsou ohroženy erozí. Struktura půdy je drobtovitá. Půdní reakce je neutrální nebo mírně alkalická, sorpční komplex je nasycený. Úrodnost rendzin je celkově nízká.

I.4.1.4 Fluvizem modální, fluvizem oglejená

Výskyt

Jsou to půdní typy svým výskytem vázané na blízkost vodních toků, jsou však azonální, vyskytující se ve všech nadmořských výškách. Fluvizem oglejená je zastoupena více než fluvizem modální. Pokrývá široké aluviální polohy kolem větších řek. Největší plochy fluvizemí oglejených jsou v aluviu řeky Orlice a jejich přítoků Tichá a Divoká Orlice a Dědina.

Charakteristika

Fluvizemě se vyznačují se neostře diferencovaným půdním profilem, pokud do něj nezasahuje glejový proces. Rozdílný charakter usazenin výrazně ovlivňuje jednak chemismus, ale také mechanické složení a fyzikální vlastnosti. Některé fluvizemě mohou být zaplavovány nepravidelně, jednou za několik let nebo nejsou zaplavovány vůbec. Na takovýchto lokalitách postupně dochází k přechodu k jiným půdním typům nebo subtypům, často je možno zde nalézt např. fluvizem kambickou. Glejový proces se uplatňuje při vyšší hladině podzemní vody, mění tak charakter půdních vlastností i jejich úrodnost. Půdní profily nivních půd jsou obvykle velmi hluboké. Ornice je středně hluboká, šedohnědé barvy, různé textury (podle substrátu) a většinou porušené drobtovité struktury. Postupně přechází do slabě prohumózněného substrátu, někdy slabě vápnitého. Pro obsah humusu v ornici jsou typické hodnoty mezi 1,9 a 2,2 %. Půdní reakce je většinou neutrální v celém profilu a sorpční komplex je nasycen nebo plně nasycen. Agronomická hodnota spočívá ve skutečnosti, že mají velmi příznivý vodní režim a jsou půdami vhodnými pro blízkost zdrojů vody pro závlahy (zelinářské polohy). Obecně jsou dobře obdělávatelné, k výraznému zhoršení dochází procesy glejovými.

I.4.1.5 Černozem modální, černozem luvická, černozem pelická a černozem černicová

Výskyt

Nejvíce je zastoupena černozem luvická v jiho-západní části Královéhradeckého kraje, nejvýznamněji v okolí Lužce nad Cidlinou

Charakteristika

Černozemě se vytvořily v nejteplejších a nejsušších částech našeho území, v rovinném a mírně zvlněném terénu v nadmořských výškách přibližně do 320 m. Půdotvorným substrátem jsou ve většině případů spraše, v menší míře slinité sedimenty nebo písčité sedimenty. Geneze černozemí je dána specifickou humifikací velmi kvalitní výchozí organické hmoty (stepní společenstvo), která je charakteristická akumulací huminových sloučenin vázaných na bazické dvojmocné kationty (Ca, Mg).

Jsou to půdy hluboké až velmi hluboké se středně hlubokou až hlubokou ornici tmavě hnědé až černé barvy s příznivou drobtovitou strukturou. Textura je u černozemě typické hlinitá, u jiných subtypů může být těžší (černozem pelická) nebo lehčí, až písčité (černozem arenická).

Tmavý humusový horizont A_c zasahuje do hloubky až 70 cm, někdy i více, dále je méně mocný přechodový horizont AC a pod ním je plavě zbarvený půdotvorný substrát, obvykle spraš s četnými pseudomyceliemi a výkvěty uhličitánu vápenatého.

Černozemě jsou agronomicky velmi příznivé půdy. Obsah humusu kolísá od 2 do 3% s velmi příznivou kvalitou (převaha vázaných huminosložek nad volnými huminosložkami, volné fulvokyseliny téměř chybí). Fyzikální vlastnosti jsou příznivé, pouze v suchých letech mohou trpět nedostatkem vláhy. Mají dostatek živin a jsou dobře biologicky oživené.

I.4.1.6 Černice modální, černice glejová

Výskyt

Oba subtypy černic se vyskytují omezeně, vykazují vysokou úrodnost. Větší plochu černic můžeme nalézt v jižní části v okolí Nového Bydžova Osic a Chlumce nad Cidlinou.

Charakteristika

Půdy s černickým A_c horizontem. Půdotvorným substrátem jsou zpravidla aluviální sedimenty, často karbonátové, vždy sorpčně nasycené. Tvoří se zpravidla v širokých nivách řek s lužním půdotvorným procesem, kdy tvorba půdy je již méně rušena záplavami. Hladina podzemní vody bývá 1 – 2 m pod povrchem, u glejových subtypů i v hloubce < 1 m. Často se černice vyskytují i v nealuviálních depresích vyplněných deluviálními sedimenty. Černicový A_{ml} horizont je 30 a více cm mocný, velmi humózní, ovlivněný podzemní vodou. Je minerálně velmi bohatý, neutrální až alkalické reakce, s nasyceným sorpčním komplexem a s dobrou strukturou.

Černice patří mezi naše nejúrodnější půdy.

I.4.1.7 Šedoze modální

Výskyt

Výskyt šedoze je vázán na okrajová pásma hnědozemí s přechodem k černozemím luvickým, případně modálním. V zájmovém území se vyskytují ve dvou oblastech, na území bývalého okresu Hradec Králové.

Charakteristika

Půdy s melanickým Am-horizontem s méně výrazným humuseluviálním Ame-horizontem a s výrazným luvickým (organoluvickým) Bth-horizontem, s koloidními povlaky též v celém přechodném B/C-horizontu. U šedozemě luvické není rozlišitelný horizont Ame. Půdotvorným substrátem je spraš. Jsou to přechodné půdy mezi černozeměmi a luvisoly v oblastech lesů lesostepní zóny v sousedství černozemí v nadmořských výškách kolem 200 – 300 m. Půdy jsou ještě sorpčně nasycené, s mírně kyselou reakcí. šedozemě jsou velmi úrodné půdy, jejich výskyt v ČR však není velký.

I.4.1.8 Hnědozemě

Výskyt

Hnědozemě modální zaujímají významnou plochu zájmového území, nejvíce jsou zastoupeny v jižní a západní části území kraje.

Charakteristika

Geneze hnědozemí probíhá v podmínkách vlhčího klimatu od nadmořských výšek cca 200 m. Půdotvorným substrátem jsou převážně spraše, sprašové hlíny a svahoviny, především z karbonátových materiálů. Místy se vyskytují hnědozemě na dvojsubstrátech u kterých je půdní profil tvořen méně mocnou vrstvou spraše nebo svahoviny a pod touto vrstvou se nachází podložní hornina.

Vývoj hnědozemí probíhal procesem mírné illimerizace, t.j. mírným procesem posunu peptizovaných organominerálních koloidů (s převahou jílových částic). Tento proces probíhal v chladnějších a vlhčích podmínkách pod smíšenými nebo listnatými lesy. V první fázi tvorby docházelo k vymývání rozpustných solí a snadno rozpustných prvků, posléze k vyplavování uhličitánů. Nízkomolekulární organické sloučeniny napomohly k mobilizaci částic koloidního jílu, které se pod vlivem polopromyvného i promyvného vodního režimu přesouvají do spodnějších částí půdních profilů. Tím došlo k okyselení svrchní části půdního profilu a též ochuzení o živiny. Vzniká tak vyplavovaný (ochuzený) horizont A_1 nebo A_0 (u orné půdy je to ornice), pod ním přechodový horizont AB. U subtypu hnědozemě luvické se diferencuje pod A_1 horizontem ještě horizont A_{1e} jako přechodový horizont k eluviálnímu E horizontu luvizemí. Hluběji pak vzniká iluviovaný (obohacený) horizont B_t , který je u hnědozemí na spraši mírně narezavělý neboť spolu s půdními koloidy se zde usazují i oxidy železa a hliníku. Tento horizont je charakteristický tím, že v něm lze identifikovat záteky orientovaného jílu v půdních pórech (agrilany). Pod iluviálním horizontem se nachází přechodný horizont s půdotvorným substrátem. Vlastní půdotvorný substrát je většinou světlejší, plavé, barvy, jedná-li se o spraš, pak obsahuje značné množství pseudomycelií a cicvárů - vyplavených a vysrážených uhličitánů.

Hnědozemě jsou obvykle hluboké až velmi hluboké půdy, ornice jsou středně hluboké. Zrnitostní složení v ornici má charakter písčitohlinitý až hlinitý, případně až jílovitohlinitý. V iluviálním horizontu je obvykle textura hlinitá až jílovitohlinitá.

Hnědozemě jsou mírně až středně humózní půdy, obsah humusu v ornici je obvykle v rozpětí 1,5 - 2,5 %, humus je ale nižší kvality než u černozemí.

Hnědozemě patří k nejlepším obilnářským půdám, s vysokou agronomickou hodnotou.

I.4.1.9 Luvizem typická, luvizem pseudoglejová

Výskyt

Luvizem modální se vyskytuje v menších areálech sprašových hlín, navazujících na areály hnědozemí na spraších.

Charakteristika

Půdy s eluviálním luvickým El-horizontem. Vyskytují se zejména v nížinných a pahorkatinných oblastech. Vytvořily se hlavně na sprašových materiálech (spraš, sprašová hlína, jemné váté písky), ale v podnebí poněkud humidnějším než u hnědozemí (550 – 900 mm). Původním společenstvem byl listnatý les (tvořený hlavně dubem, bukem, habrem, lípou).

Hlavním půdotvorným procesem je illimerizace. Horizont Bt mívá v důsledku illimerizace až třikrát více jílu než El-horizont (koeficient texturní diferenciaci B-horizontu > 2,2). Je málo propustný pro vodu a proto v půdě často vzniká oglejení. V Bt-horizontu jsou na plochách strukturních agregátů matně lesklé povlaky koloidů. Eluviální El horizont je až několik decimetrů mocný, je charakteristický svým vybělením a lístkovitou strukturou. Iluviální Bt horizont má většinou prizmatickou strukturu, často se známkami oglejení, zasahujícími až do El horizontu (rezavé a černé bročky).

Jsou to půdy kyselé až mírně kyselé (pH H₂O je 4,5 - 6). Stupeň nasycení ve vymytých horizontech El zpravidla 30-50%, v obohacených horizontech Bt +/- 50-70%. Luvický El-horizont bývá žlutavě až plavě zbarvený, je světlejší než Bt-horizont pod ním ležící. Luvizemě jsou dobře zásobeny živinami, hůře vodou (sušší oblasti). Mají méně příznivé fyzikální vlastnosti (jsou uléhavé). Vyskytují se v rovinatých terénech, na plochých úpatích svahů apod., nejvýše do 600 m n. m.

I.4.1.10 Kambizemě

Výskyt

Tyto půdní typy a variety jsou diferencovány hodnotou půdního pH a stupněm nasycenosti sorpčního komplexu půd. Taxonomicky pro daný účel mohou být hodnoceny společně.

Subtypy se vyskytují v menších až středních areálech v oblastech vrchovin a pahorkatin. Relativně nejméně jsou kambizemě zastoupeny v západní části kraje.

Charakteristika

Kambizemě jsou nejrozšířenějším půdním typem v ČR. Typický je proces hnědnutí - zvětrávání a metamorfóza půdního materiálu in situ. Dochází k uvolňování železa z primárních minerálů a k tvorbě sekundárních jílových minerálů, avšak bez jejich translokace. Tak se vytváří pro kambizemě typický horizont B_v. Intenzita zvětrávání závisí na mineralogickém složení substrátu a hydrotermických podmínkách půdního prostředí. Při procesu hnědnutí se uvolňují dvojmocné kationty a jsou vyluhovány do nižších vrstev.

Kvalita půd a základní fyzikální, chemické a biologické vlastnosti jsou velmi rozdílné, v závislosti na substrátu. Kambizemě mají nejvíce subtypů, často charakterizujících přechodové formy k dalším půdním typům. Nejčastěji se vyskytují v subtypu modální, dystrická a oglejená.

I.4.1.11 Podzol typický, podzol kambizemní

Výskyt

Podzol je vázán na vrcholové partie hor – Krkonoš a v menší míře Orlických hor, kde tvoří souvislé areály.

Na pásmo horských podzolů pravidelně v pásech navazují podzoly kambizemní, případně, podle nové klasifikace, kryptopodzoly. Jejich zastoupení je mírně nižší než u podzolů.

Charakteristika

Podzoly se vyvinuly v nejvyšších horských polohách ve velmi vlhkém a chladném klimatu, kde roční úhrn srážek zpravidla přesahuje 800 mm. Substrátem pro vznik podzolů jsou většinou minerálně slabé a kyselé substráty (žuly, ruly, svory, pískovce apod.) V nižších polohách se vyskytuje substrátově podmíněný podzol arenický na píscích a pískovcích. Horské podzoly navazují na pásmo kryptopodzolů nebo kambizemí dystrických.

Podzoly jsou půdy s ochuzeným podzolovým Ep-horizontem a obohaceným podzolovým Bs-horizontem. Humusové A-horizonty většinou nesou známky vybělení písčitého zrn (takže je možno označit za horizonty humuseluviální Ae). Podzolový Bs-horizont se často diferencuje na svrchní tmavší vrstvu zbarvenou zvýšeným množstvím splaveného humusu, označenou jako Bhs-horizont (horizont podzolový humusosesequioxidový) a na vlastní rezivý Bs-horizont. Při extrémní podzolizaci dochází k tak silné impregnaci iluviálního Bs horizontu nahromaděnými látkami, že se vytvoří nepropustné stmelené vrstvy pískovce (tzv ortštejn).

Eluviální Ep horizont je většinou světlý až popelavě šedý, silně až extrémně kyselý, ochuzený o jílnaté částice, humus i sesquioxidy. Má velmi nízkou nasycenost sorpčního komplexu a sorpční kapacitu, má velmi nízkou zásobu živin. Iluviální podzolový Bs-horizont je většinou rezivý až rezivohnědý, obsahuje větší množství jílnatých částic, splavených sesquioxidů i humusu. Má příznivější sorpční kapacitu a nasycenost sorpčního komplexu, jakož i zásobu živin. Celkově je sorpční komplex vždy nenasycený. Poměr C:N je nepříznivý (v Ae-horizontu 15-30). Produkční schopnost podzolů je většinou snižena nebo nízká.

I.4.1.12 Organozem (bez rozlišení subtypu)

Výskyt

Podmínky výskytu organozemí jsou vytvořeny buď v horském terénu nebo v nivách. Oba typy jsou fragmentně zastoupeny. horská forma na několika místech v Krkonoších a nížinná forma v pásu fluvizemí kolem řeky Bystřice.

Charakteristika

Organozemě neboli rašeliništní půdy vznikly při procesu akumulace málo rozložené organické hmoty (rostlinných zbytků) ve zvodnělém prostředí. Půdní profil u typické organozemě se skládá z několika T horizontů, které se liší stupněm rozložení organických zbytků. Pod těmito organickými horizonty se vždy nachází glejový horizont G, s výjimkou litické organozemě u níž je organický horizont uložen přímo na matečné hornině.

Podle původu se organozemě dělí na vrchovištní, které vznikly ve vlhkém horském klimatu a slatiny, které vznikly v nižších polohách pod porosty slatinných luk. Mezi těmito typy leží přechodová rašeliniště. Jako zemědělské půdy jsou organozemě nevyužitelné, Obrovský je však jejich význam vodohospodářský a ekologický, jsou stanovištěm pro mnoho vzácných druhů rostlin a živočichů. Pokud nejsou rašeliniště objektem ochrany přírody, jsou též zdrojem suroviny pro výrobu zahradní zeminy.

Specifika okres Trutnov :

Zvětralínový plášť hornin , utváření reliéfu terénu a hlavně zrnitostní skladba zvětralin hornin i půd skýtá předpoklady pro celkově příznivou vnitřní drenáž půd.

Na jihu okresu se hojněji vyskytují slíny, které svým zrnitostním složením zhoršují vodní poměry půd.

Celá oblast je členitá se značnými výškovými rozdíly, z toho plyne, že srážková voda buď poměrně rychle zasakuje do hloubky, nebo odtéká po svahu a vodoteče ji pak odvádějí mimo území okresu.

Podzemní vody se omezují pouze na vody puklinové, hladina podzemních vod se vyskytuje pouze v nivě Labe. V oblasti důlní těžby se podstatně snižuje úroveň puklinových vod, které se stahují do velkých hloubek.

Území okresu patří do horní části povodí Labe, je výrazně prameništění oblastí, po hřebenech Krkonoš prochází hlavní rozvodnice povodí Labe a Odry. Největší toky: Labe, Čistá, Pilníkovský potok, Trotina, Úpa, Ličná.

Nebezpečí záplav v nivách všech toků je poměrně velké, neboť toky odvádějí vodu z rozsáhlých sběrných oblastí, ve kterých jsou časté hojné a vysoké srážky, značná svažitost s velmi nízkým zásakem vody do půdy. Záplavy se vyskytují hlavně na menších vodotečích v užších nivních polohách hlouběji zařiznutých do terénu.

Tři základní vodní režimy půd:

1. promyvný u hnědých půd- celoroční a každoroční provlhčení půdního profilu srážkovou vodou
2. periodicky promyvný u hnědozemí- střídají se období provlhčení a vysušení půdního profilu
3. výpotný u nivních půd a glejových půd- při trvalé přítomnosti podzemní vody

Tabulka č. I.110: Výměry jednotlivých půdních typů v Královéhradeckém kraji.

Půdní typ (subtyp) TKSP	Hradec Králové		Jičín		Náchod		Rychnov nad Kněžnou		Trutnov	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Černice (typická)	4438,9	2,6	2227,5	1,6	90,2	0,07				
Černice glejová	6659,5	3,9	6969,1	4,9			1135,4	0,8		
Černice pelická	3739,2	2,2	4701,8	3,3	192,5	0,2				
Černozem (typická)	2912,2	1,7								
Černozem hnědozemní	1457,3	0,9					155,3	0,1		
Černozem pelická	475,6	0,3	176,9	0,1						
Černozem černicová	5863,6	3,4	6098,8	4,3						
Fluvizem (typická)	23286,8	13,6	16879,1	11,8	9320	7,4	5406,1	3,8	6130,8	3,9
Fluvizem glejová	5886,3	3,4			5594,2	4,5	7828,8	5,5		
Glej (typický)	4522,2	2,6	5732,8	4	6492,3	5,2	4591,3	3,2	8075,4	5,1
Hnědozem (typická)	14862,3	8,7	19370,7	13,6	12184,8	9,7	6042,2	4,2	4881,3	3,1
Hnědozem luvizemní	10621,0	6,2	9170,9	6,4	7404,3	5,9	5682,9	4	5820,8	3,7
Hnědozem pseudoglejová	2329,0	1,4	1257,7	0,9						
Kambizem (typická)	5191,5	3,0	5704,8	4	17381,4	13,8	26573,3	18,6	14093,3	9
Kambizem (typická) varieta kyselá			18452,4	12,9	35256,6	28	13417,7	9,4	61154	39
Kambizem arenická	16519,4	9,6	2424,2	1,7	227,3	0,2	17045,9	11,9	962,7	0,6
Kambizem arenická varieta kyselá			4800,9	3,4	5776,5	4,6	1195,2	0,8	10741,2	6,8
Kambizem arenická varieta silný kyselá					878,9	0,7	718,4	0,5	878,9	0,6
Kambizem dystrická					4479,4	3,6	14935,6	10,4	8848,7	5,6
Kambizem pseudoglejová							1268,1	0,9		
Kambizem pseudoglejová varieta kyselá									99,3	0,06
Litozem (typická)									1215,3	0,8
Luvizem pseudoglejová	785,5	0,5	717,5	0,5			1440,2	1	2712,2	1,7
Luvizem (typická)	7258,9	4,2	1787,8	1,3	7289,4	5,8				
Šedozem (typická)	9275,5	5,4	7344,6	5,2						
Šedozem hnědozemní	773,2	0,5	1778,2	1,3						
Organozem (bez rozlišení subtypu)	142,4	0,1			157,8	0,1	32,5	0,02	565,8	0,4
Pararendzina (typická)	2618,7	1,5	3829,1	2,7	3069,2	2,4	2057,1	1,4	206,3	0,1
Pararendzina kambizemní	15334,8	8,9	13287,9	9,3	2801	2,2	3815,1	2,7	2075,2	1,3
Pararendzina pseudoglejová	22267,8	13,0	3023,2	2,1			18270,7	12,8		
Pozdol (typický)							2256	1,6	13040,3	8,3
Pozdol arenický			2665,6	1,9	5918,7	4,7			2542	1,6
Pozdol kambizemní							5691,2	4	10354,1	6,6
Pseudoglej primární			3216,4	2,3	306	0,2	3402,5	2,4	2136,8	1,4
Ranker (bez rozlišení subtypu)			753,2	0,5						
Rendzina kambizemní									320,8	0,2
Velká města	4196,4	2,4								
Velké vodní plochy	205,0	0,1	226,9	0,2	983,9	0,8	132,01	0,1	122,6	0,08
Celkový součet	171623,0		142598		125804,4		143093,51		156977,8	

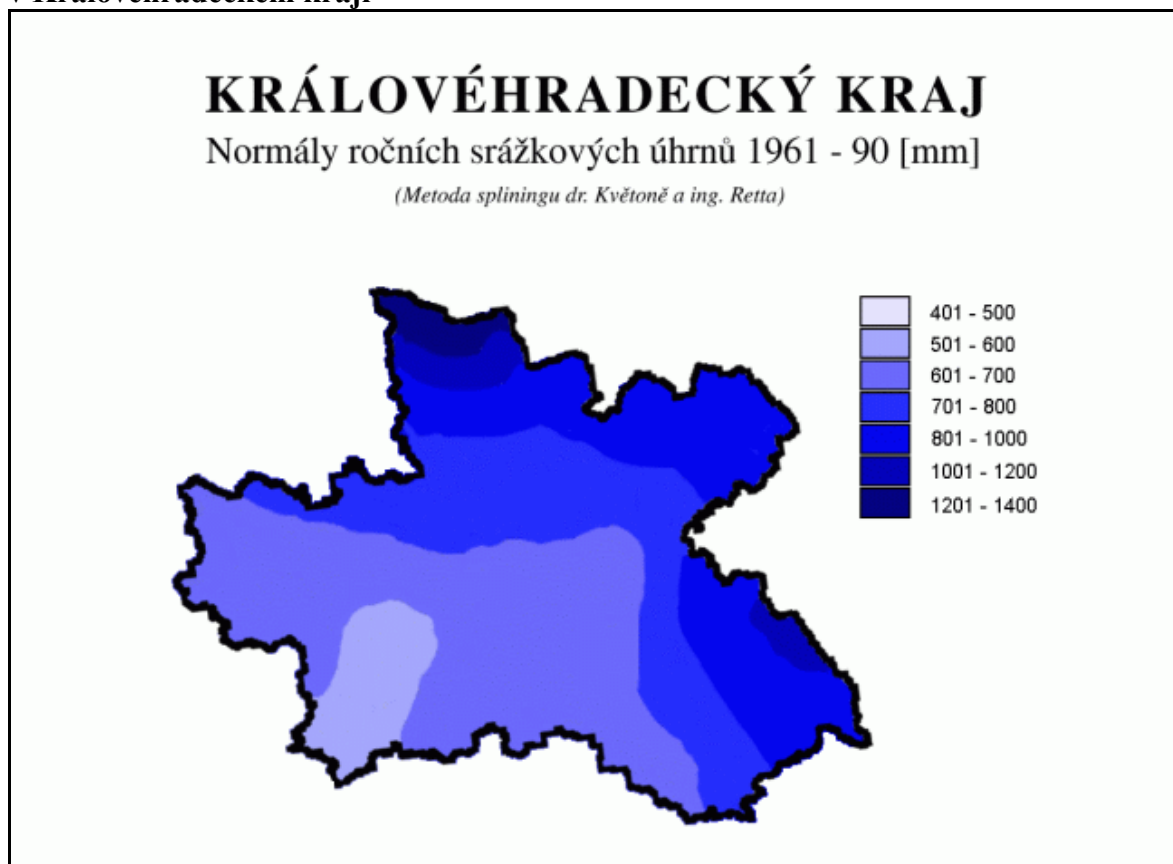
Zdroj: CZÚ

Dopočet: Ekotoxa Opava

I.5 KLIMATICKÉ POMĚRY

Obrázek zobrazuje informace o normálech ročních srážkových úhrnů podle Dr. Květoně a Ing. Retta.

Obrázek č.I.4: Normály ročních srážkových úhrnů za období 1960-91 v Královéhradeckém kraji

Zdroj: ČHMÚ

Upraveno: Ekotoxa Opava, originální obrázek ve velkém rozlišení v sekci GIF

Hodnocení klimatických poměrů

Pro hodnocení klimatických poměrů zájmového území Královéhradeckého kraje byly využity klimatické charakteristiky normály ročních srážkových úhrnů, extrémní hodnoty z meteorologických stanic, zastoupení srážkových oblastí a srovnání srážkového normálu za roky 1998- 2002 i průměrné měsíční teploty za stejné období.. Vstupními klimatickými daty byly hodnoty průměrů z 88 klimatologických a 145 srážkoměrných stanic za normálové období 1961-1990 na území ČR a v příhraničních oblastech sousedních států

Z důvodu těsné korelace mezi úhrnem srážek a nadmořskou výškou lze rozdělit území do tří oblastí v závislosti na průměrných ročních srážkových úhrnech - oblast 1: do 600 mm za rok., oblast 2: 600 – 1000 mm za rok., oblast 3: 1000 – 1400 mm za rok. Na Obrázku I.4 lze vidět vypočtené normály ročních srážkových úhrnů za období 1960-91. Procentní zastoupení ploch mezi izohyetami na území celého kraje je pak v Tabulce I.111.

Srážkové úhrny rostou od jihozápadu (Orlická a Východolabská tabule) k vyšším polohám na severozápadě (masiv Krkonoš) a severovýchodě (Broumovská vrchovina a Orlické hory). Závislost teplot na nadmořské výšce má opačný charakter. Průměrné nadmořské výšky produkčních bloků, katastrálních území a okresů jsou prezentovány v Mapových přílohách I.19, I.40, I.41, I.55 a I.56.

Tabulka č. I.111: Procentní zastoupení srážkových oblastí

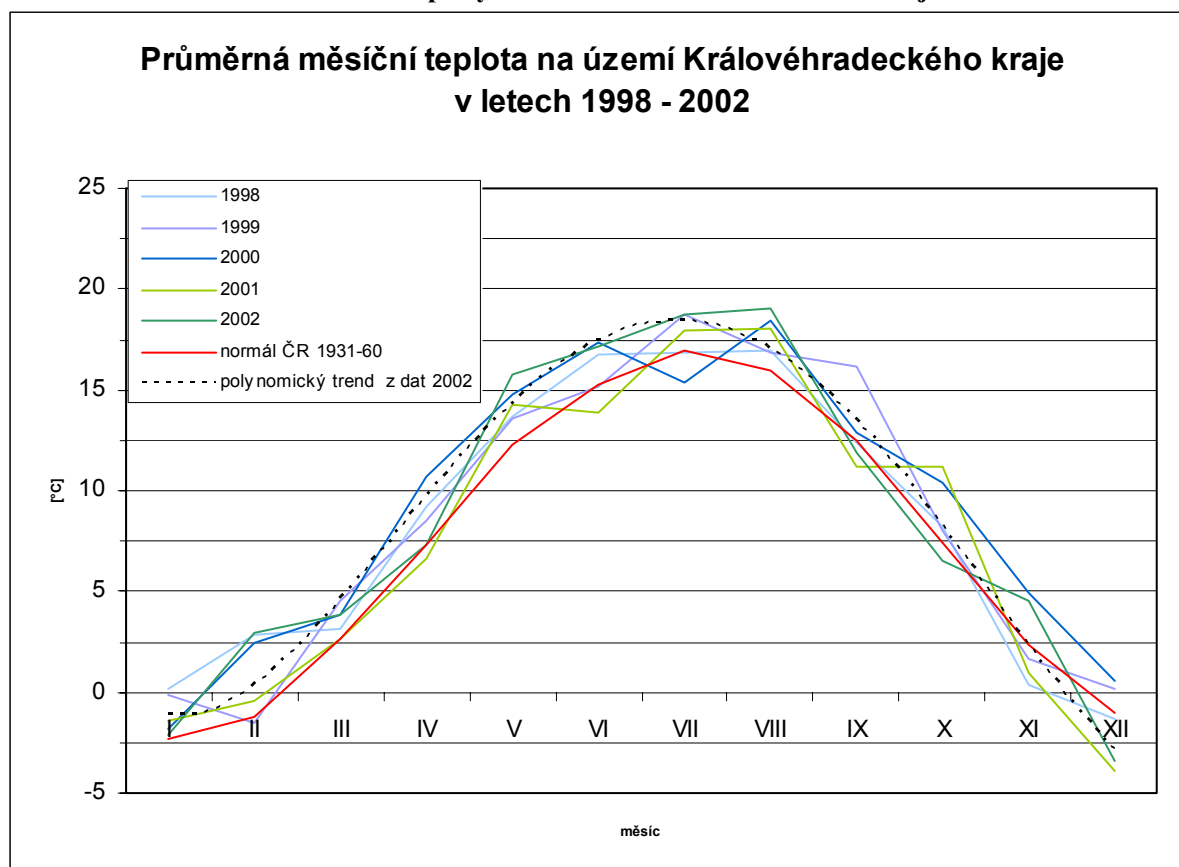
srážková oblast	procent území KHK
501-600 mm	8,00%
601-700 mm	37,70%
701-800 mm	23,80%
801-1000 mm	24,20%
1001-1200 mm	3,70%
1201-1400 mm	2,60%

Zdroj: ČHMÚ

Výpočet: Ekotoxa Opava

Roční chod srážek a teplot na území kraje (resp. Východních Čech, případně celých Čech) vyjadřují následující grafy a tabulky.

Graf č. I.18: Průměrné měsíční teploty na území Královéhradeckého kraje v letech 1998-2002.

Zdroj: ČHMÚ

Upraveno: Ekotoxa Opava, originální grafy v sekci XLS

Tabulka č. I.112: Průměrná teplota vzduchu v letech 1998 - 2002 ve srovnání s teplotním normálem.

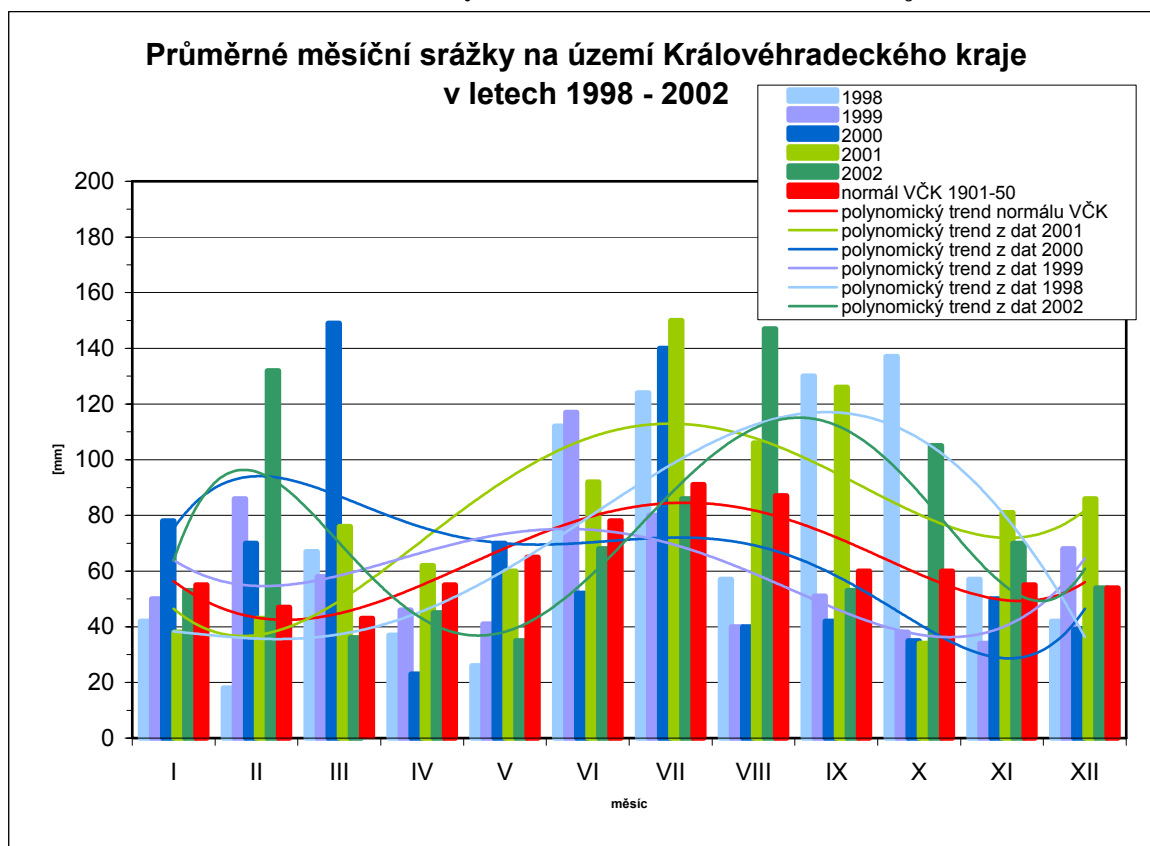
Rok	Území		Měsíc												Rok	Normál za období
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
1998	Čechy	T	0,2	2,8	3,1	9,2	13,7	16,8	16,9	17	12,4	8,2	0,4	-1,3	8,3	1931-1960
		N	-2,3	-1,2	2,6	7,3	12,3	15,3	17	16	12,5	7,4	2,4	-1	7,4	
		O	2,5	4	0,5	1,9	1,4	1,5	-0,1	1	-0,1	0,8	-2	-0,3	0,9	
1999	Čechy	T	-0,1	-1,5	4,5	8,5	13,6	15,2	18,7	16,9	16,2	8	1,7	0,2	8,5	1931-1960
		N	-2,3	-1,2	2,6	7,3	12,3	15,3	17	16	12,5	7,4	2,4	-1	7,4	
		O	2,2	-0,3	1,9	1,2	1,3	-0,1	1,7	0,9	3,7	0,6	-0,7	1,2	1,1	
2000	Čechy	T	-1,8	2,5	3,8	10,7	14,8	17,4	15,4	18,4	12,9	10,4	4,9	0,6	9,2	1931-1960
		N	-2,3	-1,2	2,6	7,3	12,3	15,3	17	16	12,5	7,4	2,4	-1	7,4	
		O	0,5	3,7	1,2	3,4	2,5	2,1	-1,6	2,4	0,4	3	2,5	1,6	1,8	
2001	Královéhradecký kraj	T	-1,4	-0,4	2,6	6,6	14,3	13,9	17,9	18	11,2	11,2	1	-3,9	7,7	1961-1990
		N	-3,1	-1,3	2,1	6,9	12,1	15,3	16,6	16,1	12,5	8	2,6	-1,2	7,2	
		O	1,7	0,9	0,5	-0,3	2,2	-1,3	1,3	1,9	-1,3	3,2	-1,6	-2,7	0,5	
2002	Královéhradecký kraj	T	-2,1	2,9	3,8	7,3	15,8	17,2	18,7	19	11,9	6,5	4,5	-3,4	8,5	1961-1990
		N	-3,1	-1,3	2,2	7	12,2	15,3	16,6	16,2	12,5	8	2,6	-1,2	7,2	
		O	1	4,2	1,7	0,4	3,7	1,9	2	2,8	-0,6	-1,5	2	-2,2	1,3	

T - průměrná měsíční teplota vzduchu (°C)

N - teplotní normál (°C)

O - odchylka od normálu

Graf č. I.19: Průměrné měsíční srážky na území Královéhradeckého kraje v letech 1998-2002.

Zdroj: ČHMÚ

Upraveno: Ekotoxa Opava, originální grafy v sekci XLS

Tabulka č. I.113: Průměrné srážky v letech 1998 - 2002 ve srovnání se srážkovým normálem.

Rok	Kraj		Měsíc												Rok	Normál za období
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XI		
1998	Východočeský kraj	Sr	42	18	67	37	26	112	124	57	130	137	57	42	849	1901-1950
		N	55	47	43	55	65	78	91	87	60	60	55	54	750	
		%	77	38	155	68	40	143	136	65	217	228	104	78	113	
1999	Východočeský kraj	Sr	50	86	58	46	41	117	80	40	51	38	34	68	709	1901-1950
		N	55	47	43	55	65	78	91	87	60	60	55	54	750	
		%	91	183	135	84	63	150	88	46	85	63	62	126	95	
2000	Královéhradecký kraj	Sr	78	70	149	23	70	52	140	40	42	35	50	39	788	1901-1950
		N	55	47	43	55	65	78	91	87	60	60	55	54	750	
		%	142	149	347	42	108	67	154	46	70	58	91	72	105	
2001	Královéhradecký kraj	Sr	38	43	76	62	60	92	150	106	126	34	81	86	954	1961-1990
		N	59	47	48	47	72	85	85	84	59	52	62	69	768	
		%	64	92	159	132	82	108	177	126	213	64	130	125	124	
2002	Královéhradecký kraj	Sr	53	132	36	45	35	68	86	147	53	105	70	54	887	1961-1990
		N	58	47	48	47	72	84	85	84	59	52	62	69	768	
		%	90	282	75	97	48	80	102	175	90	201	113	78	116	

Sr - průměrný úhrn srážek v mm

N - normál srážek v mm

% - průměrný úhrn srážek v roce 1998 v procentech průměrného srážkového normálu ($Sr/N*100$)

Tabulka č. I.114: Srovnání klimatických hodnot s normálem v meteorologických stanicích na území kraje

Stanice		Měsíc												Rok celkem
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
		Průměrná teplota vzduchu (°C)												
Hradec Králové	N	-2,1	-0,2	3,5	8,4	13,5	16,7	18,1	17,6	13,9	9,1	3,6	-0,3	8,5
	H	-0,5	0,8	4,1	8,2	15,6	15,3	19,1	19,5	12,2	12,4	2,1	-3,1	8,8
	O	1,6	1	0,6	-0,2	2,1	-1,4	1	1,9	-1,7	3,3	-1,5	-2,8	0,3
		Úhrn srážek (mm)												
Hradec Králové	N	36,3	31,8	33,8	38,8	72,1	75	71,1	83,1	50	39,2	43	42,6	616,8
	H	29,2	21,1	54,7	44	45,2	73,9	132,5	89	100,4	25,7	66,7	45,7	728,1
	Sr	80,4	66,4	161,8	113,4	62,7	98,5	186,4	107,1	200,8	65,6	155,1	107,3	118
		Trvání slunečního svitu (h)												
Hradec Králové	N	48,6	71	118,1	164,9	210,9	214	216,9	209,5	153,9	123,3	48,4	42,5	1 622,00
	H	45,2	75,6	67,7	155,8	293,9	195,2	220,8	254,9	68,6	97,9	46,6	48,8	1 571,00
	Sv	93	106,5	57,3	94,5	139,4	91,2	101,8	121,7	44,6	79,4	96,3	114,8	96,9

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

N - normály klimat. hodnot za obd. 1961 až 1990

H - klimatické hodnoty naměřené v roce 2001

O - odchylka od normálu (°C)

Sr - průměrný úhrn srážek v roce 2001 v % průměrného srážkového normálu

Sv - průměrná doba trvání slunečního svitu v roce 2001 v % průměrného normálu

Tabulka č. I.115: Extrémní hodnoty meteorologických prvků na met. stanici Hradec Králové

rok	nejvyšší denní maximální teplota vzduchu		nejnižší denní minimální teplota vzduchu		nejvyšší denní úhrn srážek		nejvyšší denní výška sněhové pokrývky	
	°C	datum měření	°C	datum měření	mm	datum měření	cm	datum měření
1999	33,8	4.7.	-14,8	31.1.	24,2	12.6.	18	9.2.
2000	35,5	22.6.	-16,5	25.1.	49,7	28.5.	13	2.1.
2001	32,3	19.8.	-18,1	24.12.	54,5	20.7.	24	31.12.

Zdroj: ČHMÚ Praha

I.6 LIDSKÉ ZDROJE

Kapitolu lidské zdroje v zemědělství jsme rozdělili na pracovní síly, kde vycházíme především z dotazníků u jednotlivých zemědělců a zemědělských podniků, dále na část věnovanou možnostem zemědělského vzdělání.

I.6.1 PRACOVNÍ SÍLY

Pracovní síly v zemědělství jsou zaznamenány v tabulkách, které byly získány přímo od zemědělských podnikatelů. Nejsou započítáni zaměstnanci ve zpracovatelském průmyslu, službových podnicích, zaměstnanci lesů apod.

Tabulka č. I.116: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v Královéhradeckém kraji

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	prům. roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	2292	1395	10	101	1080	939	162	1226	915	110	41	11 286	2 085
Manažer	297	225	8	50	135	104	0		2	192	103	21 991	2 174
Ostatní	6685	4315	10	2275	2371	1800	199	1990	3459	1002	209	10 431	1 990

b) Nepravidelná placená práce (sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	prům. roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	5	5		2	1		2		4	1		10800	600
Manažer													
Ostatní	1386	667	175	470	126	221	400	835	381	133	37	5076,2	726,2

c) Pravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	prům. roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	220	176		59	70	143	17	13	100	73	34	X	1 816
Rodinný příslušník	159	90	16	81	24	17	86	86	63	64	15	X	1 009

d) Nepravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	prům. roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	30	28		11	13	2	4	1	8	12	3	X	1069
Rodinný příslušník	78	87	34	48	9	13	28	42	39	40	10	X	446

Zdroj: RAK

I.6.1.1 Trutnov

Z celkového počtu SHR v okrese Trutnov uvádí jen 19% zemědělství jako hlavní příjem, 52,7% SHR chodí ještě do zaměstnání, popřípadě zajišťuje spolufinancování rodiny ještě jiný rodinný příslušník.

Pracovní vytížení je největší u SHR, kteří se zemědělstvím žijí Uvedená mzda je orientační, stejně jako počet odpracovaných hodin (tab. Bod c,d,a-majitel).

Z rozdělení věkových kategorií je patrný vyšší věk jak zaměstnanců, tak majitelů, nejčastěji kolem 50ti let. To odráží současnou situaci, kdy zemědělství není pro mladší věkové kategorie atraktivní obor.

Také vzdělání pracovníků je nejčastěji na úrovni odborného, tedy učňovského, u zaměstnanců podniků se nejedná nutně o zemědělské učiliště. Dnes jen minimum vyučených zůstává v oboru, hlavně z důvodu velmi nízkých platů.

Součástí dotazníku byla i otázka o nástupci na farmě, z 89ti SHR má nástupce pouze 6.

Tabulka č. I.117: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v okrese Trutnov

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	8	7		2	2	4			2	5	1	7033	2200
Manažer	31	16		6	15	10			1	22	8	26200	2400
Ostatní	419	266		137	157	111	17	157	212	50	8	8750	1975

b) Nepravidelná placená práce (sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	1	1				1					1		
Manažer													
Ostatní	8	8	1	3	1	1	2	8				6000	200

c) Pravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	24	17		4	7	72	4	3	14	7			2312
Rodinný příslušník	17	8	1	7	1	2	5	3	4	7			2388

d) Nepravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	8	6		5	3			1	2	2	1		1390
Rodinný příslušník	12	7		8	2	1	1	2	5	2	2		630

Zdroj: RAK

I.6.1.2 Jičín

Pracovní síly v zemědělství jsou v dotaznících zaznamenány. Tento počet je počtem pouze na zemědělských farmách a podnicích. Nejsou tam započítáni zaměstnanci ve zpracovatelském průmyslu, službových podnicích např. ZZN, Chovservis - plemenářský podnik, zaměstnanci lesů apod.

Tabulka č. I.118: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v okrese Jičín

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	120	116		20	22	46	32	13	52	43	12	8 226	2 285
Manažer	69	52		13	24	32			1	38	30	21 159	2 233
Ostatní	2158	1402		705	709	704	40	458	1217	394	89	12257	2105

b) Nepravidelná placená práce

(sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel													
Manažer													
Ostatní	430	200	82	90	32	75	157	275	109	45	1	5 040	523

c) Pravidelná neplacená

práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	92	68		24	20	36	8	4	40	32	16	X	2 733
Rodinný příslušník	48	24		40	8				22	26		X	1 176

d) Nepravidelná neplacená

práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	16	16		4	8		4		4	10	2	X	1518
Rodinný příslušník	40	24		28	3	6	3	2	14	18	6	X	404

Zdroj: RAK

I.6.1.3 Náchod

Tabulka č. I.119: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v okrese Náchod

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	30	24		7	12	11		5	15	8	2	15200	2050
Manažer	7	7		1	4	2				4	3	14320	2060
Ostatní	878	577		293	215	283	54	275	404	128	38	8980	1980

b) Nepravidelná placená práce

(sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel													
Manažer													
Ostatní	158	83	40	35	13	45	25	62	22	52	22	5300	1200

c) Pravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	80	69		23	37	29	1		42	26	12	X	720
Rodinný příslušník	90	58	15	25	13	13	24	18	32	25	15	X	650

d) Nepravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	22	19		9	8	3	2		4	15	3	X	800
Rodinný příslušník	50	40	5	12	14	14	5	5	23	20	2	X	800

Zdroj: RAK

I.6.1.4 Rychnov nad Kněžnou

Tabulka č. I.120: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v okrese Rychnov nad Kněžnou

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	54	48	10	12	24	8		8	16	18	12	15000	2100
Manažer	30	30	8	10	12					8	22	27000	2300
Ostatní	2370	1370	10	810	802	660	88	590	1276	430	74	11200	2100

b) Nepravidelná placená práce (sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	4	4		2			2		4			10800	600
Manažer													
Ostatní	440	226	52	42	30	100	216	190	200	36	14	3500	500

c) Pravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	24	22		8	6	6	4	6	4	8	6	X	1500
Rodinný příslušník	4				2	2		2		2		X	400

d) Nepravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	6	6		2	2	2			2			X	300
Rodinný příslušník	26	18	4	12	4	6		8	4	12	2	X	600

Zdroj: RAK

I.6.1.5 Hradec Králové

Tabulka č. I.121: Stav pracovníků a práce k 31.12.2001 v okrese Hradec Králové

a) Pravidelná placená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel	2080	1200		60	1020	870	130	1200	830	36	14	10970	1792
Manažer	160	120		20	80	60				120	40	21275	1877
Ostatní	860	700		330	488	42		510	350			10970	1792

b) Nepravidelná placená práce (sezónní)

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel													
Manažer													
Ostatní	350	150		300	50			300	50			5541	1208

c) Pravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel												X	
Rodinný příslušník	72	57	15	9			57	63	5	4		X	430

d) Nepravidelná neplacená práce

	Fyzický počet		Věková struktura (let)					vzdělání				průměrná měsíční mzda	roční počet hodin na 1 pracovníka
	celkem	z toho: muži	do 18	18 - 40	40 - 50	50 - 61	nad 61	základní	odborné	střední	vyšší		
Majitel												X	
Rodinný příslušník	54	38	30				24	30	16	8		X	150

Zdroj: RAK

I.6.2 VZDĚLÁVÁNÍ

Poměr úrovně vzdělání pracovníků v zemědělství v roce 2000 udává Tabulka 6.25:

Tabulka č. I.122: Úroveň vzdělání pracovníků v zemědělství v Královéhradeckém kraji v roce 2000.

	celkem	v %	z toho se zemědělským vzděláním
základní vzdělání	28 080	18	-
středoškolské vzdělání	121 161	76,5	68 808
vysokoškolské vzdělání	7 991	5	6 820
celkem	157 232	100	75 628

Zdroj: MZe, Agrocensus 2000

Tabulka č. I.123: Vyšší odborné školy, střední školy a speciální střední školy Královéhradeckého kraje, které vyučují zemědělsko-lesnické a veterinární obory.

Název školy	Adresa školy	Kód oboru	Název oboru	Druh oboru	Délka studia	Ukončení studia
Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové - Kukleny, Pražská 68	Pražská 68 501 01 Hradec Králové	4341M001	Veterinární prevence	st. obor SOŠ	4	MZ
Střední odborné učiliště, Hlušice 1	503 56 Hlušice 1	4155H003	Opravář zemědělských strojů	uč. obor SOU	3	ZZ
Střední odborné učiliště, Jaroměř, Studničkova 260	Studničkova 260 551 01 Jaroměř	4154H001	Kovář, podkovář	uč. obor SOU	3	ZZ
		4155H003	Opravář zemědělských strojů	uč. obor SOU	3	ZZ
		6441L518	Podnikání v oborech zemědělství a lesního hospodářství	st. obor SOU	2	MZ
Střední odborné učiliště zemědělské a Odborné učiliště, Police nad Metují, Tyršova 341	Tyršova 341 549 54 Police nad Metují	4151H007	Zemědělec - hospodyňka	uč. obor SOU	3	ZZ
		4151E006	Farmářské práce	uč. obor OU	3	ZZ
		4155E002	Opravářské práce	uč. obor OU	3	ZZ
Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola, Kostelec nad Orlicí, Komenského 873	Komenského 873 517 41 Kostelec nad Orlicí	4141M001	Agropodnikání	st. obor SOŠ	4	MZ
		1601M004	Ekologie a ochrana krajiny	st. obor SOŠ	4	MZ
		6443M002	Ekonomika zemědělství a výživy	st. obor SOŠ	4	MZ
		4131N009	Šlechtitelství	st. obor VOŠ	3	ABS
Střední odborné učiliště a Odborné učiliště, Opočno, Nádražní 296	Nádražní 296 517 73 Opočno	4151H003	Farmář	uč. obor SOU	3	ZZ
		4151E006	Farmářské práce	uč. obor OU	3	ZZ
		4152E008	Květinářské práce - květinářské a aranžérské práce	uč. obor OU	3	ZZ
		4155E002	Opravářské práce	uč. obor OU	3	ZZ
Střední lesnická škola a Vyšší odborná škola lesnická, Trutnov, Lesnická 9	Lesnická 9 541 11 Trutnov	4146M001	Lesnictví	st. obor SOŠ	4	MZ
		4132N002	Vyšší odborné lesnictví	st. obor VOŠ	2	ABS
Střední odborné učiliště lesnické a Učiliště, Svoboda nad Úpou, Horská 134	Horská 134 542 24 Svoboda nad Úpou	4156H001	Mechanizátor lesní výroby	uč. obor SOU	3	ZZ
Střední odborné učiliště zemědělské a Odborné učiliště, Černý Důl - Fořt 43	Černý Důl - Fořt 43 543 72 Rudník u Vrchlabí	4141L007	Zemědělský podnikatel	st. obor SOU	4	MZ
		4151H003	Farmář	uč. obor SOU	3	ZZ
		4155H003	Opravář zemědělských strojů	uč. obor SOU	3	ZZ
		4151E006	Farmářské práce	uč. obor OU	3	ZZ
		4155E002	Opravářské práce	uč. obor OU	3	ZZ

pokračování

Název školy	Adresa školy	Kód oboru	Název oboru	Druh oboru	Délka studia	Ukončení studia
Vyšší odborná škola rozvoje venkova a Střední zemědělská škola, Hořice, Riegrova 1403	Riegrova 1403 508 01 Hořice	4141M001	Agropodnikání	st. obor SOŠ	4	MZ
		4131N001	Obnova a rozvoj venkova	st. obor VOŠ	2	ABS
Střední zahradnická škola, Střední odborné učiliště a Odborné učiliště, Kopidlno, Hilmarovo náměstí 1	Hilmarovo náměstí 1 507 32 Kopidlno	4144M001	Zahradnictví	st. obor SOŠ	4	MZ
		4152H001	Zahradník	uč. obor SOU	3	ZZ
		4142L501	Zahradnictví	st. obor SOU	2	MZ
		4152E008	Květinářské práce - květinářské a aranžérské práce	uč. obor OU	3	ZZ
Střední odborné učiliště, Lázně Běláhrad, Zámecká 478	Zámecká 478 507 81 Lázně Běláhrad	4155H003	Oprava zemědělských strojů	uč. obor SOU	3	ZZ
		6441L518	Podnikání v oborech zemědělství a lesního hospodářství	st. obor SOU	2	MZ

Při Vyšší odborné škole rozvoje venkova a Střední zemědělské škole v Hořicích a také při Střední zahradnické škole v Kopidlně působí školní statky, které jsou využívány studenty k výuce.

Tabulka č. I.124: Školy zřizované soukromým zřizovatelem

Název školy	Adresa školy	Kód oboru	Název oboru	Druh oboru	Délka studia	Ukončení studia
Soukromá střední zahradnická škola managementu a obchodu, s. r. o.	Černilovská 7 503 41 Hradec Králové - Rusek	4144M001	Zahradnictví	st. obor SOŠ	4	MZ

Vysvětlivky:

ZZ ... závěrečná zkouška

MZ ... maturitní zkouška

ABS ... absolutorium

Kódy oborů lze psát i s pomlčkami a lomením: např. 41-44-M/001 Zahradnictví

2letý studijní obor SOU – jedná se o nástavbové studium pro absolventy učebních oborů

Společná aktivita Regionální agrární komory a České zemědělské univerzity v Praze, Provozně ekonomické fakulty vedla k otevření kombinovaného studia v navazujícím magisterském programu Hospodářská politika a správa, obor Veřejná správa a regionální rozvoj, specializace Regionalistka.

Doplňkové vzdělávání

Doplňkové vzdělávání zemědělců není nijak koncepčně řešeno. Účastní se na něm zemědělské školy, které pro něj mají akreditaci MZe a pořádají rekvalifikační kurzy pro zemědělce bez zemědělského vzdělání, výzkumné ústavy a státní organizace pořádající konference a semináře pro zájemce o jejich obor činnosti, dále nevládní zemědělské organizace, které zajišťují semináře a školení na aktuální témata a samozřejmě soukromé firmy.

Citelně chybí koncepce celoživotního vzdělávání zemědělců. První vlašťovkou je návrh MZe z června 2003, který však nepočítá s účastí nevládních zemědělských organizací. Proto se o něm stále s MZe jedná.

Poradenství do zemědělství zajišťují jednak poradci ve veřejném zájmu, akreditovaní MZe, dále soukromé firmy. Jedná se však o službu velmi drahou, která v minulých letech byla podporována z dotací Mze. Organizací poradenských kroužků se zabývaly okresní agrární

---

komory. Bohužel dotace z Mze byly na poradenské kroužky v roce 2003 zrušeny. Zemědělci ale tento způsob podpory stále poptávají. Agrární komora hledá nové možnosti v zemědělském poradenství a spolu s Mze vzniká myšlenka vytvoření agrárních poradensko-informačních center.

Pro celý kraj jsou významnými firmami na poli vzdělávání CHOVSERVIS zajišťující plemenářské služby a AGROKONZULTA Žamberk.

Okres Trutnov: vzdělávání zajišťuje okresní agrární komora formou seminářů, v případě dotací ve spolupráci se ZA a PÚ MZe Trutnov. Na specializované semináře a školení jezdí zemědělci do sousedních okresů.

Okres Jičín: doplňkové vzdělávání zajišťují Výzkumný šlechtitelský ústav ovocnářský v Holovousích, Oseva Dětenice a PLANTA NATURALIS v Markvarticích.

Okresní agrární komory zabezpečují především pro své členy pravidelné semináře k odborné tématice, při kterých spolupracují se státními organizacemi, jako např.: zemědělské agentury Mze, státní veterinární správa, správa ochrany rostlin, výzkumné ústavy, krajské úřady a dále se zájmovými sdruženími, odbytovými organizacemi a dalšími subjekty.

I.7 LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Lesy se rozkládají téměř na jedné třetině celkové rozlohy kraje, přičemž tři čtvrtiny tvoří lesy jehličnaté.

I.7.1 VLASTNICTVÍ LESŮ

Tabulka č. I.125: Vlastnictví lesů v Královéhradeckém kraji v ha (stavy k 31.12.)

Rok	lesní pozemky celkem	v tom lesy			
		státní	měst a obcí	soukromých fyzických osob	ostatních majitelů
1995	2 630 129	1 859 357	293 715	399 348	77 709
1996	2 630 993	1 753 485	315 070	494 938	67 500
1997	2 631 802	1 736 248	331 160	504 818	59 576
1998	2 633 819	1 710 663	342 080	521 006	60 070
1999	2 634 470	1 695 546	344 223	534 606	60 095
2000	2 637 290	1 683 540	358 853	547 182	47 715
2001	2 638 917	1 649 852	379 843	558 576	50 646

Zdroj: Lesy ČR

Tabulka č. I.126: Základní ukazatele v lesnictví

Ukazatel	Měřicí jednotka	1998	1999	2000
Aktivní podnikatelské subjekty	počet	9 156	12 409	12 693
Pracovníci celkem	fyzické osoby	39 411	41 337	40 578
z toho zaměstnanci	fyzické osoby	33 424	31 676	29 471
Průměrný evidenční počet zaměstnanců - přepočtený	osoby	32 441	30 606	28 235
Průměrná hrubá měsíční mzda 1 zaměstnance	Kč	9 637	10 459	11 037
Výkony	mil. Kč	25 357	26 568	28 031
Výkonová spotřeba	mil. Kč	16 884	17 708	18 474
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	8 474	8 860	9 557

Zdroj: Lesy ČR

I.7.2 SEZNAM ORGANIZAČNÍCH JEDNOTEK V KRAJI

Na území Královéhradeckého kraje jsou umístěny organizační jednotky, jejichž výčet je uveden v následujícím seznamu a to s určením typu jednotky a jejího sídla. Jedná se o všechny organizační jednotky, jejichž katastrální území je obsaženo celé uvnitř plošné výměry kraje, nebo jen zasahuje z určité své části do této výměry. Procentuální a plošný podíl dané organizační jednotky v rámci kraje je uveden v Tabulce I.127.

Seznam organizačních jednotek příslušejících ke Královéhradeckému kraji :

Ředitelství LČR, s.p. - Hradec Králové
 SZ - Týniště nad Orlicí
 OST - Hradec Králové LS - Broumov
 LS - Lanškroun
 LS - Rychnov n. K. LS - Dvůr Králové n.L.
 LS - Nymburk
 LS - Hořice
 LS - Ronov nad Doubravou

*Vysvětlivky: SZ - semenářský závod, LS - lesní správa,
 OST - oblastní správa toků*

Tabulka č. I.127: Pozemkové výměry OJ s procentuálním a absolutním podílem vztažená ke Královéhradeckému kraji.

OJ	%	abs. podíl 1996
LS Broumov	100	14 054
LS Dvůr Králové nad Labem	79	11 053
LS Hořice	79	11 357
LS Lanškroun	1>	2
LS Nymburk	11	1 372
LS Ronov nad Doubravou	1>	27
LS Rychnov nad Kněžnou	99	12 421

Zdroj: Lesy ČR

Délka spravovaných vodních toků

LČR, s.p. spravuje v rámci celé České republiky téměř 20 tis. km vodních toků. To představuje asi čtvrtinu všech vodních toků. Jedná se však především o drobné vodní toky a bystřiny, které se povětšinou rozkládají v pramenitých oblastech hor a podhůří s vysokým podílem lesnatosti. O jejich správu a související majetek se stará šest Oblastních správ toků, jejichž působnost přesahuje hranice jednotlivých krajů. V rámci kraje je však známá přesná délka spravovaných vodních toků vztažená k danému kalendářnímu roku.

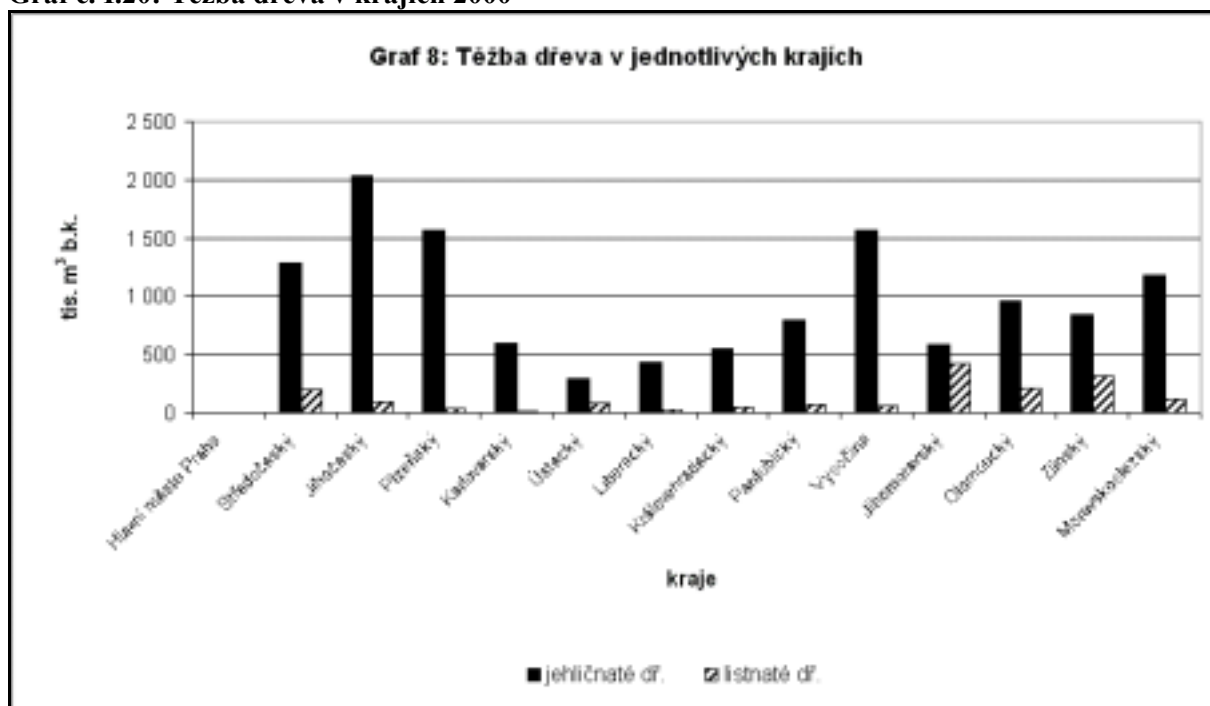
Vzhledem ke krátké existenci správních celků - krajů, je uveden pouze údaj o délce vodních toků v Královéhradeckém kraji za kalendářní rok 2001: **1037,3 km**.

I.7.3 TĚŽBA DŘEVA

V těžbě dřeva kraj má podíl 8% u jehličnatého dřeva, a jen 6 % v těžbě listnatého dřeva (Tabulky I.128-I.133, Graf I.20).

Mezi listnatými stromy své největší zastoupení mají duby a buky. Pozitivní je podíl kraje k ČR 5 % na zpracované nahodilé těžbě (Tabulka I.130).

Graf č. I.20: Těžba dřeva v krajích 2000

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.128: Vybrané ukazatele lesnictví podle krajů v roce 2000

ČR, kraje	Zalesňování celkem (ha)	Těžba dřeva (m ³ b. k.)		Prořezávky celkem (ha)	Probírky celkem (ha)
Česká republika	17 123	8 463 086	1 362 688	37 377	90 466
Hl. m. Praha	10	1 433	1 962	28	52
Středočeský	1 867	764 893	157 664	3 855	9 474
Jihočeský	1 918	1 487 544	96 932	5 414	10 719
Plzeňský	1 587	1 009 259	50 412	3 671	9 140
Karlovarský	1 023	473 391	27 232	2 173	4 286
Ústecký	1 969	247 670	74 136	2 270	3 409
Liberecký	832	237 849	34 744	1 342	3 069
Královéhradecký	1 066	516 893	55 941	2 591	5 961
Pardubický	583	397 372	52 290	1 798	4 448
Vysočina	1 090	907 723	39 020	2 833	9 529
Jihomoravský	1 392	351 332	290 711	2 468	6 304
Olomoucký	1 405	844 678	213 561	4 000	10 575
Zlínský	612	356 710	173 327	1 696	4 839
Moravskoslezský	1 770	866 339	94 756	3 238	8 662

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.129: Hospodářské a ekonomické údaje OJ v rámci kraje

údaje za rok 2001	statisticky podle sídla OJ v kraji	matematicky podle % podílu OJ v kraji
Výměra lesní půdy (ha)	55 017	50 875
Výměra porostní plochy (ha)	54 361	49 669
Výměra OLH ze zákona (ha)	26 463	23 533
Výměra OLH smluvně (ha)	942	883
Těžba dřeva (m3)	3 205 350	2 930 142
Daň z nemovitosti (Kč)	5 079 870	4 597 757
Daň ze závislé činnosti (Kč)	6 056 212	5 835 835
Kilometráž lesních cest celkem (km)	1 356,5	-
Hustota cestní sítě (m/ha)	24,57	-
Investice celkem (Kč)	72 875 066	-
Investice z vlastních zdrojů (Kč)	60 242 564	-
Investice z rozpočtu státu (Kč)	12 632 502	-
Investice z jiných zdrojů (Kč)	-	-
Investice OI, ředitelství (Kč)	33 942 689	-
Investice OST (Kč)	20 795 441	-
Investice LS	18 136 936	-

Zdroj: Lesy ČR

Objem výnosů v roce 2001 zaznamenal pokles, který byl ovlivněn utlumením aktivní správy finančních prostředků. Pokles provozních výnosů je způsoben především snížením tržeb z prodeje a směn dlouhodobého majetku.

Tabulka č. I.130: Zpracovaná nahodilá těžba dřeva podle krajů v letech 2000 a 2001 v m³ b. k.

ČR, kraje	2000		2001	
	Zpracovaná nahodilá těžba celkem	z toho hmyzová	Zpracovaná nahodilá těžba celkem	z toho hmyzová
Česká republika	3 288 123	320 203	1 849 368	179 966
Hl. m. Praha	822	-	782	30
Středočeský	148 711	10 399	102 643	7 201
Jihočeský	707 450	103 714	309 969	52 927
Plzeňský	271 316	25 722	98 873	15 649
Karlovarský	244 083	11 387	118 498	8 241
Ústecký	89 153	2 875	46 303	1 585
Liberecký	56 504	1 724	16 164	663
Královéhradecký	191 198	14 599	97 258	4 983
Pardubický	116 150	4 996	72 846	2 909
Vysočina	210 427	18 941	158 132	10 142
Jihomoravský	170 912	12 155	102 435	8 372
Olomoucký	335 852	30 710	223 742	15 764
Zlínský	187 411	15 140	186 015	4 743
Moravskoslezský	558 134	67 841	315 708	46 757

Zdroj: Lesy ČR

Tabulka č. I.131: Těžba a dodávky jehličnatého dříví podle organizací v m³ b.k. v roce 2001

Typ organizace	Těžba dřeva celkem	Dodávky dříví celkem	v tom			
			dříví na pni	surové kmeny	výřezy I.-II. tř.j.	výřezy III. tř.j.
ČR celkem	8 390 519	13 314 980	5 631 076	623 617	188 231	3 926 910
v tom						
Státní lesy	6 657 012	6 496 964	5 504 659	58 011	7 141	469 526
Lesní společnosti	587 657	5 350 423	52 893	312 221	121 214	2 756 922
Lesy měst a obcí	597 515	571 615	44 900	134 255	24 545	268 455
Lesy soukromých fyz. osob	281 352	300 244	8 594	63 160	13 730	147 237
Lesy ostatních majitelů	266 983	595 734	20 030	55 970	21 601	284 770

dokončení

Typ organizace	v tom						Štěpka celkem
	výřezy IV. tř. j.			vláknina a ostat.prům. V.tř.j.	palivo VI.tř.j.	ostatní surové dříví	
	dolovina	tyčovina	dřevovina				
ČR celkem	74 133	85 115	321 037	2 155 374	228 851	80 636	60 470
v tom							
Státní lesy	3 681	16 939	31 712	322 158	44 849	38 288	1 571
Lesní společnosti	53 475	55 505	239 839	1 575 624	151 066	31 664	57 214
Lesy měst a obcí	5 655	5 887	12 058	58 724	13 575	3 561	0
Lesy soukromých fyz. osob	185	2 033	4 111	50 275	6 613	4 306	0
Lesy ostatních majitelů	11 137	4 751	33 317	148 593	12 748	2 817	1 685

Zdroj: Lesy ČR

Tabulka č. I.132: Těžba a dodávky jehličnatého dříví podle krajů v m³ b.k. v roce 2001

Území, kraj	Těžba dřeva celkem	Dodávky dříví celkem	v tom			
			dříví na pni	surové kmeny	výřezy I.-II. tř.j.	výřezy III. tř.j.
ČR celkem	8 390 519	13 314 980	5 631 076	623 617	188 231	3 926 910
v tom						
Hlavní město Praha	2 020	1 716	0	0	0	660
Středočeský	751 510	1 302 181	289 666	42 640	27 783	537 927
Jihočeský	1 374 314	1 966 292	804 760	92 053	21 996	570 158
Plzeňský	1 015 585	1 476 238	732 712	87 534	17 826	382 619
Karlovarský	496 353	728 971	335 400	4 487	13 270	196 447
Ústecký	236 283	483 448	198 446	7 464	30 663	126 578
Liberecký	70 390	122 330	6 501	2 841	2 883	64 173
Královéhradecký	669 685	1 018 293	396 187	84 573	21 743	324 992
Pardubický	405 175	580 485	323 709	13 643	7 257	149 294
Vysočina	908 667	1 414 116	631 203	92 316	9 737	396 266
Jihomoravský	343 564	692 328	231 971	11 575	9 630	228 344
Olomoucký	846 071	1 113 314	612 873	12 213	5 030	277 115
Zlínský	409 923	660 870	291 420	14 533	8 127	238 309
Moravskoslezský	860 979	1 754 398	776 228	157 745	12 286	434 028

dokončení

Území, kraj	v tom						Štěpka celkem
	výřezy IV. tř. j.			vláknina a ostat.prům. V.tř.j.	palivo VI.tř.j.	ostatní surové dříví	
	dolovina	tyčovina	dřevovina				
ČR celkem	74 133	85 115	321 037	2 155 374	228 851	80 636	60 470
v tom							
Hlavní město Praha	0	46	0	721	289	0	0
Středočeský	549	9 232	48 025	307 866	37 821	672	0
Jihočeský	3 698	26 446	74 883	283 884	42 005	46 409	19 850
Plzeňský	3 165	8 035	27 795	191 973	17 099	7 480	1 200
Karlovarský	7 552	4 469	13 953	132 337	12 184	8 872	4 815
Ústecký	4 459	3 035	14 729	76 662	10 809	10 603	4 853
Liberecký	0	2 211	1 222	34 676	5 778	2 045	0
Královéhradecký	12 627	1 244	31 683	129 493	14 533	1 218	962
Pardubický	791	1 360	4 938	71 389	7 260	844	27 219
Vysočina	6 542	15 665	43 472	202 975	15 775	165	0
Jihomoravský	353	5 182	23 341	168 784	11 178	1 970	1 571
Olomoucký	2 133	2 774	8 118	177 523	15 491	44	0
Zlínský	0	2 006	14 711	82 498	8 952	314	0
Moravskoslezský	32 264	3 410	14 167	294 593	29 677	0	0

Zdroj: Lesy ČR

Tabulka č. I.133: Těžba listnatého dřeva podle dřevin v m³ b.k. v roce 2001

Území, kraj	Celkem	v tom								
		duby	buk	javor	jasan	bříza	olše	lípa	topoly a osika	ostatní listnaté
ČR celkem	1 483 301	348 363	672 591	25 971	61 122	147 356	32 516	52 923	66 565	75 894
v tom										
Hl. město Praha	2 407	1 036	19	118	60	108	22	654	11	379
Středočeský	155 542	67 660	31 219	1 315	2 284	26 068	2 832	4 045	6 581	13 538
Jihočeský	103 893	18 211	47 659	602	332	23 204	2 944	3 351	5 563	2 027
Plzeňský	54 200	13 063	21 768	805	948	10 999	2 298	628	2 908	783
Karlovarský	27 922	1 641	16 024	1 562	1 058	5 521	980	138	489	509
Ústecký	87 784	14 398	37 913	2 472	4 424	18 331	1 365	1 098	4 828	2 955
Liberecký	7 547	1 062	3 634	7	19	2 532	46	18	152	77
Královéhradecký	91 061	26 489	26 397	1 454	2 008	24 503	3 793	1 308	3 045	2 064
Pardubický	51 856	12 716	20 079	772	1 297	9 151	2 021	1 300	2 300	2 220
Vysočina	51 598	16 367	14 698	984	367	6 953	2 906	4 300	721	4 302
Jihomoravský	308 791	110 663	74 371	3 995	31 329	6 578	4 682	15 739	29 873	31 561
Olomoucký	236 491	22 165	161 272	5 688	10 365	8 298	5 438	11 115	6 032	6 118
Zlínský	188 675	33 553	135 126	1 789	3 772	2 107	911	2 840	1 878	6 699
Moravskoslezský	115 534	9 339	82 412	4 408	2 859	3 003	2 278	6 389	2 184	2 662

Zdroj: Lesy ČR

I.7.4 VÝSADBA

Tabulka č. I.134: Zalesňování a spotřeba sazenic podle druhů dřevin v roce 2000

	Zalesňování celkem (ha)	z toho sadbou (ha)	Podíl zalesňování sadbou (%)	Spotřeba sazenic (tis. ks)	Průměrná spotřeba sazenic na 1 ha
Jehličnaté celkem	702,0	686,1	97,7	3 083	4 494
v tom:					
smrk	509,0	499,0	98,0	1 707	3 421
jedle	52,9	52,8	99,8	201	3 807
douglaska	6,8	6,7	98,5	28	4 179
borovice všech druhů	107,4	101,7	94,7	1 043	10 256
modřín	23,1	23,1	100,0	92	3 983
ostatní jehličnaté	2,8	2,8	100,0	12	4 286
Listnaté celkem	364,0	357,6	98,2	2 593	7 251
v tom:					
dub	127,7	125,6	98,4	1 278	10 175
buk	152,9	149,9	98,0	933	6 224
jasan	10,3	10,3	100,0	64	6 214
javor	27,6	27,6	100,0	98	3 551
lípa	7,8	7,8	100,0	52	6 667
olše	16,3	16,3	100,0	89	5 460
bříza	7,8	6,5	83,3	25	3 846
topol a osika	0,0	0,0	0,0	0	0
ostatní listnaté	13,6	13,6	100,0	54	3 971
Jehličnaté a listnaté celkem	1 066,0	1 043,7	97,9	5 676	5 438

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. I.135: Zalesňování a spotřeba sazenic podle druhů dřevin v roce 2001

Dřeviny	Zalesňování celkem (ha)	z toho sadbou (ha)	Podíl zalesňování sadbou (%)	Spotřeba sazenic (tis. ks)	Průměrná spotřeba sazenic na 1 ha
Jehličnaté celkem	804,9	801,0	99,5	4 463	5 572
v tom:					
smrk	473,5	473,0	99,9	1 879	3 973
jedle	65,0	65,0	100,0	272	4 185
douglaska	11,8	11,8	100,0	45	3 814
borovice všech druhů	229,1	225,7	98,5	2 167	9 601
modřín	23,4	23,4	100,0	90	3 846
ostatní jehličnaté	2,1	2,1	100,0	10	4762,0
Listnaté celkem	430,1	427,5	99,4	3 134	7 331
v tom:					
dub	136,2	133,7	98,2	1 261	9 432
buk	226,8	226,8	100,0	1 541	6 795
jasan	11,6	11,6	100,0	65	5 603
javor	16,8	16,8	100,0	76	4 524
lípa	5,4	5,4	100,0	30	5 556
olše	17,5	17,5	100,0	93	5 314
bříza	5,2	5,2	100,0	20	3846,0
topol a osika	0,3	0,3	100,0	1	3 333
ostatní listnaté	10,3	10,3	100,0	47	4 563
Jehličnaté a listnaté celkem	1 235,0	1 228,5	99,5	7 597	6 184

Zdroj: ČSÚ

I.8 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Královéhradecký kraj nepatří mezi rybníkářské kraje. Dotýkají se ho jen dvě rybníční soustavy **Dymokury a Lázně Bohdaneč** (viz. Obrázek I.5).

I.8.1 PŘEHLED HLAVNÍCH SOUSTAV RYBNÍKŮ A NÁDRŽÍ

Tabulka č. I.136: Přehled hlavních soustav rybníků a nádrží k 31.12.2000

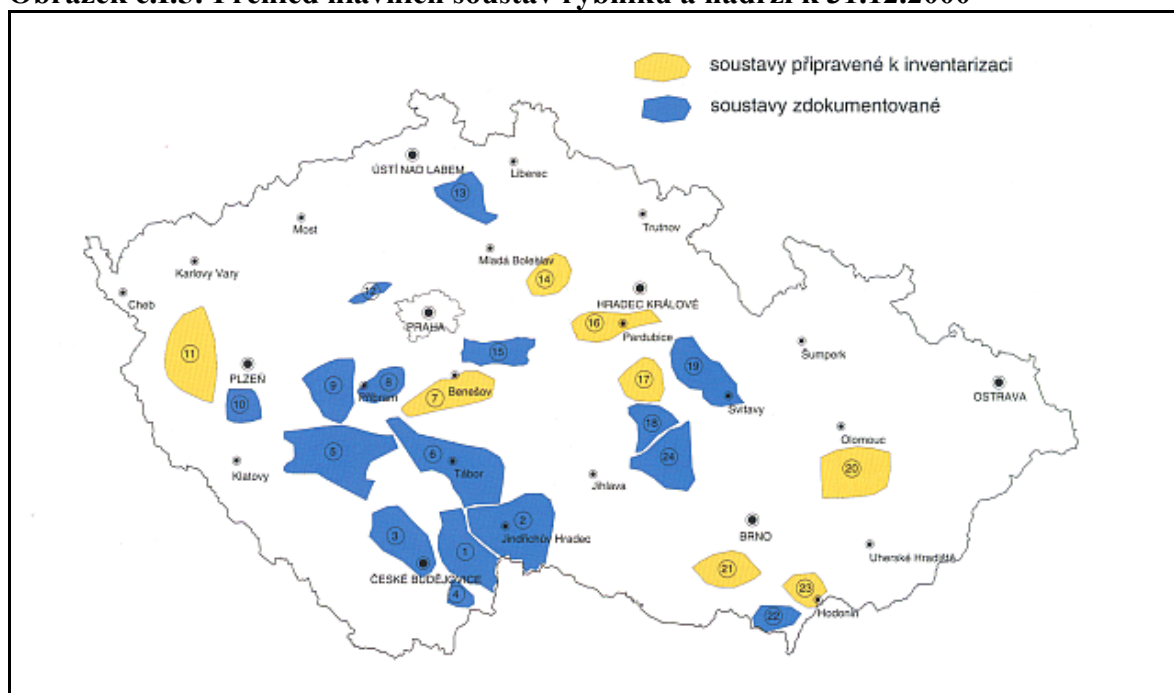
	Název soustavy	Oblast - území soustavy	Počet rybníků > 1 ha
1	Třeboň	Veselí n/Lužnicí - Chlum – Suchdol n/L – Lišov	393
2	Jindřichův Hradec	Kard.Rečice - Počátky - N. Řečice - Stráž n/Nežárkou	437
3	Hluboká n.Vltavou	Vodňany - Kamenný Újezd – Netolice	264
4	Nové Hrady	Borovany	141
5	Blatná	Žinkovy - Nalžovské Hory - Strakonice – Čimelice	375
6	Tábor	Kostelec n/Vltavou - Obrataň - Deštná – Soběslav	316
7	Benešov	Neveklov - Dublovice - Sedlčany - Votice – Postupice	100
8	Dobříš	Příbram	27
9	Rokycany	Rožmitál pod Třemšínem – Hořovice	52
10	Holýšov	Stod	32
11	Bor u Tachova	Tachov - Chod. Planá - Teplá - Cernošín – Semněvice	143
12	Mšec	Revničov	43
13	Doksy	Česká Lípa – Kravaře	20
14	Dymokury	Rožďalovice - Libáň - Kopidlno – Kříinec	111
15	Bečváry	Uhlířské Janovice - Mukařov – Plaňany	28
16	Lázně Bohdaneč	Přelouč	33
17	Skuteč	Hlinsko - Nasavrky – Chrast	25
18	Zdar n.Sázavou	Ždírec nad Doubravou	35
19	Litomyšl	Vysoké Mýto - Ústí nad Orlicí – Svitavy	28
20	Přerov	Dub nad Moravou - Tovačov – Chropyně	10
21	Pohořelice	Židlochovice - Vranovice – Branišovice	18
22	Břeclav	Lednice - Sedlec – Valtice	10
23	Hodonín	Dubňany - Mutěnice - Lužice	19
24	Křižanov	Nové Město na Moravě – Bohdalov	164

Zdroj: Zpráva o stavu vodního hospodářství, rybářství a rybníkářství

Stav: k 31. 12. 2000

Vydalo: Ministerstvo zemědělství ČR, Praha 2001

Pozn.: Výběr soustav byl orientován zejména na rybníky, situované na tocích nebo v jejich okolí, tvořící interaktivně provázané vodohospodářské celky, resp. soustavy. Zařazeny byly všechny především soustavy přes 10 ha, které zahrnují přibližně 15 % celkového počtu existujících rybníků.

Obrázek č.I.5: Přehled hlavních soustav rybníků a nádrží k 31.12.2000

Zdroj: Zpráva o stavu vodního hospodářství, rybářství a rybníkářství

**Tabulka č. I.137: Malé vodní nádrže a drobné vodní toky ve správě ZVHS - OPL
Královéhradecký kraj**

Okres	Počet	Rozloha ha	do 5 ha	5 - 10 ha	nad 10 ha	Z toho v nájmu ČRS /sport.ryb./
HK	5	37,56	4		1	2
JC	34	57,92	31	3		28
RK	4	5,46	4			3
TU	14	11,3	14			10
NA	3	4,08	3			2
celkem	60	116,32	56	3	1	45

pokračování

Délka malých vodních toků				
pracoviště	otevřené	zatrubněné	neupravené	celkem km
HK	325,552	20,853	95,419	441,824
JC	174,222	6,082	305,882	486,186
RK	187,824	24,566	194,871	407,261
TU	134,166	8,997	329,025	472,188
NA	142,979	5,622	206,132	354,733
celkem	964,743	66,120	1131,329	2162,192

Poznámka: ZVHS - OPL / Zemědělská vodohospodářská správa – Oblast Povodí Labe/

Z celkového počtu 60 spravovaných nádrží je 59 MVN kategorie IV a jedna nádrž v okrese Jičín kategorie III.

Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. hospodář na rybnících v krajích Královéhradeckém, Pardubickém, Středočeském a Libereckém na území okresů Jičín, Hradec Králové, Pardubice,

Kutná Hora, Kolín, Nymburk, Mladá Boleslav, Semily a Liberec na celkové ploše 1 818,58 ha vodní plochy s počtem 235 rybníků.

V okrese Hradec Králové –32 rybníků s celkovou plochou 281,81 ha		
z toho nad 10 ha	4 rybníky	143,47 ha
5 – 10 ha	10 rybníků	74,4 ha
do 5 ha	18 rybníků	63,94 ha

V okrese Jičín – 56 rybníků s celkovou plochou 341,05 ha		
z toho nad 50 ha	2 rybníky	118,27 ha
10 – 50 ha	4 rybníky	135,11 ha
5 – 10 ha	15 rybníků	98,24 ha
do 5 ha	35 rybníků	10,57 ha

Z toho je pronajato od vlastníků za oba okresy 338 ha plochy od jiných vlastníků.

V oblasti Královéhradeckého kraje bylo vydáno 6 rybníků (Datlík, Cikán, Plachta, Roudnička, Biřička, Jáma) městu Hradec Králové, které na nich hospodaří. Městu Nový Bydžov byl vrácen rybník 5,23 ha, na kterém hospodaří naše a.s.

Další rybníky byly vráceny restituentům. Většina nových vlastníků pronajala rybníky Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s., které hospodaří na většině ploch v okresech Hradec Králové a Jičín. Na některých objektech hospodaří Český rybářský svaz a je i několik rybníků na nichž hospodaří jiné osoby. V okrese Rychnov nad Kněžnou je největším vlastníkem a hospodářem firma Kolowrat.

Technický stav rybníků je různý. Velký počet je zanesen (každý jinou vrstvou) sedimenty z okolních pozemků.

Od roku 1994 Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. odbahnulo vlastní činností i dodavatelsky 45 rybníků o celkové výměře 128,50 ha s odstraněním více než 542 tis.m³ nánosů zeminy (za celou a.s.). V kraji Královéhradeckém to je 10 rybníků z okresu HK a 12 v JC s výměrou 67,12 ha a objemem cca 348 tis.m³. V případě finančních zdrojů by tato činnost mohla pokračovat i nadále. Vzhledem k situacím s posledních let (Povodně 1997, 1999, leden 2003 na Mrlině, Bystřici a Cidlině) by mělo být i v zájmu kraje zvětšit retenci rybníků a zlepšit technický stav objektů na tocích. Případně i výstavbou nových rybníků zlepšit situaci nejenom pro zadržení velkých průtoků, ale i pro zadržení vody v krajině a zlepšení mikroklimatu vybraného území.

Na území Královéhradeckého kraje má Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. sídla v Chlumci hospodařící na 708,56 ha vodní plochy v okresech HK, PU, NB, KO, středisko Kopidlno hospodařící na 544,62 ha v okresech JC, NB, KH, dále nově vybudovanou (v roce 2002) zpracovnu ryb splňující podmínky pro provoz i v EU, dále středisko služeb (doprava zámečnické, stavební a dílenské práce). Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. zásobuje nejen Královéhradecký kraj, ale velkou část produkce prodává v celé ČR. Část živých ryb tržních vyváží i mimo ČR (Německo a Polsko). Doplnkově provozují i sportovní revír Štít u Chlumce nad Cidlinou, na který jezdí sportovní rybáři z Čech i Moravy.

V roce 2002 Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. vyloвило 1215 t živých ryb, nakoupilo od jiných výrobců 193,8 t živých ryb. Zpracovalo 150 t sladkovodních ryb (vylovených i nakoupených) a také ryby mořské v množství 45,4 t.

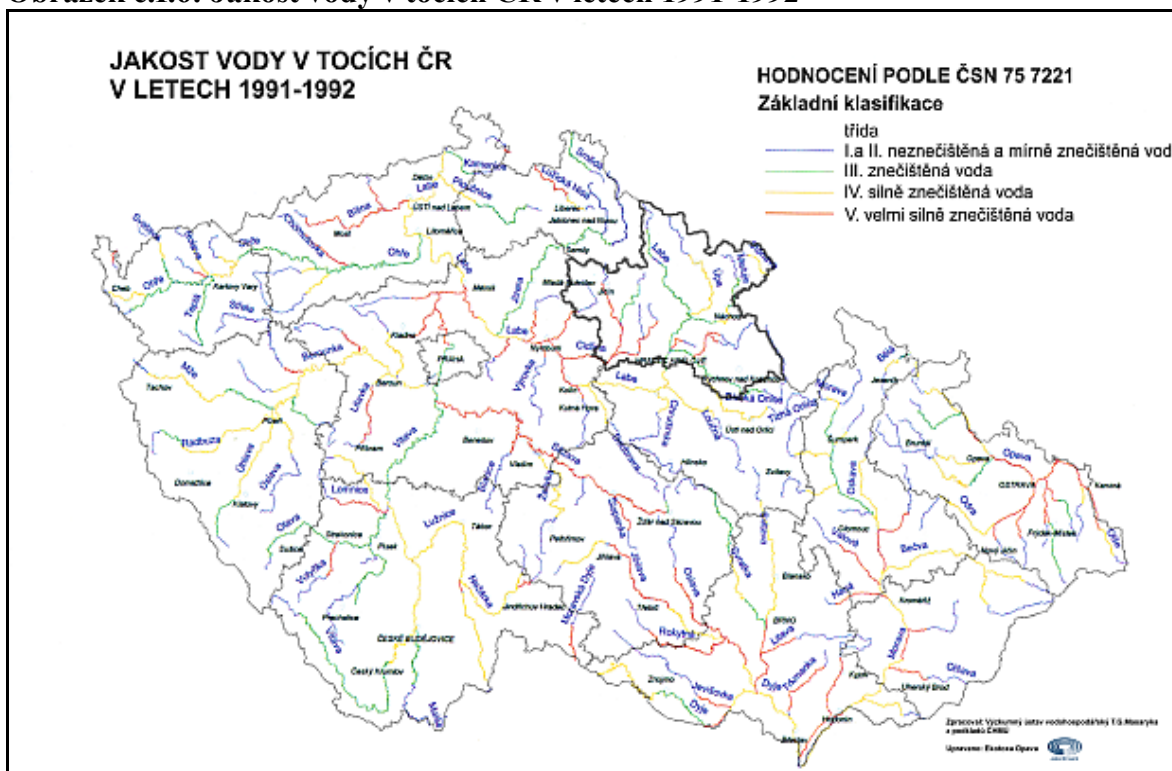
Pokud by bylo možné spolupracovat s Královéhradeckým krajem na pozemkových úpravách území za účelem řešení ploch k možné výstavbě rybníků či revitalizace a rozšíření stávajících, bude se Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s. takové spolupráce rádo zúčastňovat. Na čerpání peněz z fondů EU jsou připraveni, vyzkoušeli si program SAPARD v roce 2002 a získali dotaci z uvedeného programu.

I.8.2 JAKOST VODY VE VODNÍCH TOCÍCH

Za posledních 10 let se zlepšila kvalita říčních toků, i nadále zůstává nejhorší stav u dolních toků v jižní části kraje. Částečné zlepšení stavu během posledního desetiletí je patrné z Obrázků I.6 a I.7.

Obrázek č.I.6: Jakost vody v tocích ČR v letech 1991-1992

Zdroj: VÚV TGM, upraveno Ekotoxa Opava
Pozn.: Obrázek ve velkém rozlišení v sekci DATA na CD

Obrázek č.I.7: Jakost vody v tocích ČR v letech 1999-2000

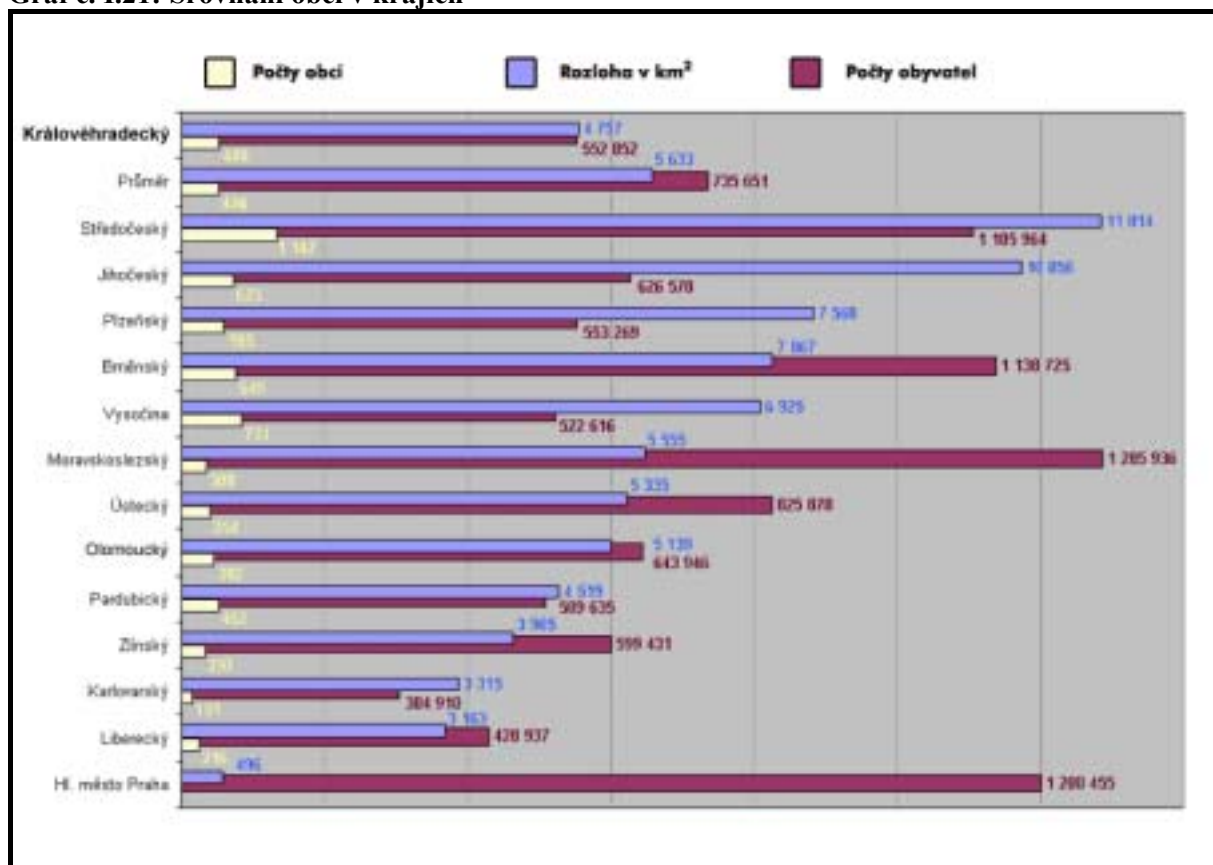

Zdroj: VÚV TGM, upraveno Ekotoxa Opava
Pozn.: Obrázek ve velkém rozlišení v sekci DATA na CD

I.9 VENKOV, VENKOVSKÝ PROSTOR ČR

Zemědělství je činnost pevně spjatá s půdou. Zemědělství se může rozvíjet především v oblastech s nižším zalidněním. Kvalita zemědělské produkce je dána mnoha faktory, které jsme se snažili popsat. Svou velkou roli sehrávají: nadmořská výška, klima, svažitost, výnosovost, ale i vlastnictví, vzdělanost obyvatelstva. Veškerá tato činnost se odehrává na venkově.

Graf č. I.21: Srovnání obcí v krajích

Zdroj: ČSÚ

Jak definovat venkov, venkovský prostor? Může to být neurbanizované území, složené z jednotlivých sídel, obce venkovského (neměstského) charakteru, venkovské regiony. Evropská unie používá metodiku pocházející od OECD. Jsou možné i další přístupy.

K 1. březnu 2001 měla Česká republika 10 293 tis. obyvatel (10 302 tis. obyvatel v roce 1991), ženy představovaly 51,2 % obyvatel (51,5 % v roce 1991). Průměrná hustota činila 131 obyvatel na km². Hustota osídlení se pohybovala od 62,3 obyvatel na 1 km² v Jihočeském kraji až do 230,5 obyvatel na 1 km² v Moravskoslezském kraji (s výjimkou hlavního města Prahy - 2 387 obyvatel na km²).

Obyvatelstvo bylo na území republiky rozloženo poměrně rovnoměrně při značné koncentraci obyvatel ve městech. V obcích bez statutu města k 1.1.1998 žilo celkem 2 988 993 obyvatel, tj. 29 % z celkového počtu obyvatelstva. Nejvyšší podíl obyvatel vesnic (venkovských obcí) byl v krajích Středočeském, Jihlavském a Olomouckém. Protože existuje řada měst, která nesplňují podmínku velikosti aspoň 3 tis. obyvatel nebo nesplňují jiná kritéria pro přiznání

statutu města, je vhodnější vycházet raději z ukazatele hustoty zalidnění než ze statutu obce či města.

V souladu s metodikou OECD, upravenou na úroveň užívanou Eurostatem, vychází se při vymezení venkova z úrovně **100 obyv./km²** (Mapová příloha I.16).

I.9.1 DEFINICE POJMU VENKOV

Venkov (venkovské obyvatelstvo) je definován jako území (obyvatelstvo) základních územních správních celků (obcí), které mají hustotu zalidnění (osídlení) nižší než 100 obyvatel na 1 km². Těchto obcí je v ČR 4 995, tj. 80% z celkového počtu 6 242 obcí. Jejich rozloha dosahuje 59 391 km², tj. 75% rozlohy státu. V těchto obcích však žije pouze 2 299 093 obyvatel, tj. 22,3% obyvatel státu.

Tabulka č. I.138: Podíl obyvatel ve venkovských obcích vybraných zemí v %

zkratka země	země	podíl
EU	EUR 15	17,5
I	Itálie	14,1
D	Německo	12,0
CZ	Česká republika	22,3
F	Francie	23,7
A	Rakousko	34,6
Královéhradecký kraj	ČR	27,9

Zdroj: EUR = Rural Europe, dopočet Ekotoxa Opava, s.r.o.

V rámci takto vymezeného venkova lze dále vymezit oblasti s méně příznivými podmínkami pro tzv. trvale udržitelný život, danými jak nízkou zalidněností území, tak i vzdáleností od rozvojových center či koridorů. Proto používá Eurostat hodnotu zalidnění podle obcí do **50 obyv. na 1 km²** pro vymezení území s méně příznivými podmínkami rozvoje (Mapová příloha 17).

Takto méně zalidněné venkovské obce zahrnují v ČR více jak polovinu všech obcí na více jak polovině území republiky.

Tabulka č. I.139: Srovnání venkovského osídlení v ČR a Královéhradeckém kraji (<100 obyv./km²)

	obcí		rozloha		obyvatel	
	počet	%	km ²	%	počet	%
Česká republika	3 337	53,5	42 173	53,5	1 096 001	10,6
Královéhradecký kraj	377	84,2	3571,4	75,0	153 239	27,9

Na nízké zalidněnosti se především projevují přírodní podmínky (morfologie terénu, zastoupení hor, vrchovin a pahorkatin) a u nás lesnatost (podíl lesní půdy na celkové rozloze). V oblasti zemědělství se v EU dle tohoto hodnocení vymezují oblasti zvané LFA (Less Favoured Areas - méně příznivé oblasti pro zemědělství) - viz Mapové přílohy 15 a 21.

Věková struktura obyvatelstva se v posledních letech mění - věkové složení obyvatelstva se postupně zhoršuje – v období 1991 až 2001 se zvýšil podíl obyvatel v produktivním věku (o 4,1 procentního bodu na 65,3 %) a klesl podíl obyvatel do 15-ti let (o 4,5 procentního bodu na 16,5 %). Podíl obyvatel v předproduktivním věku je od roku 1998 trvale nižší než podíl obyvatel ve věku 60 let a výše. Podíl lidí starších 60-ti let stagnoval (18,2 % v roce 2001), avšak podíl této věkové skupiny se bude zvyšovat rychleji.

Ve vzdělanostní struktuře populace ČR starší 15 let představují v roce 2001 nejvyšší podíly osoby vyučené a se středním odborným vzděláním bez maturity (37,9 %, v tom učňovské 20,5 %, střední odborné 17,4 %) a osoby s maturitou (28,4 %, v tom učňovské s maturitou 1,5 %, úplné střední vč. nástavbového 25,6 %, vyšší odborné 1,3 %). Osoby se základním vzděláním tvoří necelou čtvrtinu populace starší 15 let (23 %) a s vysokoškolským vzděláním necelou desetinu (8,9 %).

Ve srovnání s rokem 1991 se vzdělanostní struktura obyvatel nad 15 let výrazně zlepšuje – snížil se podíl osob se základním vzděláním (o 10,1 procentního bodu) a zvýšil se podíl vysokoškolsky vzdělané populace (o 1,7 procentního bodu).

Tabulka č. I.140: Vzdělání obyvatelstva v Královéhradeckém kraji v roce 2000

okres/region	základní	učňovské	maturita	VŠ	bez vzdělání a nezjištěno	% SŠ z obyv. nad 25 let	% VŠ z obyv. nad 25 let
Hradec Králové	36906	44730	34505	11331	1974	32,8	10,8
Jičín	20974	23917	13421	3024	964	26,5	6
Náchod	29656	33656	19560	4048	1448	27,4	5,7
Rychnov n.K.	20388	23749	13540	2961	1170	27,3	6
Trutnov	34234	36122	20049	4252	1440	26,1	5,5
celkem	142158	162174	101075	25616	6996	28,1	6,8

Zdroj: GIS KARR, zpracováno z podkladů ČSÚ, krajská reprezentace Hradec Králové, databáze KROK, r. 2000

I.9.2 OBČANSKÁ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VENKOVA

Vybavenost obcí zařízeními sociální a technické infrastruktury je významným faktorem kvality a rovnocennosti životních podmínek obyvatel ČR a samotném Královéhradeckém kraji. Úzce souvisí s ekonomickým potenciálem (nabídka pracovních příležitostí), přispívá ke stabilitě sídel a udržení generační kontinuity v území. Zařízení, která jsou zařazena mezi občanskou vybavenost (školy, pošty, policejní stanice a zdravotnická zařízení), jsou na území ČR a kraje rozložena relativně rovnoměrně. Nedostatečná je vodohospodářská infrastruktura, hlavně kanalizace je na necelých 50 % území, která hraje důležitou roli v rozvoji venkova. Situace ve vybavenosti vodovodem je velmi dobrá, přesto zůstávají místa, kde vodovod stále ještě není - viz Mapové přílohy I.3-I.9.

Tabulka č. I.141: Veřejné vodovody podle krajů v roce 2001

ČR, kraje	Obyvatelé zásobovaní vodou z veřejných vodovodů (osoby)	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů (%) ¹⁾	Voda vyrobená pitná z veřejných vodovodů (tis. m ³)	Voda fakturovaná pitná (tis. m ³)	
				celkem	z toho pro domácnosti
Česká republika	8 980 950	87,3	753 802	535 623	339 341
Hl. m. Praha	1 174 000	100,0	151 697	90 808	59 071
Středočeský	820 300	72,5	48 733	42 291	27 443
Jihočeský	584 800	92,8	43 418	31 992	19 695
Plzeňský	451 600	81,6	37 941	28 393	16 848
Karlovarský	303 200	99,0	27 390	19 842	12 591
Ústecký	786 650	95,2	73 622	49 701	31 922
Liberecký	357 300	83,0	36 576	21 192	14 113
Královéhradecký	480 200	86,6	37 359	25 933	16 212
Pardubický	466 300	91,5	33 634	25 714	15 466
Vysočina	374 800	72,0	23 237	19 877	11 151
Jihomoravský	999 500	88,2	73 122	56 155	35 823
Olomoucký	526 500	82,0	39 366	26 719	16 067
Zlínský	478 500	80,1	34 052	25 763	15 483
Moravskoslezský	1 177 300	92,2	93 655	71 243	47 456

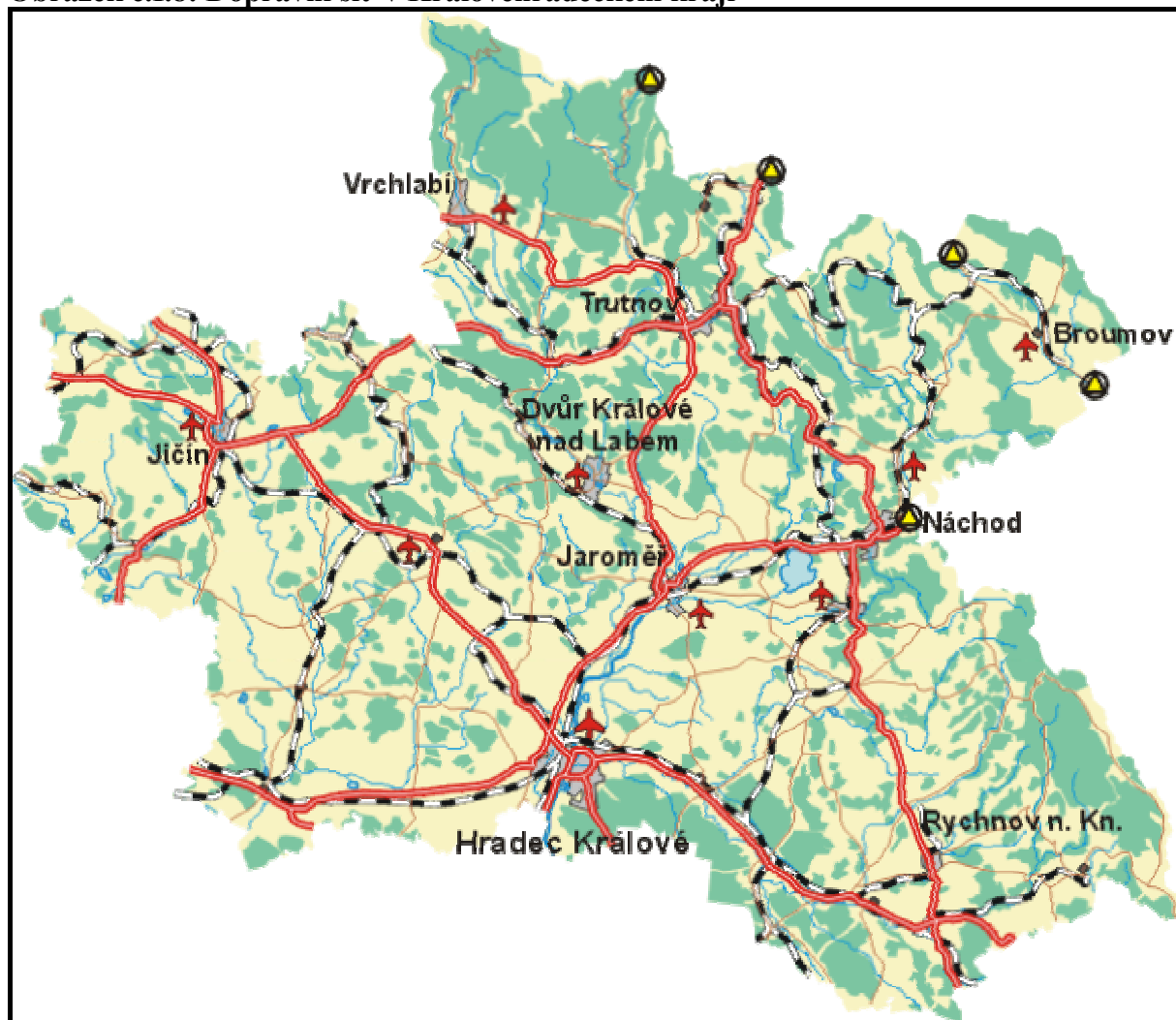
Zdroj: ČSÚ

¹⁾ z celkového počtu obyvatel (střední stav v roce)

Vzhledem k nízké občanské vybavenosti zejména v malých obcích a nedostatečné nabídce pracovních příležitostí na lokální úrovni je dalším prvořadým činitelem zlepšení životních podmínek na venkově dostupnost technické infrastruktury (doprava – nezbytnost dojíždění obyvatel za prací, vzděláním a základními službami). Přiložený obrázek představuje hlavní dopravní tahy a zároveň nejvíce podporovanou silniční síť v kraji.

Obrázek č.I.8: Dopravní síť v Královéhradeckém kraji

Celá síť místních silnic je v nevyhovujícím stavu. Přístupnost mnoha obcí veřejnou dopravou byla negativně ovlivněna rušením vlakových a autobusových spojů během posledních let.

Tabulka č. I.142: Délka silnic podle okresů k 31. 12. 2001 v km

Kraj, okresy	Délka dálnic	Délka silnic	v tom		
			I. třída	II. třída	III. třída
Královéhradecký kraj	-	3 755	429	865	2 461
Hradec Králové	-	780	98	150	532
Jičín	-	891	93	118	680
Náchod	-	633	59	152	422
Rychnov n. K.	-	793	65	264	464
Trutnov	-	659	114	180	364

Zdroj: ČSÚ

Z obcí do 2 000 obyvatel je 29,5 % vybaveno službami a zařízeními zdravotní péče (avšak pouze 1 % obcí do 100 obyvatel), 36,3 % základní školou (z obcí do 100 obyvatel 0,5 %), 78,8 % vodovodem (z obcí do 100 obyvatel 54,3 %), 21,3 % kanalizací (z obcí do 100 obyvatel 4,3 %) a 41,8 % plynofikací (z obcí do 100 obyvatel 11,5 %).

Česká republika patří od padesátých let za plně elektrifikovanou zemi, všechny domácnosti jsou napojeny na elektrickou rozvodnou síť. V devadesátých letech proběhla významná modernizace a rekonstrukce sítě a transformátorů především v souvislosti s výrazným nárůstem spotřeby elektřiny v domácnostech na vytápění.

Důležitým faktorem rozvoje cestovního ruchu je i počet lůžek v ubytovacích zařízeních. Ve srovnání s ČR má Královéhradecký kraj podíl 12,7 % na celkové kapacitě ubytovacích kapacit v ČR.

Tabulka č. I.143: Ubytovací zařízení cestovního ruchu podle krajů v roce 2001

ČR, kraje	Ubytovací zařízení ^{1/}	Pokoje ^{1/}	Lůžka ^{1/}	Hosté (v tis.)	Přenocování (v tis.)	Průměrný počet přenocov.	Průměrná doba pobytu
Česká republika	12 307	172 297	476 958	10 766	38 417	3,6	4,6
Hl. m. Praha	940	30 714	70 952	2 921	8 149	2,8	3,8
Středočeský	933	12 539	35 358	742	2 458	3,3	4,3
Jihočeský	1 888	15 998	49 577	872	3 194	3,7	4,7
Píseňský	741	8 183	23 545	446	1 567	3,5	4,5
Karlovarský	623	12 560	28 807	634	3 790	6,0	7,0
Ústecký	605	9 318	25 202	466	1 642	3,5	4,5
Liberecký	1 778	16 068	49 834	787	2 936	3,7	4,7
Královéhradecký	1 562	17 180	51 610	937	3 830	4,1	5,1
Pardubický	430	5 663	16 517	298	1 229	4,1	5,1
Vysočina	545	6 698	21 457	375	1 385	3,7	4,7
Jihomoravský	697	11 669	31 814	875	2 299	2,6	3,6
Olomoucký	449	6 729	19 297	371	1 682	4,5	5,5
Zlínský	489	7 979	21 677	423	1 789	4,2	5,2
Moravskoslezský	627	10 981	31 311	619	2 468	4,0	5,0

Zdroj: ČSÚ

^{1/} stav k 31. 7.

Tabulka č. I.144: Ubytovací zařízení cestovního ruchu podle okresů v roce 2001

Kraj, okresy	Ubytovací zařízení ^{1/}	Pokoje ^{1/}	Lůžka ^{1/}	Hosté (v tis.)	Přenocování (v tis.)	Průměrný počet přenocov.	Průměrná doba pobytu
Královéhradecký kraj	1 562	17 180	51 610	937	3 830	4,1	5,1
Hradec Králové	34	1 033	2 502	85	207	2,4	3,4
Jičín	144	1 685	5 132	89	401	4,5	5,5
Náchod	152	1 777	5 916	122	485	4,0	5,0
Rychnov n. K.	179	1 932	5 758	83	327	3,9	4,9
Trutnov	1 053	10 753	32 302	557	2 410	4,3	5,3

Zdroj: ČSÚ

^{1/} stav k 31. 7.

Dominantní postavení v ubytovacích kapacitách je v okrese Trutnov, celkem podíl 67,5 % na celkové ubytovací kapacitě kraje.

Velmi důležitým ukazatelem je i podíl jednotlivých obcí na příjmech ze státního rozpočtu. V současné době MF ČR přiděluje do obecních pokladen podle velikostních koeficientů obcí. Rozhodujícími faktory jsou počet obyvatel a počet zaměstnaných obyvatel – viz. Mapové přílohy I.11-I.14.

I.10 ZÁVĚR

Cílem popisné části Koncepce rozvoje zemědělství Královéhradeckého kraje bylo základní zhodnocení území ve srovnání s Českou republikou, zásadní ukazatele i s EU či kandidátskými zeměmi. Pro hodnocení současného stavu zemědělství v kraji sloužily statistické údaje od veřejnoprávních institucí a dotazy přímo od zemědělských prvovýrobců a zpracovatelů. Samostatnou kapitolou je i nový Registr produkčních bloků (RPB), který je klíčovou součástí Integrovaného administrativního a kontrolního systému (IACS) pro oblast podpor zemědělců na plochy a bude spuštěn od 1. 1. 2004 tak, aby čeští zemědělci mohli čerpat dotace z národních i evropských fondů již v roce 2004.

V zemědělství je sice v kraji zaměstnáno jen asi 14 tis. pracujících, ale zemědělská činnost plní další nezanedbatelné funkce. Péče o krajinu a ochrana životního prostředí je vizitkou nejen zemědělců, ale celé komunity. Nezanedbatelný je podíl na životní úrovni na venkově. Pokud kraj chce rozvíjet svou turistickou nabídku neobejde se bez součinnosti právě se zemědělci. V kraji je velká okresní diference mezi podílem zaměstnaných v zemědělství a lesnictví. Na Jičínsku 11,3 % oproti 3,2 % na Trutnovsku.

Klíčovými zemědělskými okresy jsou Hradec Králové a Jičín. Nejhorší podmínky a také i výsledky jsou v okrese Trutnov, kde jsou naopak vytvořeny dobré předpoklady pro úspěšné rozšiřování mimoprodukčních funkcí zemědělství, rozvoj agroturistiky a cestovního ruchu jako celku.

V kraji jsou stabilizovány osevní plochy obilovin, ale zvyšují se plochy pšenice, tritikale a kukuřice na úkor ostatních obilovin. Klesají plochy luskovin, okopanin, narůstají plochy řepky.

Okresy Hradec Králové s Jičínem sklízí největší podíl obilovin a řepky, brambory dominují v Jičíně, Náchodě, Rychnově n. K. Okres Trutnov má nejnižší podíl ve všech vybraných komoditách.

Hektarové výnosy jsou nejnižší v okrese Trutnov.

V kraji se stabilizovaly od roku 1999 stavy skotu, ale je stále meziroční pokles ve stavu krav. Pozvolna stále klesají stavy prasat. Podíl výroby masa v Královéhradeckém kraji je k ČR na 7,4 %. U hovězího masa je podíl kraje na úrovni 8,7 % a u prasat na 7 %.

Ekonomická situace zemědělských podnikatelů v kraji není dobrá. Výroba i rozvoj jsou přímo závislé na státních dotacích a jejich meziročním krácení v letech 2001 a 2002 předznamená velmi neutěšenou situaci. Z průzkumu v okrese Trutnov je patrné značné stáří budov a strojového parku, 55,8% traktorů, 52,3% kombajnů je starých 15-30 let, u SHR 18,3% traktorů starších 20ti let a 16,6% dokonce nad 30 let. Tento stav je zapříčiněn především velmi obtížnou dostupností úvěrů, kdy zemědělci obecně jsou považováni za rizikovou skupinu podnikatelů. I zpracovatelé musí investovat do rekonstrukcí svých provozů milionové částky pro sjednocení evropských norem.

O úspěšném startu k evropským dotacím, společně se zvládnutím nového systému podávání žádostí a čerpání těchto peněz svědčí fakt, že se podařilo zemědělcům, obcím, podnikatelům získat v 1. a 2. vlně programu SAPARD v rámci NUTS II Severovýchod celkem necelých 410 mil. Kč.

Ekologické zemědělství představuje jeden z možných systémových přístupů k řešení strukturální politiky a současných agro - ekologických, ekonomických a sociálních problémů venkova v České republice i Královéhradeckém kraji. Zvyšující se tlak na kvalitní a bezpečné potraviny spojené s ochranou životního prostředí bude jistě znamenat zvyšování ekologických zemědělců.

Svou nezastupitelnou roli sehrává i lesní hospodaření, vždyť třetina kraje je zalesněna. V Hradci Králové je sídlo státního podniku Lesy ČR, s.p., který spravuje lesy v celé ČR.

Krkonošský národní park, chráněná krajinná území Broumovsko, Orlické hory a Český ráj i maloplošná chráněná území hrají velmi důležitou omezující roli i pro oblast zemědělství. Jejich podíl na ekonomice kraje je však velmi významný, neboť jsou zajímavým lákadlem pro turisty. Tento fakt potvrzuje i vysoký počet ubytovacích kapacit především v okrese Trutnov.

Celkově lze zemědělství v Královéhradeckém kraji, v porovnání s celou Českou republikou, na základě dostupných informací, hodnotit jako úspěšné odvětví, i když s velkým vnitřním zadlužením.